

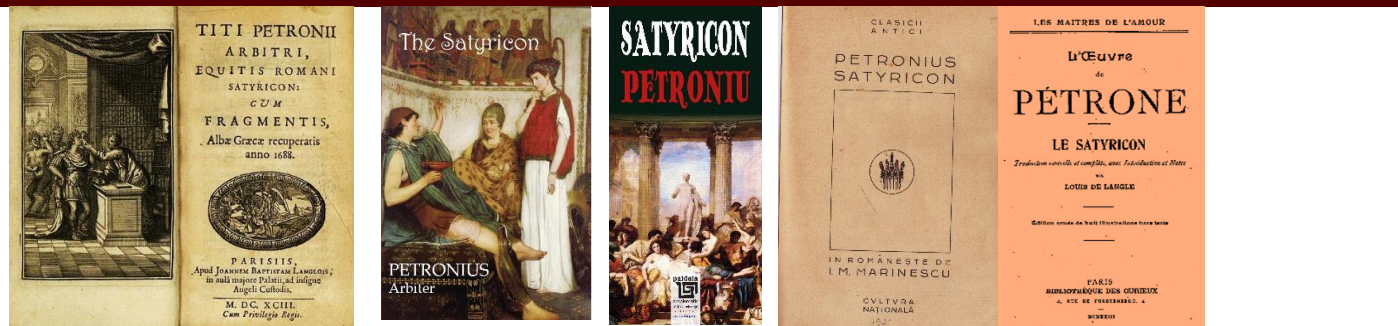
Joyce Lexicography Volume 128

As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last

Satyricon

by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), French (1923)
in six volumes

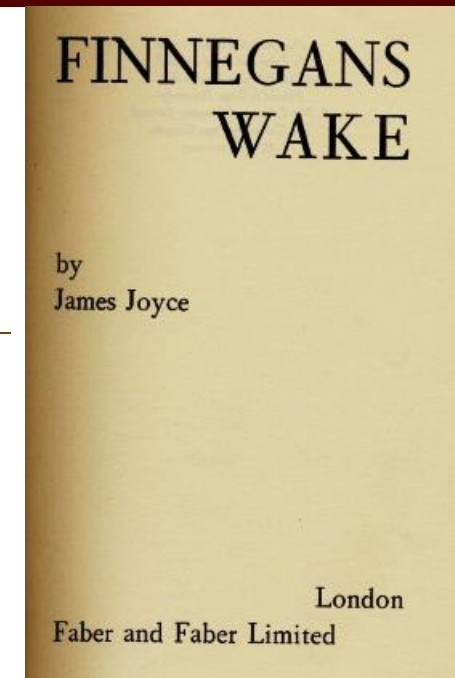
Latin, English, and Romanian

Edited by
C. George Sandulescu & Lidia Vianu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last

1. Let us assume that *Satyricon* is a novel, though there are voices, not many, which deny the fact.
2. Let us assume that Joyce knew *Satyricon* extremely well in detail, on account of his Latin in a Catholic University. That is why he studied Italian. In this way, he practically covered all Romance languages, and his stay repeatedly sojourned in Zürich took care of his German. Joyce could write fluently in Italian (even published newspaper articles for money), French (he lived in Paris practically half of his life), and Danish and Norwegian because he corresponded with Henrik Ibsen in both these languages.

1. Why did Joyce open the first cinema-hall in Dublin?
2. *Finnegans Wake* was mostly written at night, after Joyce had listened to the radio: broadcasts were his hobby, and he listened to them regularly.
3. Joyce was the first to realize that the relationship between word and image was the most important binarity of the 20th century and after.

Conform teoriei romanului, primul și ultimul

1. Să considerăm că *Satyricon* este roman, deși există voci care afirmă contrariul, chiar dacă ele nu sunt multe la număr.
2. Să considerăm că Joyce cunoștea *Satyricon* profund și în detaliu, dat fiind că a studat latina la o universitate catolică. Acesta a fost motivul pentru care a studiat italiana. În maniera lui proprie, Joyce a acoperit întreaga arie a limbilor romanice, iar șederea lui la Zürich, prelungită în mod repetat, i-a asigurat cunoștințele de limba germană. Joyce scria foarte bine în italiană (chiar a publicat articole de ziar în această limbă, toate scrise pentru bani), în franceză (a locuit la Paris jumătate din viața lui), și de asemenea în daneză și norvegiană – acestea din urmă fiind limbile în care Joyce a corespondat cu Henrik Ibsen.

1. De ce a deschis Joyce primul cinematograf din Dublin?
2. *Finnegans Wake* a fost scris în mare măsură după ce Joyce asculta radio noaptea: Joyce era pasionat de radio și asculta în fiecare noapte.
3. Joyce și-a dat seama primul că relația imagine-cuvânt e binaritatea cea mai importantă a secolului XX și după el.

1. Joyce comes very close to Petronius. Instead of modifying the image (like Fellini), Joyce modifies the structure of the word.
2. The structure of the two novels is **deliberately loose**, with very subtle implications. They were written in order to last in time, to become eternal literature.
3. Both situations and heroes are surprisingly similar.
4. Both the overall structure and the texture of details are extraordinarily similar. The young man (who is, to a large extent, the main hero) is Stephen Dedalus. In *Finnegans Wake*, Stephen becomes the main hero of the Honuphrius episode.

Key words

1. looseness of structure and texture
2. staccato manner, in which the fragments are apparently different.

Conclusion

It seems certain that Joyce knew Petronius, that he focused on the connection word-image.

The characters are similar, both in number and typology.

1. Joyce lucrează foarte aproape de Petronius. În loc de modificarea imaginii (Fellini), Joyce modifică interiorul cuvântului.
2. Structura celor două romane este **deliberat dezlânată**, cu implicații de mare subtilitate. Ele au fost scrise cu intenția de a rezista în timp, spre eternitate literară.
3. Corespondențele situațiilor și personajelor sunt surprinzător de apropiate.
4. Paralelele dintre scrierea lui Petronius și a lui Joyce, la nivelul structurii de ansamblu, cât și al texturii de detaliu, sunt extraordinar de apropiate. Tânărul (în mare măsură personajul principal) e Stephen Dedalus. În *Finnegans Wake*, Stephen devine personajul principal din Honuphrius.

Cuvinte cheie

1. dezlănare, la nivel de structură și textură
2. abordare staccato, cu aparentă lipsă de apropiere între pasaje.

Concluzie

Este sigur că Joyce cunoștea Petronius, că a mers pe ideea relației dintre cuvânt și imagine.

Numărul și tipologia personajelor sunt asemănătoare.

C. George Sandulescu

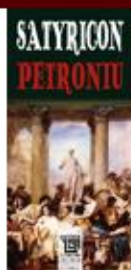
Joyce Lexicography Volume 128

As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last

Satyricon

by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), French (1923)
in six volumes

Latin, English, and Romanian

Edited by
C. George Sandulescu & Lidia Vianu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

FINNEGANS
WAKE

by
James Joyce

London
Faber and Faber Limited

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

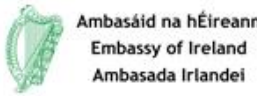
CONTEMPORARY LITERATURE PRESS

The online Publishing House of the University of Bucharest

Lidia Vianu
Director
C. George Sandulescu
Executive Advisor

Editura pentru studiul limbii engleze prin literatură

ISBN 978-606-760-084-1
© The University of Bucharest

Cover Design and overall Layout by
Lidia Vianu

Subediting: Silviu Buzatu, Dorina Constantin, Maria Rizoiiu
Proofreading: Ioana Agafiței, Ioana Dumitru, Andrada Mingiuc, Constanța Tutunea
IT Expertise: Cristian Vîjea, Simona Sămulescu
PR Manager: Violeta Baroană

Acknowledgements

Petronius: *Satyricon*, <http://www.thelatinlibrary.com/petronius1.html>
The Satyricon of Petronius Arbiter, complete and unexpurgated translation by W.C. Firebaugh, in which are incorporated the forgeries of Nodot and Marchena, and the readings introduced into the text by De Salas, 1922, <http://www.gutenberg.org/files/5225/5225-h/5225-h.htm>.

Petroniu: *Satyricon*. Traducere în limba română de Eugen Cizek, Paideia, București, 1995.
 Petronius: *Satyricon*. Traducere în limba română de I.M. Marinescu, Editura Cultura Nationala 1921, Colectia Clasicii Antici.
 L'Oeuvre de Pétrone. *Le Satyricon*. Traduction nouvelle et complète par Louis de Langle, Bibliothèque des curieux, Paris, 1923.
 Illustrations from Federico Fellini's *Satyricon*, 1969.

Contemporary Literature Press

Bucharest University
The Online Literature Publishing House of the University of Bucharest

A Manual for the Advanced Study of *Finnegans Wake* in One Hundred and Thirty Volumes

Totalling 5,000 pages

by C. George Sandulescu and Lidia Vianu

<http://editura.mttlc.ro>

You can download our books for free, including the full text of *Finnegans Wake* line-numbered, at <http://editura.mttlc.ro/>, <http://sandulescu.perso.monaco.mc/>

Holograph list of the 40 languages used by James Joyce in writing *Finnegans Wake*

Director
Lidia Vianu

Executive Advisor
C. George Sandulescu

Joyce Lexicography Volume 128

As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last

Satyricon

by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)
in six volumes

Latin, English, and Romanian

Edited by
C. George Sandulescu & Lidia Vianu

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

1

CXVII.

Satiricon liber
1st century AD

Prudentior Eumolpus
conuertit ad nouitatem rei
mentem genusque diuinationis
sibi non displicere confessus
est. Iocari ego senem poetica
leuitate credebam, cum ille:
“Vtinam quidem, <inquit>,
sufficeret largior scena, id est
uestis humanior,
instrumentum lautius, quod
praeberet mendacio fidem:
non mehercules operam istam

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Eumolpus, who had a deeper
insight, turned this state of
affairs over in his mind and
declared that he was not
displeased with a prospect of
that kind. I thought the old
fellow was joking in the care-
free way of poets, until he
complained, “If I could only
put up a better front! I mean
that I wish my clothing was in
better taste, that my jewelry

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Șiret foc, Eumolpus răsuci în
minte această noutate și
mărturisi că acest soi de
îmbogățire îi e pe plac. Eu
credeam că bătrânul glumește,
ca un poet flușturatec ce era,
dar el îmi spuse:
—O, de-aș avea la îndemână
un decor mai ca lumea, adică o
îmbrăcăminte mai omenească,
bagaje mai curățele, ca să
prindă minciuna! Pe Hercule,

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Eumolp, mai cu experiență, își
îndreptă atenția asupra acestui
obiect cu totul nou și ne
mărturisi că soiul acesta de
iscodire a viitorului eră tocmai
pe placu-i. Eu dintru întâiu
crezui că bătrânul, cu ușurința
lui de poet, glumiă ca de
obiceiu, când el ne grăi: «O,
de-ar da zeii să avem și un
teatru mai mare pentru
comedia ce vom jucă, adică

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

2

differrem, sed continuo uos ad magnas opes ducerem". Atquin promitto, quicquid exigeret, dummodo placeret uestis, rapinae comes, et quicquid Lycurgi uilla grassantibus praeuisset: "nam nummos in praesentem usum deum matrem pro fide sua reddituram". "Quid ergo, inquit Eumolpus, cessamus mimum componere? Facite ergo me dominum, si negotatio placet." Nemo ausus est artem damnare nihil auferentem. Itaque ut duraret inter omnes tutum mendacium, in uerba Eumolpi sacramentum iurauimus: uri,

was more expensive; all this would lend color to my deception: I would not carry this scrip, by Hercules, I would not I would lead you all to great riches!" For my part, I undertook to supply whatever my companion in robbery had need of, provided he would be satisfied with the garment, and with whatever spoils the villa of Lycurgus had yielded when we robbed it; as for money against present needs, the Mother of the Gods would see to that, out of regard to her own good name! "Well, what's to prevent our putting on an extravaganza?" demanded

n-aş lăsa treaba asta pe altă dată, ci v-aş duce de mână pe loc către un morman de bogăţii.

I-am făgăduit să fac tot ce o să-mi ceară el, numai să se mulţumească cu haina care ne însoţise prin toate prădăciunile noastre şi cu tot ce şterpelisem în casa lui Licurg¹.

— Căci bani, adaug eu, pentru ce ne trebuie acum, o să ni-i dea, cu siguranţă, mama zeilor²...

— De ce am întârziat oare, zise Eumolpus, să punem pe

nişte haine mai ca lumea, care ne-ar servi în chip mai elegant pentru crezământul mincunii noastre! Atunci nu mi-aş mai amâna speranţa, ci imediat v'aş conduce la bogăţii mari». Eu îi făgăduii, numai să-i placă ceea ce cerea, şi-i dădui haina furată (a zeiţei Isis) precum şi tot ceea ce ne căzuse în mână, când făcuserăm spargerea în vila lui Lycurg. «Banii ce ne trebuie pentru clipa de faţă, mai adăugai eu, ni-i va împrumuta mama zeilor (Isis)». «Atunci, ne zise Eumolp, de ce mai stăm pe gânduri şi nu înjghebăm o comedie? Faceţi-mă pe mine

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

3

uinciri, uerberari ferroque necari, et quicquid aliud Eumolpus iussisset. Tanquam legitimi gladiatores domino corpora animasque religiosissime addicimus. Post peractum sacramentum seruiliter ficti dominum consalutamus, elatumque ab Eumolpo filium pariter condiscimus, iuuenem ingentis eloquentiae et spei, ideoque de ciuitate sua miserrimum senem exisse, ne aut clientes sodalesque filii sui aut sepulcrum quotidie causam lacrimarum cerneret. Accessisse huic tristitiae proximum naufragium, quo

Eumolpus. "Make me the master if the business appeals to you." No one ventured to condemn a scheme by which he could lose nothing, and so, that the lie would be kept safe among us all, we swore a solemn oath, the words of which were dictated by Eumolpus, to endure fire, chains, flogging, death by the sword, and whatever else Eumolpus might demand of us, just like regular gladiators! After the oath had been taken, we paid our respects to our master with pretended servility, and were informed that Eumolpus had lost a son,

picioare fantasmagoria? Făceți-mă stăpânul vostru, dacă vă place învârteala asta. Nici unul dintre noi n-a îndrăznit să condamne un tertip din care nu pierdeam nimic. Așadar, pentru ca minciuna să rămână tănuită numai între noi, am jurat cu toții, repetând vorbele pe care le rostea Eumolpus, să pierim de foc, în temniță, sub bici sau de sabie și de tot ce-a mai înșirat el, dacă vom trăda taina. Întocmai ca niște gladiatori de meserie, ne-am încredințat în mod solemn stăpânului trupurile și sufletele³. După ce am isprăvit

stăpânul vostru, dacă vă convine afacerea». Nimeni din noi nu îndrăzni să respingă o întreprindere care nu ne păgubiă întru nimic și ca minciuna să rămână în chip sigur nedescoperită, juram, după vorbele lui Eumolp, că vom suferi proba focului, a lanțurilor, a bătaiei cu vergi, a uciderii și a tot ceea ce ar fi poruncit el. Ca niște adevărați gladiatori, ne dădurăm trup și suflet, după cele mai sfinte reguli, stăpânului nostru. După săvârșirea jurământului și a deghizării noastre în sclavi, aclamarăm pe Eumolp ca stăpân și în acelaș timp ne

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

4

amplius uicies sestertium
amiserit; nec illum iactura
moueri, sed destitutum
ministerio non agnoscere
dignitatem suam. Praeterea
habere in Africa trecenties
sestertium fundis
nominibusque depositum;
nam familiam quidem tam
magnam per agros Numidiaie
esse sparsam, ut possit uel
Carthaginem capere.
Secundum hanc formulam
imperamus Eumolpo, ut
plurimum tussiat, ut sit modo
solutioris stomachi cibosque
omnes palam damnet;
loquatur aurum et argentum
fundosque mendaces et

a young man of great
eloquence and promise, and
that it was for this reason the
poor old man had left his
native land that he might not
see the companions and clients
of his son, nor even his tomb,
which was the cause of his
daily tears. To this misfortune
a recent shipwreck had been
added, in which he had lost
upwards of two millions of
sesterces; not that he minded
the loss but, destitute of a train
of servants he could not keep
up his proper dignity!
Furthermore, he had, invested
in Africa, thirty millions of
sesterces in estates and bonds;

cu jurământul, ca sclavi de
ocazie ce devenisem, l-am
salutat pe stăpân amândoi
într-un singur glas și am
învățat cu sârg toată povestea
născocită de Eumolpus. Că lui
i-ar fi murit un fiu, tânăr
elocvent nevoie mare și de
viitor: de aceea nefericitul
bătrân și-a părăsit orașul și și-a
 luat lumea-n cap, ca nu cumva
să mai lăcrimeze zilnic văzând
pe clienții⁴ și pe prietenii fiului
său ori mormântul acestuia. La
această durere s-a adăugat de
curând și un naufragiu în care
el a pierdut mai mult de
douăzeci de milioane de
sesterți. Dar nu paguba asta îl

învoirăm a spune că el a
pierdut un fiu, care eră un
tânăr ce vorbiă foarte bine și
promitea mult. Din această
pricină nenorocitul bătrân își
părăsise orașul, ca nu cumva
vederea zilnică a clienților, a
tovarășilor sau a mormântului
fiului său, să-l facă să plângă
mereu. Îi mai mărise această
întristare și un naufragiu
întâmpnat de curând, în care
pierduse mai mult de două
milioane de sesterții. Nu-l
mișcă însă atât de mult
pierderea, cât faptul că,
pierzându-și servitorii, nu mai
eră cinstit conform demnității
lui. În afară de aceasta, el mai

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

perpetuam terrarum
sterilitatem; sedeat praeterea
quotidie ad rationes
tabulasque testamenti
omnibus <. . .> renouet. Et ne
quid scaenae deesset,
quotiescunque aliquem
nostrum uocare temptasset,
alium pro alio uocaret, ut facile
appareret dominum etiam
eorum meminisse, qui
praesentes non essent.
His ita ordinatis, "quod bene
feliciterque eueniret" precati
deos uiam ingredimur. Sed
neque Giton sub insolito fasce
durabat, et mercennarius
Corax, detractor ministerii,
posita frequentius sarcina male

such a horde of his slaves was
scattered over the fields of
Numidia that he could have
even sacked Carthage! We
demanded that Eumolpus
cough frequently, to further
this scheme, that he have
trouble with his stomach and
find fault with all the food
when in company, that he
keep talking of gold and silver
and estates, the incomes from
which were not what they
should be, and of the
everlasting unproductiveness
of the soil; that he cast up his
accounts daily, that he revise
the terms of his will monthly,
and, for fear any detail should

necăjea, ci faptul că acum îi
lipsea alaiul de slujitori
cuenit rangului său. De fapt
el avea în Africa⁵ moșii și bani
peșin, care făceau cu totul cam
treizeci de milioane de sesterți;
avea atâția sclavi împrăștiați
pe ogoarele din Numidia⁶,
încât ar fi putut să cucerească
Cartagina⁷ cu ei.

Potrivit cu ițele unei asemenea
învârteli, am stăruit pe lângă
Eumolpus să tușească cât mai
des, să se prefacă bolnav de
burtă și să facă cât mai multe
mofturi la orice fel de mâncare;
să vorbească mereu de aur, de
argint, de câștigurile

posedă în Africa vreo treizeci
de milioane de sesterții în
moșii și în bani depuși, și avea
răspândiți pe moșiile sale din
Numidia atâția sclavi încât
putea cu ei lua cu asalt chiar
Carthagina. Conform acestui
plan, prescisesem lui Eumolp
ca să tușească oricât va putea
de des, să pară că-i cu
stomacul slab, neplăcându-i în
public nici un aliment, și să
vorbească numai de aur și
argint, plângându-se mereu că
moșiile îl înșeală în speranțele
lui, prin neîncetata lor lipsă de
rod. Să facă pe lângă aceasta
numai la socoteli și să-și
reînnoească în fiecare lună

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

6

dicebat properantibus, affirmabatque se aut proiecturum sarcinas aut cum onere fugiturum. "Quid uos, inquit? iumentum me putatis esse aut lapidariam nauem? Hominis operas locaui, non caballi. Nec minus liber sum quam uos, etiam si pauperem pater me reliquit." Nec contentus maledictis tollebat subinde altius pedem, et strepitu obsceno simul atque odore uiam implebat. Ridebat contumaciam Giton et singulos crepitus eius pari clamore prosequabatur. < . . >

be lacking to make the farce complete, he was to use the wrong names whenever he wished to summon any of us, so that it would be plain to all that the master had in mind some who were not present. When everything had been thus provided for, we offered a prayer to the gods "that the matter might turn out well and happily," and took to the road. But Giton could not bear up under his unaccustomed load, and the hired servant Corax, a shirker of work, often put down his own load and cursed our haste, swearing that he would either throw his packs

înșelătoare ale moșiilor și de veșnică nerodire a pământurilor; pe lângă toate astea, să facă zilnic tot felul de socoteli și să reînnoiască în fiecare lună prevederile testamentului. Și pentru ca născocirea de comedie să fie desăvârșită, ori de câte ori o să dorească să ne cheme, să încurce numele, ca să se vadă limpede că stăpânul își aduce aminte chiar de sclavii care nu erau de față.

După ce am rânduit treburile în felul acesta, am rugat pe zei ca totul să iasă bine și am pornit la drum. Dar nici Giton

clauzele testamentului. Ca comedia să fie desăvârșită, ori de câte ori va chema pe vreunul din noi, să-l cheme cu alt nume, ca să se poată ușor vedeă că stăpânul nostru își aducea aminte chiar de sclavii cari nu erau de față. După ce toate acestea au fost astfel orânduite și după ce ne-am rugat de zei «ca toate să ne izbutească cu bine și noroc», o pornirăm la drum. Dar Giton nu putea să-și ducă mult timp povara cu care nu era obișnuit, iar Corax, omul tocmit cu plată de Eumolp, își blestemă slujba și, punând mereu jos bagajele, ne ocără de ce ne grăbim și ne

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

away or run away with his load. "What do you take me for, a beast of burden?" he grumbled, "or a scow for carrying stone? I hired out to do the work of a man, not that of a pack-horse, and I'm as free as you are, even if my father did leave me poor!" Not satisfied with swearing, he lifted up his leg from time to time and filled the road with an obscene noise and a filthy stench. Giton laughed at his impudence and imitated every explosion with his lips, {but Eumolpus relapsed into his usual vein, even in spite of this.}

nu ținea la o povară cu care nu era obișnuit, iar slujitorul Corax⁸ își bombănea munca; își punea tot mai des jos sarcina pe care o ducea și cartea împotriva noastră pentru că îl zoream. El spunea că va azvârli cât colo povara cu care era încărcat ori va fugi cu ea.

— Ce vă închipuiți? trăncănea el. Credeți că sunt vită de pus la jug sau corabie de cărat pietre? M-am tocmit pentru o treabă de om, nu pentru una de mârtoaga de povară. Sunt om liber ca și voi, chiar dacă tatăl meu mi-a lăsat moștenire numai sărăcia.

amenință că sau își va asvârli sarcina, sau va fugi cu ea. «Ce, ne grăia el, voi credeți că eu sunt un cal de transport sau o corabie care cară piatră? Ați luat cu chirie slujba unui om, nu pe-a unei mârtoage de căraușie. Sunt om liber ca și voi, deși tata m'a născut sărac». Nemulțumit cu bârfelile-i, mai ridică și piciorul din când în când și ne umplea drumul cu sunete urâte ca și mirosul lor. Giton râdea de îndrăzneala servitorului și la orice sunet răspundeă și el din gură cu altul.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

8

Ba, mai mult, nu se mulțumea cu blestemele, ci ridica mereu un picior și umplea tot drumul cu un zgomot păcătos și cu miros urât. Giton râdea de neobrăzarea lui Corax și imita minunat din gură sunetele puturoase pe care le scotea acesta.

¹ Aluzie la un episod narat în partea pierdută a romanului.

² Cybele, considerată de antici mama zeilor. Urmează lacună în original.

³ Deci eroii compun ei înșiși și în mod constient o parodie a raporturilor dintre gladiatori și stăpânul lor.

⁴ Cuvântul are alt sens decât în limbile moderne. Legăturile de clientelă, raporturile între *clientes* și un *patronus*, erau relații de dependență între oameni de condiție inferioară și un protector bogat. Clienții își asistau patronul, votau pentru el și, în schimb, acesta îi ajuta cu bani și îi ocrotea când era necesar.

⁵ Aluzie la o provincie romană astfel numită și situată în Africa de Nord actuală.

⁶ Tot în Africa de Nord, pe teritoriul Algeriei.

⁷ Vechi și puternic centru urban din provincia romană Africa, inițial cetate întemeiată de fenicieni, ulterior cucerită și distrusă de romani după cele trei războaie punico.

⁸ Slujitorul-bărbier al lui Eumolpus, menționat de mai multe ori și în capitolele anterioare (salvarea sa din naufragiu a fost poate lămurită într-unul dintre fragmentele pierdute din *Satyricon*), dar numit aici pentru prima oară. *Korax* înseamnă în grecește „corb” și era frecvent întâlnit în această vreme ca nume de

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

9

bărbat.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

10

CXVIII.

Satiricon liber
1st century AD

EVMOLPVS. Multos, [inquit Eumolpus, o] iuuenes, carmen decepit. Nam ut quisque uersum pedibus instruxit sensumque teneriorem uerborum ambitu intexuit, putauit se continuo in Heliconem uenisse. Sic forensibus ministeriis exercitati frequenter ad carminis tranquillitatem tanquam ad portum feliciorem refugerunt,

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“Young men,” said he, “many are they who have been seduced by poetry; for, the instant a man has composed a verse in feet, and has woven a more delicate meaning into it by means of circumlocutions, he straightway concludes that he has scaled Helicon! Take those who are worn out by the distressing detail of the legal profession, for example: they

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

– Pe mulți tineri, spuse Eumolpus, i-a amăgit poezia. Căci, de îndată ce unul a rânduit un vers după toate regulile și a brodat un gând mai gingaș în țesătura cuvintelor, s-a și crezut ajuns pe Helicon¹. Astfel, cei ce s-au îndeletnicit cu treburile forului² au dat adeseori fugă în apele liniștite ale poeziei, ca într-un port mai încăpător,

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

(Pe drum, Eumolp se reîntoarce la înclinarea lui poetică). «Pe mulți tineri, ne zise el, i-a păcălit mania de a face versuri. De 'ndată ce vreunul din ei a construit un vers în măsura cuvenită și a pus un înțeles mai delicat în țesătura vorbelor, s'a și crezut ajuns pe Helicon. Așa, chiar și advocații din for deseori se întorc la liniștea ce le dă

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

11

credentes facilius poema extrui posse, quam controuersiam sentioliis uibrantibus pictam. Ceterum neque generosior spiritus uanitatem amat, neque concipere aut edere partum mens potest nisi intrenti flumine litterarum inundata. Refugiendum est ab omni uerborum, ut ita dicam, uilitate et sumendae uoces a plebe summotae, ut fiat "odi profanum uulgus et arceo". Praeterea curandum est, ne sententiae emineant extra corpus orationis expressae, sed intexto uestibus colore niteant. Homerus testis et lyrici, Romanusque Vergilius et

often seek sanctuary in the tranquillity of poetry, as a more sheltered haven, believing themselves able more easily to compose a poem than a rebuttal charged with scintillating epigrams! But a more highly cultivated mind loves not this conceited affectation, nor can it either conceive or bring forth, unless it has been steeped in the vast flood of literature. Every word that is what I would call 'low,' ought to be avoided, and phrases far removed from plebeian usage should be chosen. Let 'Ye rabble rout avaunt,' be your rule. In

crezând că un poem se poate alcătui mai ușor decât o controversă³ vopsită cu mici sentințe⁴ scânteietoare. Dar un spirit cu adevărat ales nu îndrăgește strălucirea calpă și înșelătoare, iar mintea omenească nu poate să închipuie sau să făurească ceva trainic dacă nu e stropită din belșug de uriașul fluviu al culturii literare. Trebuie să fugim de vorbele ieftine și trebuie să ne ferim de cuvintele care se află în gura plebei, potrivit spuselor:

Urăsc profanul vulg și-l țin departe⁵.

poezia, întocmai ca cei ce-și caută în vreun port mai norocos adăpostul, crezând că-i mai ușor a face o poezie decât a susține o pledoarie presărată cu sentințe scânteietoare. Unui spirit generos nu-i place însă o astfel de deșertăciune și nu poate concepe sau de la lumină decât ceeace-i cuprins de marele curent al literaturii. Trebuie să evităm, în primul rând, orice termen vulgar, neîntrebuințând decât termeni ce sunt departe de vorbirea poporului de jos, ca să se poată realiza acel vers al lui Horațiu: «Departă mult de mine, neștiutoare gloată!» Pe lângă

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Horatii curiosa felicitas. Ceteri enim aut non uiderunt uiam qua iretur ad carmen, aut uisam timuerunt calcare. Ecce belli ciuilis ingens opus quisquis attigerit nisi plenus litteris, sub onere labetur. Non enim res gestae uersibus comprehendendae sunt, quod longe melius historici faciunt, sed per ambages deorumque ministeria et fabulosum sententiarum tormentum praecipitandus est liber spiritus, ut potius furentis animi uaticinatio appareat quam religiosae orationis sub testibus fides: tanquam si placet hic impetus, etiam si

addition, care should be exercised in preventing the epigrams from standing out from the body of the speech; they should gleam with the brilliancy woven into the fabric. Homer is an example, and the lyric poets, and our Roman Virgil, and the exquisite propriety of Horace. Either the others did not discover the road that leads to poetry, or, having seen, they feared to tread it. Whoever attempts that mighty theme, the civil war, for instance, will sink under the load unless he is saturated with literature. Events, past and passing,

Pe lângă acestea toate, trebuie să avem grijă ca sentințele să n-o ia razna departe de miezul lucrării, ci să strălucească colorate întocmai ca țesătura operei⁶. Stau martori Homer și liricii, romanul Vergiliu și Horațiu, care știau să-și aleagă cuvintele așa de bine. Căci ceilalți, ori n-au văzut calea prin care se ajunge la poezia adevărată, ori, dacă au văzut-o, s-au temut să calce pe un asemenea drum. Iată, s-ar împletici sub o povară prea grea oricine n-ar fi tobă de carte și s-ar apuca de alcătuirea unei opere despre războiul

aceasta, trebuie să purtăm de grijă, ca sentințele să nu pară că ies în afară din corpul cuvântării, ci să aibă coloritul întregii țesături a ei. Martori despre aceasta sunt Homer, poezii lirici, poetul nostru Vergilius și Horatius, așa de norocos în alegerea expresiilor. Cât privește pe ceilalți, ei nici n'au văzut calea prin care se ajunge la adevărata poezie, sau chiar de-au văzut-o, s'au temut să meargă pe ea. Iacă de pildă: oricine a încercat să trateze subiectul războaielor civile, n'a putut să suporte o sarcină așa de mare, dacă nu cunoștea bine literatura. Faptele săvârșite nu

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

13

nondum recepit ultimam
manum:

ought not to be merely
recorded in verse, the historian
will deal with them far better;
by means of circumlocutions
and the intervention of the
immortals, the free spirit,
wracked by the search for
epigrams having a
mythological illusion, should
plunge headlong and appear
as the prophecy of a mind
inspired rather than the
attested faith of scrupulous
exactitude in speech. This
hasty composition may please
you, even though it has not yet
received its final polishing:"

civil. Căci nu trebuie înșirate în
versuri faptele petrecute, lucru
pe care-l fac cu mult mai bine
istoricii, ci spiritul poetului
trebuie să se avânte liber
printre întorsăturile
întâmplărilor, printre
înfăptuirile zeilor și prin
răsucirea neînchipuit de
fantastică a gândurilor. Astfel,
într-o asemenea operă se
întrepează mai degrabă delirul
unui spirit profetic decât
fidelitatea unei povestiri care
respectă migălos faptele
înșirate în mărturiile rămase
din acea vreme. Un poem
despre războiul civil ar trebui
să fie cam ca improvizația care

se pot închide în versuri, când
istoricii le pot povesti mult mai
bine.
Prin diferite întorsături, prin
intervenția zeilor, printr'un
adevărat torent de legende,
trebuie să se prăvălească libera
inspirație în epopee, părând că
înfățișează mai mult vorbele
unui oracol în delir, decât o
povestire fidelă, întemeiată pe
mărturii. Dacă vă place o astfel
de inspirație, iat-o, deși ea nu
poartă ultima corectură:

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

14

urmează, neuitând însă că ea
n-a fost încă șlefuită așa cum se
cuvine:

¹ Muntele muzelor, zeițele artelor, situat în Beoția, în centrul Greciei.

² Cei exersați în activitățile forului (*forensibus ministeriis exercitati*) sunt mai ales avocații.

³ Dispută fictivă uzitată în școlile retorilor vremii

⁴ *Sententia* – „sentență” – vezi *supra*, n. 3 la p. 7. Conținea de obicei o generalizare cu înțelesuri filosofice.

⁵ Horatiu, *Ode*, III, 1, 1.

⁶ Într-o formă intenționat alambicată, Petroniu exprimă recomandarea aderenței formei la conținut. Acesta din urmă trebuie să aiba prioritate.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

15

CXIX.

Satiricon liber
1st century AD

“Orbem iam totum uictor
Romanus [habebat,
qua mare, qua terrae, qua
sidus currit utrumque;
nec satiatu erat. Grauidis
freta pulsa carinis
iam peragebantur; si quis
sinus abditus ultra,
si qua foret tellus, quae
fuluum mitteret aurum,
hostis erat, fatisque in tristia
bella paratis

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“The conquering Roman now
held the whole world in his
sway,
The ocean, the land; where the
sun shone by day or the moon
Gleamed by night: but unsated
was he. And the seas
Were roiled by the weight of
his deep-laden keels; if a bay
Lay hidden beyond, or a land
which might yield yellow gold
‘Twas held as a foe. While the

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Biruitoarul roman stăpânea de
acum tot pământul¹,
Marea și țările, și amândouă
făgașe de stele²;
Totuși sătul nu era. El brăzda
pe corăbii-ncărcate
Valu-nspumat; de-a rămas un
liman și ascuns, și departe,
Sau un tărâm tănuat ce-și
vindea roșcatul său aur
Colo vrăjmașul era; se
stârneau sângeroase războaie,

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Întinsu-și-au Romanii domnia
’nvingătoare
Pe tot ce s’oglindește sub lună
și sub soare,
Pe mări și țări-atâtea și totuș,
făr’ de sațiu,
Tot trimiteau corăbii să taie-al
apei spațiu,
Câtând roșcatul aur pe
țărurile-ascunse. . .
De dorul lui mânate, de pofta
lui pătrunse,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

16

quaerebantur opes. Non uulgo
nota placebant
gaudia, non usu plebeio trita
uoluptas.
Aes Ephyreiacum laudabat
miles † in unda; †
quaesitus tellure nitor
certauerat ostro;
Hinc Numidae † accusant, †
illinc noua uellera [Seres
atque Arabum populus sua
despoliauerat arua.
Ecce aliae clades et laesae
uulnera pacis.
Quaeritur in siluis auro fera, et
ultimus Hammon
Afrorum excutitur, ne desit
belua dente
ad mortes pretiosa; fames

struggle for treasure went on
The fates were preparing the
horrors and scourges of war.
Amusements enjoyed by the
vulgar no longer can charm
Nor pleasures worn
threadbare by use of the
plebeian mob.
The bronzes of Corinth are
praised by the soldier at sea;
And glittering gems sought in
earth, vie with purple of Tyre;
Numidia curses her here,
there, the exquisite silks
Of China; Arabia's people
have stripped their own fields.
Behold other woes and
calamities outraging peace!
Wild beasts, in the forest are

Să-l jefuiască de-averi.
Bucuriile obișnuite
Nu încântau, nici plăcerile
cele-nsușite de plebe.
Bronzul din Ephyrd³ îl
proslăvea militarul pe mare;
Purpura se măsoara cu
podoabele smulse țărâni;
Serii⁴, numizii⁵ pe rând
aduceau neștiute lânuri;
Neamul arabilor își despuiau
altarele sale⁶;
Uite și alte dezastre și răni
îndurate de pace!
Fiara-i vânată în codru pe
bani, încălcată își vede
Hammon din Africa granița⁷;
pentru un monstru ce are
Dinți ucigași prețioși⁸; în

Vedeai a lor cohorte venind
acî să lupte,
Căci nu mai stau, de-acuma,
mulțimea lor să 'nfrupte
Plăceri obișnuite ca plebea de-
altă dată. . .
Azi vase corintiene și purpura
'nfocată,
Ca și luciosul aur îți
proslăvesc soldații.
Zadarnic dau mătase Chinezii
și bogații
Arabi trimit arome sau
marmur' Africanii,
Când spre-a pieirii-abisuri se
prăvălesc Romanii,
Călcând iar blânda pace,
cătând prin codri fiare,
Chiar și-a lui Ammon oază

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

premit aduena classes,
tigris et aurata gradiens
uectatur in aula,
ut bibat humanum populo
plaudente cruorem.
Heu, pudet effari perituraque
prodere fata,
Persarum ritu male
pubescentibus annis
surripuere uiros, exactaque
uiscera ferro
in uenerem fregere, atque ut
fuga mobilis aeui
circumscripta mora
properantes differat annos,
quaerit se natura nec inuenit.
Omnibus ergo
scorta placent fractique enerui
corpore gressus

hunted, for gold; and remote
African hammon is covered by
beaters, for fear
Some beast that slays men
with his teeth shall escape, for
by that
His value to men is enhanced!
The vessels receive
Strange ravening monsters;
the tiger behind gilded bars
And pacing his cage is
transported to Rome, that his
jaws
May drip with the life blood of
men to the plaudits of men
Oh shame! To point out our
impending destruction; the
crime
Of Persia enacted anew; in his

corăbii vin fiare flămânde
Din depărtări și-n palate de
aur se lăfăie tigrul
Sânge de om ca să bea când
mulțimea aplaudă-n ropot⁹:
Ah, mi-e rușine s-o spui, să
dezvălui o jalnică soarta!
După persanul exemplu,
bărbații în anii mai tineri,
Fără de milă răpiți și cu fierul
tăiați pe sub vintre,
Dragostea n-o mai cunosc¹⁰ și
în truda aceasta de-a pune
Stavilă goanei grăbite a vremii,
natura, pe sine
Trist căutându-se, nu se
găsește. Cu toții adoră
Destrăbălatele și legănarea de
lâncede trupuri,

luând la cercetare,
Și'n larg cutreerând-o ca ființa
morții scumpă
Să nu stea fără colții cu care
vrea să rumpă.
Pe mări colindă flote, de
foame chinuite,
Spre-a duce 'n circ pe tigri, sub
gratii aurite,
Ca 'n admirația plebei, să bea
din al ei sânge.
Simt teama de rușine, cum
pare că mă 'nfrânge
Când povestesc de-o soartă,
ce-aduce-va pieire:
Ca Perșii, vezi Romanii, de-a
bărbației fire
Pe tineri despoindu-i și 'n van
cercând s'oprească

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

et laxi crines et tot noua
nomina uestis,
quaeque uirum quaerunt. Ecce
Afris eruta terris
citrea mensa greges seruorum
ostrumque renidens,
ponitur ac maculis imitatur
uilius aurum
quae sensum trahat. Hoc
sterile ac male nobile [lignum
turba sepulta mero circum
uenit, omniaque orbis
praemia correptis miles uagus
esurit armis.
Ingeniosa gula est. Siculo
scarus aequore mersus
ad mensam uiuus perducitur,
atque Lucrinis
eruta litoribus uendunt

puberty's bloom
The man child is kidnapped;
surrenders his powers to the
knife,
Is forced to the calling of
Venus; delayed and hedged
round
The hurrying passage of life's
finest years is held back
And Nature seeks Nature but
finds herself not. Everywhere
These frail-limbed and
mincing effeminates, flowing
of locks,
Bedecked with an infinite
number of garments of silk
Whose names ever change, the
wantons and lechers to snare,
Are eagerly welcomed! From

Pletele-n vânt sau veșminte cu
nume nîcîcînd cunoscute,
Ce tăinuiesc bărbații¹¹. Din
pomul smuls Africii¹², iată,
Masa de cedru reflectă scalvi
mulți, strai de purpură
scumpă,
Lustru-i atât de asemeni cu
aurul, totuși mai ieftin,
Simțuri stîrnind. Împrejurul
acestui lemn sterp și sinistru
Se grămădește mulțime-
ngropată în vin, iar oșteanul
Rătăcitor și-narmat jinduiește
comorile lumii.
Gura flamanda-i dibace. Din
marea Siciliei scarul¹³
Viu poposește pe masă; din
țărmlu Lucrinului¹⁴ scoasă,

Firescul pas al vîrstei. Azi
numai curtezane
Sau fâmenii molateci, privirile
romane
Mai farmecă 'n spectacol de
trupuri destrămate
Pe care largi veșminte cădea-
vor revărsate
Ca și pe umeri, părul. . . De-
acestea vor bărbații! . .
Și știți ce cată 'n Roma cu drag
acum bogații?
Lămâiul care crește prin Africa
și 'n vine
Luciri de aur poartă. De robi
apoi li-i bine
O ceată mare s'aibă și simțul
cât le 'nșeală
A purpurei lucire! Priviți cum

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

conchyliā cenas,
ut renouent per damna
famem. Iam Phasidos unda
orbata est auibus, mutoque in
litore tantum
solae desertis adspirant
frondibus aerae.
Nec minor in Campo furor est,
emptique Quirites
ad praedam strepitumque
lucris suffragia uertunt.
Venalis populus, uenalis curia
patrum:
est fauor in pretio. Senibus
quoque libera uirtus
exciderat, sparsisque opibus
conuersa potestas
ipsaque maiestas auro
corrupta iacebat.

African soil now behold
The citron-wood tables; their
well-burnished surface reflects
Our Tyrian purples and slaves
by the horde, and whose spots
Resemble the gold that is
cheaper than they and ensnare
Extravagance. Sterile and
ignobly prized is the wood
But round it is gathered a
company sodden with wine;
And soldiers of fortune whose
weapons have rusted, devour
The spoils of the world. Art
caters to appetite. Wrasse
From Sicily brought to their
table, alive in his own Sea
water.
The oysters from Lucrine's

Stridia are preț bun și atâta, în
dauna pungii,
Foamea la orice ospăț¹⁵. Au
rămas văduvite de păsări
Undele râului Fasis¹⁶ și azi pe
tăcutele-i maluri.
În pustiitul frunziș doar
zefirul cel singur se-alintă.
Nu-i nebunia mai mică în
câmpul lui Marte¹⁷; romanii
Votul și-l vând pe arginți
sunători și pe prăzi mai
bogate.
Cumperi poporul pe bani și
senatul îl cumperi: favoarea
Are un preț. Se destramă
averi, călătore-i puterea,
Și maiestatea supremă se lasă
coruptă de aur.

dă năvală
În jurul unei mese mulțimea
de vin beată
Și cum mereu privește, cum
stă extaziată
S'admire-un lemn nerodnic în
mândra-i lustruire,
Pe când răsplăt' așteaptă
soldatu 'n rătăcire,
Tânjind sub a lui arme. Vai,
lăcomia-i fină
Căci de-al Siciliei pește, prins
viu, stă masa-i plină,
Din lacul cel lucrinic²),
grămezi de stridii-o 'mbie
Și par'c'a lor mulțime stă
foamea să-i învie,
Pe când de pasări goale's a
Phasului³) largi unde

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Pellitur a populo uictus Cato;
tristior ille est,
qui uicit, fascesque pudet
rapuisse Catoni.
Namque – hoc dedecoris
populo morumque [ruina –
non homo pulsus erat, sed in
uno uicta potestas
Romanumque decus. Quare
tam perdita Roma
ipsa sui merces erat et sine
uindice praeda.
Praeterea gemino deprensam
gurgite plebem
faenoris inluuies ususque
exederat aeris.
Nulla est certa domus, nullum
sine pignore corpus,
sed ueluti tabes tacitis

shore torn, at the feast
Are served to make famous
the host; and the appetite,
cloyed,
To tempt by extravagance.
Phasis has now been despoiled
Of birds, its littoral silent, no
sound there is heard
Save only the wind as it
rustles among the last leaves.
Corruption no less vile is seen
in the campus of Mars,
Our quirites are bribed; and
for plunder and promise of
gain
Their votes they will alter. The
people is venal; corrupt
The Senate; support has its
price! And the freedom and

Cato¹⁸-i înfrânt și gonit de
popor și-i mai trist ca învinsul
Învingătorul, roșind că-l
lipsește pe Cato de fascii.
Căci – dovedind mișelia
mulțimii, declinu-n moravuri-
Nu-i alungat doar un om, prin
înfrângerea lui sunt zdrobite
Forța și cinstea romană. Azi
Roma se vinde pe sine-
Iat-o ajunsă o pradă ce
răzbunătorul nu-și află.
Uite și plebea căzută-n
prăpastia ei îndoită,
Roasă de camăta hădă și de
datoriile multe.
Greu îți păstrezi chiar și casa,
zalog s-a fost pus și pe trupuri;
Molima în măruntaie adânc și

Și pe-a lui țărături mute,
șoptirile-i și-ascunde
Doar vântul trist prin frunze.
Dar pe-a lui Mars câmpie
Turbarea-i crezi mai mică?
Vai, cată 'n jur și ție,
Ți-or apărea Romanii, ce-și
dau pe aur votul,
Ți-or apărea cei nobili și
plebea vânzând totul
Căci azi pe bani, la Roma se
vinde-orice favoare!
Pentru Senat și plebe sunt
toate vânzătoare,
De când fără' de virtute rămas-
au senatorii,
De când puterea, cinstea, de
bani risipitorii
Și de-aur pățimașii le-au

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

21

concepta medullis
intra membra furens curis
latrantibus errat.
Arma placent miseris,
detritaque commoda luxu
uulneribus reparantur. Inops
audacia tuta est,
Hoc mersam caeno Romam
somnoque iacentem
quae poterant artes sana
ratione mouere,
ni furor et bellum ferroque
excita libido?

worth
Of age is decayed, scattered
largesse now governs their
power;
Corrupted by gold, even
dignity lies in the dust.
Cato defeated and hooted by
mobs, but the victor
Is sadder, ashamed to have
taken the rods from a Cato:
In this lay the shame of the
nation and character's
downfall,
'Twas not the defeat of a man!
No! The power and the glory
Of Rome were brought low;
represented in him was the
honor
Of sturdy Republican Rome.

tăcut zămislită,
Bântuie prin mădulare și griji
lătrătoare stârnește.
Armele-ncântă săracii, prin
sânge vrând iar să câștige
Ce-au risipit prin desfrâu. La
sărmani cutezanța-i cumplită.
Romei căzute-n mocirlă și-n
somm scufundată ce leacuri
Pot să-i redea sănătatea,
trezirea la viață, afară
De nebunia, războiul¹⁹ și
patima-n săbii ascunsă?

răsturnat. . . Pe Cato⁴),
De-ai lui înfrânt cum pleacă,
privește-l tu, dar iat-o,
Rușinea și mai mare, pe cel ce-
a 'nvins cum cade
Și că l'a 'nfrânt pe-un Cato,
vezi bine cum nu-i șade,
Căci mult mai de plâns este
chiar el, biruitorul!
O mare josnicie cuprins-a
'ntreg poporul,
Când vechi și sfinte datini se
prăbușesc de-odată
Cu 'nfrângerea lui Cato. De-
acum e răsturnată
A Romei mândră cinste și făr'
de ea, slăbită,
Stă Roma spre vânzare. Risipa
cea cumplită

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

So, abandoned and wretched,
The city has purchased
dishonor: has purchased
herself!
Despoiled by herself, no
avenger to wipe out the
stigma
Twin maelstroms of debt and
of usury suck down the
commons.
No home with clear title, no
citizen free from a mortgage,
But as some slow wasting
disease all unheralded fastens
Its hold on the vitals,
destroying the vigor of
manhood,
So, fear of the evils impending,
impels them to madness.

Și camăta vor duce-o de-acum
spre-a lor vâltoare.
Sub datorii zac toate și-i gata
să-și strecoare
Și luxul a lui grijă. . . Sleți,
Romanii-și cată
Scăpare-atunci prin arme
ș'averea ruinată
De groaznica risipă, cerca-vor
să-și refacă
Luptând, căci ce n'or face toți
cei pe cari-i seacă
A lipsei grea nevoie? Ș'astfel
din amortire
Și din noroiu pe Roma, ce
mijloc de trezire,
S'o scoți din nou, afla-vei?
Doar pofta, nebunia
Vor fi doar și războiul, ce-

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

23

Despair turns to violence,
luxury's ravages needs must
Repaired be by bloodshed, for
indigence safely can venture.
Can art or sane reason rouse
wallowing Rome from the
offal
And break the voluptuous
slumber in which she is
sunken?
Or must it be fury and war
and the blood-lust of
daggers?"

aprinsu-și-a făclia! . .
2) Lacul Lucrinus, așezat la
apus de Neapole.
3) Phasis, râu în Asia Mică.
4) Cato Minor, om politic,
renumit pentru cinstea lui.

¹ Acest vers poate fi apropiat de unul din *Pharsalia* lui Lucan (I, 160). Numai că Eumolpus își aplică principiile enunțate mai sus, abreviază latura foarte istorică și dezvoltă elementul mitologic.

² Și acest vers corespunde unui vers din Lucan (I, 110). Concordanțele abundă și în versurile următoare

³ Ephyre (sau Ephyra) este vechiul nume al Corintului, celebru centru meșteșugăresc în antichitate.

⁴ Adică chinezii, reputați pentru mătasea lor.

⁵ Locuitorii Numidiei africane. Se pare că aveau și ei un fel de mătase.

⁶ Pentru parfumuri și mirodenii căutate de romani.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

24

- ⁷ Se referă la granița dintre Egipt și Libia, unde se ridica templul lui Iupiter Hammon.
- ⁸ Adică elefantul. Fildesul era căutat și în antichitate.
- ⁹ Aluzie la luptele cu fiarele organizate în arenele vremii.
- ¹⁰ Aluzie la eunuci.
- ¹¹ Diverse versuri din Lucan consemnează în forme similare diferitele aspecte ale relaxării moravurilor și ale efeminării tinerilor în sec. I î.C.
- ¹² Munții din nordul Africii și din Asia au fost despuiți de cedri încă din antichitate. Mesele făcute din lemn de cedru erau foarte căutate și foarte scumpe.
- ¹³ Pește. Romanii îi apreciau numai intestinele.
- ¹⁴ Lac din Campania, în sudul Italiei.
- ¹⁵ Anticii consumau stridii și la mijlocul dineului.
- ¹⁶ Fluviu în Asia Mică. Pe țărmuri trăiau fazanii.
- ¹⁷ Câmpul lui Marte era situat la marginea Romei. Pe lângă exerciții sportive, militare etc., acolo aveau loc și alegeri de demnitari.
- ¹⁸ *Marcus Porcius Cato* (supranumit „din Utica”) — om politic roman, adept al filosofiei stoice. A rămas vestit pentru cinstea lui ireproșabilă și pentru atașamentul față de vechea republică romană. Aici, probabil, aluzie la înfrângerea lui Cato în alegerile de pretori din anul 54 î.C., când, în locul lui și cu sprijinul consulilor Pompei și Caesar, a fost desemnat Vatinius.
- ¹⁹ E vorba de războiul civil.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

25

CXX.

Satiricon liber

1st century AD

Tres tulerat Fortuna duces,
quos obruit [omnes
armorum strue diuersa feralis
Enyo.
Crassum Parthus habet,
Libyco iacet aequore [Magnus,
Iulius ingratam perfudit
sanguine Romam,
et quasi non posset tot tellus
ferre sepulcra,
diuisit cineres. Hos gloria
reddit honores.

The Satyricon

Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“Three chieftains did fortune
bring forth, whom the fury of
battles
Destroyed; and interred, each
one under a mountain of
weapons;
The Parthian has Crassus,
Pompeius the Great by the
waters
Of Egypt lies. Julius,
ungrateful Rome stained with
his life blood.

Satyricon

Traducere de Eugen Cizek,
1995

Trei comandanți plămădiser
Fortuna. Enyo¹ nemiloasă
I-a îngropat, fiecare-n alt loc,
sub mormane de arme.
Crassus² e-n Parția; zace pe
țărâm libian și Pompeius³;
Iulius Caesar stropește cu
sângele-i Roma nedreaptă⁴.
Parcă țărâna, nevrând să
îndure atâtea morminte,
Le-a risipit și cenușa. Această-i
răsplata măririi!

Satyricon

Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Trei mari războinici soarta să
’nalțe izbutise,
Dar moartea ’n grele lupte, pe
toți îi prăbușise.
De Parți ucis, pe Crassus
văzut-am cum se stinge,
În Africa pierise Pompei și cu-
al lui sânge
Stropise Caesar Roma, ce-a
mulțumî nu știe.
Părea că ’ntreg pământul în
stare nu-i să ție

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Est locus exciso penitus
demersus hiatu
Parthenopen inter magnaëque
Dicarchidos arua,
Cocytus perfusus aqua; nam
spiritus, extra
qui furit effusus, funesto
spargitur aestu.
Non haec autumnus tellus uiret
aut alit herbas
caespites laetus ager, non uerno
persona cantu
mollia discordi strepitu
uirgulta locuntur,
sed chaos et nigro squalentia
pumice saxa
gaudent ferali circum
tumultu cupressu.
Has inter sedes Ditis pater

And earth has divided their
ashes, unable to suffer
The weight of so many tombs.
These are the wages of glory!
There lies between Naples and
Great Puteoli, a chasm
Deep cloven, and Cocytus
churns there his current; the
vapor
In fury escapes from the gorge
with that lethal spray laden.
No green in the aututun is
there, no grass gladdens the
meadow,
The supple twigs never
resound with the twittering
singing
Of birds in the Springtime. But
chaos, volcanic black boulders

Este un loc afundat în abrupta
prăpastie dintre
Parthenope⁵ și ogoarele mării
Dicharchis⁶ pe care
Însuși Cocytul îl scaldă; căci
aburii, care-n afară
Curg mânioși, sunt pătrunși
de o arșiță ucigătoare.
Toamna pământul acesta
nicicând nu e verde, și-n
câmpuri
Iarba nu crește, și nici
primăvara-n tufiș nu răsună
Cântece cu felurite acorduri ce
susură dulce.
Hăul și stâncă — cu creștetul ei
înnegrit de poroasă
Piatră — se pot desfăta
străjuind chiparoșii funebri.

Pe-acești morți laolaltă, ș'a lor
cenuse 'mparte,
Spre-a 'și mulțumii eroii. . . De
cați pe-un țărm departe,
La Neapole, găsi-vei o gură
mult adâncă,
Prin care-un râu de iaduri,
Cocytu 'n jur de stâncă,
Sub volburi ucigașe, largi
unde-și aburește.
Acolo, pe câmpie, nici iarba nu
'nverzește,
Nici cântă păsărele prin
crengi, în primăvară.
Acolo-i doar deșertul,
singurătate-amară
Cu negre stânci pe care doar
chiparosul crește.
Prin gura cea deschisă,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

extulit ora
bustorum flammis et cana
sparsa fauilla,
ac tali uolucrum Fortunam
uoce lacescit:
'Rerum humanarum
diuinarumque potestas,
Fors, cui nulla placet nimium
secura potestas,
quae noua semper amas et
mox possessa relinquis,
ecquid Romano sentis te
pondere uictam,
nec posse ulterius perituram
extollere molem?
Ipsa suas uires odit Romana
iuuentus
et quas struxit opes, male
sustinet. Aspice late

Of pumice lie Happy within
their drear setting of cypress.
Amidst these infernal
surroundings the ruler of
Hades
Uplifted his head by the
funeral flames silhouetted
And sprinkled with white
from the ashes of corpses; and
challenged
Winged Fortune in words
such as these: 'Oh thou fickle
controller
Of things upon earth and in
heaven, security's foeman,
Oh Chance! Oh thou lover
eternally faithful to change,
and
Possession's betrayer, dost

Creștetul tatălui Dis⁷ din
aceste lăcașuri se-nalță
Lins de vâpăi și de alba cenușă
culeasă pe ruguri⁸
Și-naripatei Fortune trimite
muștrări ce acestea:
-"Stăpânitoare a celor lumești
și a celor divine,
Soartă, tu care deloc nu înduri
neclintita putere,
Tu, ce iubești doar schimbarea
și ce-ți aparține înlături,
Nu mi te simți biruită de
Roma statornică-n veacuri,
Nu vrei să surpi mai degrabă
povara menită să piară?
Chiar tinerimea romană urăște
puterea ce-o are,
Tot ce-a clădit ea proptește cu

deodată se ivește
Funebrul zeu al morții, cu
barba-i arsă 'n focul
Din iad și nins de spuză.
Vorbește și Norocul
Cel nestatornic muștră: «Tu, ce
cârmești destinul
A tot ce-i jos și 'n ceruri,
Noroc, ce-aduci declinul
Puterilor în floare, tu, cu-i de-
apururi place
Numai ce-i nou, trecutul
lăsând să zacă 'n pace,
Ei bine, nu simți oare că stai
sub stăpânirea
Măririlor romane? Tot nu le-
aduci pieirea?
Azi, tinerimea Romei puterea-i
pizmuește

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

luxuriam spoliorem et censem
in damna furentem.
Aedificant auro sedesque ad
sidera mittunt,
expelluntur aquae saxis, mare
nascitur aruis,
et permutata rerum statione
rebellant.
En etiam mea regna petunt.
Perfossa dehiscit
molibus insanis tellus, iam
montibus haustis
antra gemunt, et dum uanos
lapis inuenit usus,
infernus manes caelum sperare
fatentur.
Quare age, Fors, muta
pacatum in proelia uultum,
Romanosque cie ac nostris da

own thyself crushed by the
power
Of Rome? Canst not raise up
the tottering mass to its
downfall
Its strength the young
manhood of Rome now
despises, and staggers
In bearing the booty heaped
up by its efforts: behold how
They lavish their spoils!
Wealth run mad now brings
down their destruction.
They build out of gold and
their palaces reach to the
heavens;
The sea is expelled by their
moles and their pastures are
oceans;

trudă. Privește cum luxul
Spulberă prăzile strânse și,
înverșunate să-i piardă,
Case de aur zidesc și le urcă
de-a dreptul spre stele⁹.
Iscă izvoare din stânci și pe
câmpuri se naște o mare¹⁰,
Și, răscolind așezatele lacuri,
înfruntă natura.
Iată-mi râvnit și regatul. Prin
muncile nelegiuite
Glia scobită se cascadează și-n
munții supuși sfredelirii
Peșteri se vaită și-n timp ce se
caută-n scopuri deșarte
Pietrele, manii Infernului
speră să vadă chiar cerul
Hai, deci, Fortună, blajinului
chip dă-i aspect de războinic,

Ș'o apără cu scârbă. O clipă 'n
jur privește
Și vezi de prăzi, risipă, de-
averi, destrăbălare,
Cum mări aduc pe țărături și
țărături svârl în Mare,
Cum tot clădesc din aur înalte,
mari palate,
Ba schimbă ș'ale firii porunci
îndătinat,
Când chiar până la tronul-mi se
'ncearcă să pătrundă,
Când sfredelind pământul,
zidirile-și afundă,
Când munți deschid și peșteri
să geamă fac, deșarte
Foloase dând la pietre. Chiar
morților fac parte
De-a soarelui nădejde din nou.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

funera regnis.
Iam pridem nullo
perfundimus ora cruore,
nec mea Tisiphone sitientis
perluit artus,
ex quo Sullanus bibit ensis et
horrida tellus
extulit in lucem nutritas
sanguine fruges.'

They war against Nature in
changing the state of creation.
They threaten my kingdom!
Earth yawns with their tunnels
deep driven
To furnish the stone for their
madmen's foundations;
already
The mountains are hollowed
and now but re-echoing
caverns;
While man quarries marble to
serve his vainglorious purpose
The spirits infernal confess
that they hope to win Heaven!
Arise, then, O Chance, change
thy countenance peaceful to
warlike
And harry the Romans,

Pune-n mișcare romanii, mulți
morți dând regatelor mele!
Nu mi-am scăldat de-o bucată
de vreme obrazul cu sânge,
Nici Tisiphona¹¹ în el nu-și
muie însetatele brațe,
După ce Sylla¹² cu sabia-i s-a
înfruptat și-ngrozita
Brazdă a dat la iveală recolte
cu sânge-ngrășate!"

Deci, hai Noroace,
Te-avântă, schimbă-ți chipul
cel împlânzit de pace
Cu cel rășboinic. Chiamă de-
acum la hărțuire
Pe-ai Romei fii, căci iadu-mi li-
i gata spre primire.
Ah, vezi, de mult mi-i chipul
neîntinat de sânge,
Setoasa Tisiphone⁵) de mult de
doru-i plânge.
Și drept e, căci sărmana, din a
lui Sulla lupte,
Nu mai putut-a pofta din el să-
și mai înfrupte».

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

30

consign to my kingdom the
fallen.
Ah, long is it now since my
lips were with blood cooled
and moistened,
Nor has my Tisiphone bathed
her blood-lusting body
Since Sulla's sword drank to
repletion and earth's bristling
harvest
Grew ripe upon blood and
thrust up to the light of the
sunshine!"

¹ Veche divinitate greacă, zeiță a razboiului.

² Om politic roman din sec. I î.C. A încheiat cu Caesar și Pompei o înțelegere (primul triumvirat), ca să domine împreună statul roman.

³ Înfrânt de Caesar, Pompei s-a refugiat în Egipt, unde a fost ucis.

⁴ În anul 44 î.C., Caesar a fost ucis în senat de un grup de conspiratori republicani.

⁵ Numele vechi și poetic al Neapolelui.

⁶ Numele grecesc pentru Puteoli, localitate din Campania.

⁷ Tatăl Dis (în latinește *Dis pater*), echivala în religia romană primitivă cu Hades al grecilor, numit la romani Pluto. Dwinsemna în latinește „bogat”, adică zeul

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

31

bogat în morți, mult mai numeroși decât cei vii.

⁸ Romanii îl reprezentau pe Dis (sau pe Pluto) ca un bărbat cu fața plină de fum. De aceea poetii îl numeau Iupiter cel negru.

⁹ Încă din sec. I î.C., romanii decorau cu aur tavanele și zidurile locuințelor. În același timp se construiau clădiri foarte înalte, adevărate blocuri.

¹⁰ Aluzie la lacurile artificiale și la canale.

¹¹ Una dintre cele trei Furii (la greci, erinii), zeități ale răzbunării.

¹² Om politic și general roman de la începutul sec. I î.C. A înfrânt în războiul civil pe popularii conduși de Marius. Și-a persecutat cumplit adversarii.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

32

CXXI.

Satiricon liber
1st century AD

Haec ubi dicta dedit, dextrae
coniungere [dextram
conatus, rupto tellurem soluit
hiatu.
Tunc Fortuna leui defudit
pectore uoces:
'O genitor, cui Cocyti
penetralia parent,
si modo uera mihi fas est
impune profari,
uota tibi cedent; nec enim
minor ira rellat

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

"He spake ... and attempted
to clasp the right hand of
Fortuna,
But ruptured the crust of the
earth, deeply cloven,
asunder.
Then from her capricious
heart Fortune made answer:
'O father
Whom Cocytus' deepest
abysses obey, if to forecast
The future I may, without

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

El i-a vorbit și cu mâna-i a
vrut să cuprindă zeiței
Mâna-și până-n adânc se
cască sfârtecata țărână.
Dar schimbătoarea Fortună
răspunse cu-aceste cuvinte:
— "Tată de care ascultă
Cocytul cu hăuri întinse,
Nepedepsită de-ar fi să-ți
dezvălui cumva viitorul,
Tot ce dorești vei avea; căci în
pieptu-mi aceeași mînie

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Astfel grăi și mâna-i pentru
'nvoire 'ntinde
Și 'n juru-i, rupt pământul, se
cască, se desprinde,
Pe când așa-i răspunde
Norocul ușuratec:
«Părinte, cui se 'nchină tot
iadul neguratec,
La graiu fără de teamă, de-mi
dai îngăduință,
Îți spun că se 'mplinește de-
acum a ta dorință,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

pectore in hoc leuiorque
exurit flamma medullas.
Omnia, quae tribui Romanis
arcibus, odi
muneribusque meis irascor.
Destruet istas
idem, qui posuit, moles deus.
Et mihi cordi
quippe cremare uiros et
sanguine pascere luxum.
Cerno equidem gemina iam
stratos morte Philippos
Thessaliaeque rogos et funera
gentis Hiberiae.
Iam fragor armorum
trepidantes personat aures,
Et Libyae cerno tua, Nile,
gementia claustra,
Actiacosque sinus et

fear, thy petition shall
prosper;
For no less consuming the
anger that wars in this
bosom,
The flame no less poignant,
that burns to my marrow All
favors
I gave to the bulwarks of
Rome, now, I hate them. My
Gifts I repent! The same God
who built up their dominion
Shall bring down destruction
upon it. In burning their
manhood
My heart shall delight and its
blood-lust shall slake with
their slaughter.
Now Philippi's field I can see

Colcăie, și-n mădulare
aceeași văpaie mă arde.
Astăzi urăsc tot ce însămi
adus-am cetăților Romei,
Daruri făcute de mine mă
supără. Tocmai zeița
Care în slăvi i-a urcat, să-i
doboare! Căci inima-mi cere
Flăcări, să ardă bărbatii, și
sânge, să-și sature setea.
Șesul din Philippi-l văd,
presărat înc-o dată cu leșuri¹,
Ruguri aprinse-n Tesalia²,
morții din neamul iberic³!
Simt zăngănitul de arme-n
urechile înspăimântate!
Nilule, văd cum gemânde
zăgazuri pui Libiei tale în
cale,

Căci tot așa mânia și pieptul
meu tot scurmă
Și-mi lasă până 'n oase de foc
aprinsa-i urmă.
Urăsc azi tot ce Romei făcut-
am dăruire,
Da, tot urăsc! Să sfarme de-
acum a ei clădire
Acelaș zeu ce-i puse faimoasa
temelie!
Pe-ai ei soldați, pe ruguri, de-
a focului urgie
Arzând să-i văd, mi-i pofta,
și'n sânge vreau să 'nnoate
Ruinele-i. . . . Tot șesul, la
Philippi⁶), nu poate
Pe morți să-i mai cuprindă,
văd ruguri pe câmpia
Tesaliei, văd Iberii

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Apollinis arma timentes.
Pande, age, terrarum sitientia
regna tuarum
atque animas accerse nouas.
Vix nauita Porthmeus
sufficiet simulacra uirum
traducere cumba;
classe opus est. Tuque ingenti
satiare ruina,
pallida Tisiphone, concisaque
uulnera mande:
ad Stygios manes laceratus
ducitur orbis.'

strewn with dead of two
battles
And Thessaly's funeral pyres
and Iberia mourning.
Already the clangor of arms
thrills my ears, and rings
loudly:
Thou, Lybian Nile, I can see
now thy barriers groaning
And Actium's gulf and
Apollo's darts quailing the
warriors!
Then, open thy thirsty
dominions and summon
fresh spirits;
For scarce will the ferryman's
strength be sufficient to carry
The souls of the dead in his
skiff: 'tis a fleet that is

Golful din Actium⁴ văd și pe
cei speriați de Apollo⁵!
Haide, regatelor tale-nsetate
deschide-le poarta,
Suflete ademenește din nou!
De abia prididi-va
Umbrele morților să ți le
treacă în barca-i Porthmeus⁶:
Are nevoie de-o flotă!
Cumplitul măcel, Tisiphonă
Palidă⁷, fie-ți ospățul, înfuleca
rănille multe:
Pradă la manii din Stix va
ajunge pământu-n fărâme."

pierzându-și seminția,
Pe când a luptei larmă auzul
meu izbește.
Văd în Egypt chiar Nilul,
cum malu-și năruiește,
D'un Apollon din Actium⁷
stând toate 'nfrișate. . .
Hai dar, ș'acum deschide
tăcutele-ți palate
Și suflete noi chiamă, căci fi-
vor număr mare
Ș'abiă 'ngriji-va Charon de
jalnica 'mbarcare,
Ce-ar trebui să facă corăbii
mii și sute.
Din ăst măcel te 'mbuibă, tu
Furie, și du-te,
De te-ospătează 'n tihnă, căci
lumea deastădată

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

needed!

Thou, Pallid Tisiphone, slake
with wide ruin, thy thirsting
And tear ghastly wounds:
mangled earth sinks to hell
and the spirits.'"

La Styx⁸) ș' ale lui umbre sosî-
va sfâșiată! . . . »

5) Tisiphone: una din cele trei furii
ale iadului.

6) Philippi: locul unde fură învinși
de triumviri Brutus și Cassius, șefii
republicanilor.

7) Apollon din Actium: August,
învingătorul lui Antonius

8) Styx: râu al iadului.

¹ Anticii comiteau adesea o confuzie (inclusive Vergiliu, în *Georgice*, I, 489). Ei confundau Pharsalus, localitate unde Caesar a înfrânt pe Pompei în anul 48 î.C. și Philippi din Tracia, unde au fost zdrobiti Brutus și Cassius, ucigașii lui Caesar, șase ani mai târziu, adică în anul 42 î.C.

² Aluzie la Pharsalus.

³ Aluzie la bătălia de la Munda, din anul 45 î.C., în Peninsula Iberică, unde Caesar a înfrânt într-o ciocnire sângeroasă pe pompeieni, conduși de fiii lui Pompei.

⁴ Aluzie la celebra victorie câștigată de Octavian August asupra lui Antonius în anul 31 î.C.

⁵ Zeul Apollo avea un templu la Actium.

⁶ Alt nume al lui Caron, luntrașul care, potrivit mitologiei, transporta peste Stix sufletele morților în Infern, într-o barcă.

⁷ Una dintre Furii. Trăind în Infern, era palidă. Epitetul apare și la Vergiliu.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

36

CXXII.

Satiricon liber
1st century AD

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Vixdum finierat, cum fulgure
rupta [corusco
intremuit nubes elisosque
abscidit ignes.
Subsedit pater umbrarum,
gremioque reducto,
telluris pautans fraternos
palluit ictus.
Continuo clades hominum
uenturaque damna
auspiciis patuere deum.
Namque ore cruento

“But scarce had she finished,
when trembled the clouds;
and a gleaming
Bright flash of Jove’s lightning
transfixed them with flame
and was gone.
The Lord of the Shades
blanched with fear, at this bolt
of his brother’s,
Sank back, and drew closely
together the gorge in Earth’s
bosom.

Doar a sfrâsit și, brăzdați de
un fulger ce zarea aprinde,
Norii s-au cutremurat,
slobozindu-și ascunsele
flăcări.
Galben de spaimă, părintele
umbrelor, dând să ferească
Fulgerul fratelui său, se
ascunse în sânul țărâni.
Nenorocirile, paguba care-i
așteaptă pe oameni
Se prevestiră prin semne

Abia sfârși, când cerul un
fulger roș despică,
Scânteile-aruncându-și, iar de-
a lui Joe frică
S’afundă ‘n iadu-i Pluton
ș’atunci vestiră ‘ndată
Răsboiu lăuntric zeii și moarte
ne’ncetată.
Pe chip, cernit zăbranic își
puse mândrul soare
De-ai fi crezut că ‘ncepe cea
luptă ‘ngrozitoare

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

deformis Titan uultum
caligine textit:
ciuiles acies iam tum spirare
putares.
Parte alia plenos extinxit
Cynthia uultus
et lucem sceleri subduxit.
Rupta tonabant
uerticibus lapsis montis iuga,
nec uaga passim
flumina per notas ibant
morientia ripas.
Armorum strepitu caelum
furit et tuba Martem
sideribus tremefacta ciet,
iamque Aetna uoratur
ignibus insolitis, et in aethera
fulmina mittit.
Ecce inter tumulos atque ossa

By auspices straightway the
slaughter of men and the evils
Impending are shown by the
gods. Here, the Titan
unsightly
Blood red, veils his face with a
twilight; on strife fratricidal
Already he gazed, thou hadst
thought! There, silvery
Cynthia
Obscuring her face at the full,
denied light to the outrage.
The mountain crests riven by
rock-slides roll thundering
downward
And wandering rivers, to
rivulets shrunk, writhed no
longer
Familiar margins between.

zeiești. Căci Titanul¹ cu fața
Slută și însângerată cu neguri
își cerne obrazul.
Parcă se și respirau adieri de
războaie civile!
Până și Cynthia nimbul său
plin și l-a stins, ca să lase
Nelegiuirea în beznă. Din
munte desprinsele creste
Se prăvăleau bubuind și,
pornite să moară departe,
Rătăcitoarele fluvii curgeau
nu prin locuri știute.
Clinchetul armelor cerul ațâță
și până la astre
Trâmbița sună, pe Marte
stârnind. Mistuită de flăcări
Necunoscute, văzduhul
încinge cu fulgere Etna.

Chiar de pe-acum, iar luna,
lumina ei și-o stinse,
Fugind din fața crimei. . .
Tunau, din munți desprinse,
Înalte și mari vârfuri, iar
fluviile umflate,
Din albia lor pierdute,
s'opreau acum secate.
Vuiă de larmă cerul, iar
trâmbița, pe Marte,
Chemă cu-al ei răsunet, pe
când svârliă departe
Din nou scânteii și flăcări, a
Etnei largă gură.
Atunci, lângă morminte,
fantome se văzură,
Printre grămezi de oase,
strigând cu-amenințare
Atunci, nemaivăzută, pe cer,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

caentia bustis
umbrarum facies diro stridore
minantur.
Fax stellis comitata nouis
incendia ducit,
sanguineoque recens
descendit Iuppiter imbre.
Haec ostenta breui soluit
deus. Exiit omnes
quippe moras Caesar,
uindictaeque actus amore
Gallica proiecit, ciuilia sustulit
arma.
Alpibus aeriis, ubi Graio
numine pulsae
descendunt rupes et se
patiuntur adiri,
est locus Herculeis aris sacer:
hunc niue dura

With the clangor of armor
The heavens resound; from
the stars wafts the thrill of a
trumpet
Sounding the call to arms.
Aetna, now roused to
eruption
Unwonted, darts flashes of
flame to the clouds. Flitting
phantoms
Appear midst the tombs and
unburied bones, gibbering
menace
A comet, strange stars in its
diadem, leads a procession
And reddens the skies with its
fire. Showers of blood fall
from heaven
These portents the Deity

Iată că, printre morminte și
oase ce n-au fost pe ruguri,
Umbre răsar și cu șuier în
glasuri amenință groaznic.
Foc risipește cometa, de noile
stele-nsoțită:
Iupiter întruchipat într-o
ploaie de sânge coboară.
Semnele-acestea le spulberă
zeul pe loc. Șovăiala
Toată și-o-nlătură Caesar:
având ca imbold răzbunarea,
Schimbă războiul cu gallii în
lupta cu concetățenii.
Unde, în Alpii cei falnici, de
zeul grecesc depărtate²
Stâncile-n vale coboară,
drumeții putând să le-nfrunte,
E un loc sfânt, cu altare-

cu 'nflăcărare,
O stea ș'aprinse coama-i, pe
când cu sânge plouă.
Dar semnele pieriră și 'n
Galiile-amândouă
E pace, căci cu Roma va
Caesar să se lupte.
.....
Prin 'nalții Alpi, pe drumul
croit din stânci abrupte,
De Hercule svârlite, găsești un
loc ce-și are
Spre 'nchinăciune zeul. Acî,
fără de 'ncetare,
Stă neaua cea ghețoasă pe
coama 'ncărunțită,
Ce ține par'că cerul de soare
ne 'ncălzită,
De vântul cald neatinsă și

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

claudit hiemps canoque ad
sidera uertice tollit.
Caelum illinc cecidisse putes:
non solis adulti
mansuescit radiis, non uerni
temporis aura,
sed glacie concreta rigent
hiemisque pruinis:
totum ferre potest umeris
minitantibus orbem.
Haec ubi calcauit Caesar iuga
milite laeto
optauitque locum, summo de
uertice montis
Hesperiae campos late
prospexit, et ambas
intentans cum uoce manus ad
sidera dixit:
'Iuppiter omnipotens, et tu,

shortly fulfilled! For now
Caesar
Forsook vacillation and,
spurred by the love of
revenge, sheathed
The Gallic sword; brandished
the brand that proclaimed
civil warfare.
There, high in the Alps, where
the crags, by a Greek god once
trodden,
Slope down and permit of
approach, is a spot ever
sacred
To Hercules' altar; the winter
with frozen snow seals it
And rears to the heavens a
summit eternally hoary,
As though the sky there had

nchinat lui Hercule: neaua
Iarna le-mbracă și fruntea
căruntă și-o urcă spre stele
Cerul s-ar zice că-n lături s-a
dat: n-au putut să-l înmoaie
Razele soarelui matur sau
primăvăratice vânturi;
Țeapăn din pricina gheții și-a
promoroacei de iarnă,
Umerii săi ce amenință pot să
proptească și lumea.
Caesar când însuși pe culme
călcă, bucurându-și soldații,
Câmpul Hesperiei³ lung a
privit și-a săltat amândouă
Brațele sale spre astre, rostind
următoarele vorbe:
— "Iupiter atotputernic,
pământul lui Saturn⁴, adesea

fruntea ei de gheață
Drept o sfidare-a lumii, spre
ceruri își răsfață.
Pe-această culme Caesar, cu
oastea lui sosește
Și'n larma bucuriei ce-a
hotărît, vestește.
Și iată-l de pe vârfuri,
privirea-i cum repede
Spre-ale Italiei șesuri și 'n
clipa când le vede,
La ceruri brațe 'ntinde și
'nduioșat cuvântă:
«Atotputernic Joe, Italie ce te
'ncântă
A lui Satürn favoare, tu, care
'n veselie,
Mă proslăveai. . . Italie, te iau
ca mărturie

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

40

Saturnia tellus,
armis laeta meis olimque
onerata triumphis,
testor ad has acies inuitum
arcessere Martem,
inuitas me ferre manus. Sed
uulnere cogor,
pulsus ab urbe mea, dum
Rhenum sanguine tingo,
dum Gallos iterum Capitolia
nostra petentes
Alpibus excludo, uincendo
certior exul.
Sanguine Germano
sexagintaque triumphis
esse nocens coepi. Ququam
quos gloria terret,
aut qui sunt qui bella uident?
Mercedibus emptae

slipped down: no warmth
from the sunbeams,
No breath from the
Springtime can soften the
pile's wintry rigor
Nor slacken the frost chains
that bind; and its menacing
shoulders
The weight of the world could
sustain. With victorious
legions
These crests Caesar trod and
selected a camp. Gazing
downwards
On Italy's plains rolling far,
from the top of the mountain,
He lifted both hands to the
heavens, his voice rose in
prayer:

De biruințele mele voios și-
ncărcat de triumfuri,
Jur că de Marte chemat, la
război am pornit cu de-a sila,
Silnic pun mana pe arme!
Spre ele mă-impinge o rană-
Sunt alungat din oraș! Înroșit-
am cu sânge tot Rinul
Și stăvilat-am pe galli⁵ ce
ținteau Capitoliul iarăși,
Calea spre Alpi le-am închis,
dar izbânda mi-a dat doar
surghiunul.
Pentru germanicul sânge⁶ și
cele șaizeci de triumfuri
Ei mă-nfierează. Dar faima
mea oare pe cine-ngrozește?
Cine îmi judecă mie
războaiele? Numai vânduții,

Că lupt și 'n contră-ți arme
port, vai, făr'a mea vrere!
Dar nu m'ai gonit oare din
sânu-ți și 'n durere
Zadarnic stropii Rinul cu
sânge? Nu zadarnic
Am scos din Alpi, eu, Galii,
când, în avânt amarnic
Din nou spre capitoliu
veneau?. . . Vai, biruința
Mi-a pregătit exilul, căci, când
avui puțința
De zeci de ori a 'nfrânge
germana seminție,
Știam c'a mea izbândă,
primejdie-avea să fie
Pentru Romani!. . . Dar cine
de glorie-mi se 'nspăimântă
Și 'n mine văd războaie? Sunt

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

41

ac uiles operae, quorum est
mea Roma nouerca.
At reor, haud impune, nec
hanc sine uindice [dextram
uinciet ignauus. Victores ite
furentes,
ite mei comites, et causam
dicite ferro.
Namque omnes unum crimen
uocat, omnibus una
impendet clades. Reddenda
est gratia uobis,
non solus uici. Quare, quia
poena tropaeis
imminet, et sordes meruit
uictoria nostra,
iudice Fortuna cadat alea.
Sumite bellum
et temptate manus. Certe mea

‘Omnipotent Jove, and thou,
refuge of Saturn whose glory
Was brightened by feats of my
armies and crowned with my
triumphs,
Bear witness! Unwillingly
summon I Mars to these
armies,
Unwillingly draw I the sword!
But injustice compels me.
While enemy blood dyes the
Rhine and the Alps are held
firmly
Repulsing a second assault of
the Gauls on our city,
She dubs me an outcast! And
Victory makes me an exile!
To triumphs three score, and
defeats of the Germans, my

Numai netrebnicii cărora
Roma li-e vitregă mamă.
Scump o să-i coste, socot, căci
becisnicii mâna mea dreaptă
Nu mi-o vor pune în lanț,
neplătindu-mi! Soldați ai
izbânzii,
Aprigi tovarăși de arme, cu
sabia faceți dreptate!
Vina aceeași pe toți ne apasă,
pe toți ne adastă
Unul și-același măcel! Meritați
să vă dau ce-i al vostru:
Singur eu m-am biruit. Deci
văzând că trofeeale noastre
Sunt în pericol și că murdării
răsplătiră izbânda,
Zarul să cadă, căci jude-i
Fortuna! Purcedeți la luptă,

cei ce se frământă
Sub josnica trădare și căror
Roma-i mamă
Doar vitregă! Putea-vor să
‘ncerce fără teamă,
Nepedepsiți, să-mi lege,
mișeii, a mea dreaptă?
O, nu! Veniți, tovarăși,
victoria v’asteaptă,
Veniți cu-a voastre arme la
cauza cea sfântă! . .
Pe toți aceeaș crimă la lupt’
acum ne-avântă,
Și ‘nfrânți de fi-vom, poate,
ne-asteapt’ aceeaș soartă:
Oricum va fi, de-acuma,
recunoștința-și poartă
Spre voi întregu-i suflet, că
‘nvins-am împreună!

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

causa peracta est:
inter tot fortes armatus nescio
uinci.'
Haec ubi personuit, de caelo
Delphicus ales
omina laeta dedit pepulitque
meatibus auras.
Nec non horrendi nemoris de
parte sinistra
insolitae uoces flamma
sonuere sequenti.
Ipse nitor Phoebi uulgato
laetior orbe
creuit, et aurato praecinxit
fulgure uultus.

treason
I trace! How can they fear my
glory or see in my battles
A menace? But hirelings, and
vile, to whom my Rome is but
a
Stepmother! Methinks that no
craven this sword arm shall
hamper
And take not a stroke in
repost. On to victory,
comrades,
While anger seethes hot. With
the sword we will seek a
decision
The doom lowering down is a
peril to all, and the treason.
My gratitude owe I to you,
not alone have I conquered!

Mâna spre arme întindeți și
pricina mi-e hotărâtă:
Între atâția viteji voi rămâne
străin de înfrângeri!"
Zise cu tunet în glas și o
pasăre delfică⁷-n ceruri
O prevestire fericite aduse,
văzduhul în zbor străbătându-
l.
Iată că-n partea din stânga a
îngrozitorului codru
Glasuri ciudate se-aud
murmurând, însoțite de
flăcări.
Chiar strălucirea lui Febus
crescu, se făcu și mai mare;
Zilnicu-i disc și zeescul său
chip se-ncunună cu aur.

Dar dacă biruința ce fruntea
ne 'ncunună
Să murdărească vrea-vor,
ostași, ce ne rămâne?
Rămâne numai zarul
Norocului, căci mâne
Răsboiul voi veți duce,
luptând cu bărbăție!
De-acum mi-e scris destinul și
'nvins nu va să fie
Un Caesar ce 'ntre arme și
'ntre viteji pășește!»
Grăi ș'un delfic vultur de-
asupra lui s'oprește
Bătând din aripi, vesel și 'n
stânga-i, din dumbravă,
Sbucniră voci și flăcări, iar
Phoebus sus, în slavă
Mai mândru strălucește și

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

43

Since punishment waits by
our trophies and victory
merits
Disgrace, then let Chance cast
the lots. Raise the standard of
battle;
Again take your swords. Well
I know that my cause is
accomplished
Amidst such armed warriors I
know that I cannot be beaten.
While yet the words echoed,
from heaven the bird of
Apollo
Vouchsafed a good omen and
beat with his pinions the
ether.
From out of the left of a
gloomy grove strange voices

fața-i învelit-a
Cu vârful cel de aur. . .

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

44

sounded
And flame flashed thereafter!
The sun gleamed with
brighter refulgence
Unwonted, his face in a halo
of golden flame shining."

¹ Soarele era considerat drept unul dintre titani.

² Hercule, care, potrivit legendei, în vreme ce se îndrepta spre țara Hesperidelor, și-a făcut cu brațele lui vânjoase o trecătoare prin Alpii ligurici.

³ Alt nume pentru Italia.

⁴ Tatăl lui Iupiter, stăpânitor în Olimp înaintea acestuia. Alungat pe pământ, s-a așezat în Italia. Pământul lui Saturn este deci Italia.

⁵ Aluzie la lunga campanie de cucerire a Galliei de către Caesar și la luptele purtate împotriva unor triburi germanice învecinate cu gallii.

⁶ Din nou aluzie la luptele înverșunate purtate cu populații germanice din zona Rinului.

⁷ Delfi era un oraș din Grecia, unde se afla un oracol vestit. Pasărea delfică este vulturul. Se considera că vulturii pot prevesti viitorul, întocmai ca și oracolele; de aceea erau numiți păsări delfice.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

45

CXXIII.

Satiricon liber
1st century AD

Fortior ominibus mouit
Mauortia signa
Caesar, et insolitos gressu
prior occupat ausus.
Prima quidem glacies et
cana uincta pruina
non pugnavit humus
mitique horrore quieuit.
Sed postquam turmae
nimbos fregere ligatos
et pauidus quadrupes
undarum uincula rupit,

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“By omens emboldened, to
follow, the battle-flags,
Caesar
Commanded; and boldly
led on down the perilous
pathway.
The footing, firm-fettered
by frost chains and ice, did
not hinder
At first, but lay silent, the
kindly cold masking its
grimness;

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Vesel de-aceste preziceri,
înalță stindardul lui
Mavors¹
Caesar — și tot ce-a râvnit
dobândește prin marșul său
unic²
Gheața întâi și pământul cel
țepăn sub neaua cărunță
Piedică n-au fost, purtându-
se blând sub cumplita lor
față.
Dar când șiragul de nourii a

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Și iată-l dârz pornit-a
Sub prevestiri atâtea, și la răsboaie
crunte
Se duce de-acum Caesar, ca tot ce-i
greu, să 'nfrunte.
Nici ghiața și nici bruma cărunță nu
stătură
Potrivnice la vremea cea caldă, când
dădură
Năvală călăreții prin nourii de
zăpadă
Și sparseră cu teamă a undelor

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

incaluere niues. Mox
flumina montibus altis
undabant modo nata, sed
haec quoque – iussa
[putares –
stabant, et uincta fluctus
stupuere ruina,
et paulo ante lues iam
concidenda iacebat.
Tum uero male fida prius
uestigia lusit
decepitque pedes; pariter
turmaeque uirique
armaque congesta strue
deplorata iacebant.
Ecce etiam rigido concussae
flamine nubes
exonerabantur, nec rupti
turbine uenti

But, after the squadrons of
cavalry shattered the
clouds, bound
By ice, and the trembling
steeds crushed in the mail
of the rivers,
Then, melted the snows!
And soon torrents newborn,
from the heights of
The mountains rush down:
but these also, as if by
commandment
Grow rigid, and, turn into
ice, in their headlong rush
downwards!
Now, that which rushed
madly a moment before,
must be hacked through!
But now, it was treacherous,

fost destrămat de coloane
Și armăsarul fricos nimicit-a
cătușele apei,
Se înmuie și zăpada. Abia
izvoditele râuri
Se năpusteau de pe creste,
dar –ca la poruncă – și ele
Înțepeneau, și-n cădere
oprite, zăceau nemișcate;
Tot ce fusese doar moină,
era ca o cremene albă.
Gheața vicleană și mai
înainte fu stavilă înaintării,
Tălpile sunt amăgite:
soldați, și coloane, și arme
Se-ngrămădeau fără de
noimă, în jalnică adunătură.
Norii mereu zgâlțâiți de
rafale-nghețate de vifor

grămadă.
Se 'nmoaie ca prin farmec zăpada
dintr' odată
Și se pornesc pâraie de sus dar toate,
iată,
Ca din poruncă stat-au: torențele
uimite,
Cascadele pe coaste stau toate
'nțepenite,
Stau și-ți 'nșeală pașii cu falsa lor
credință.
Acum zac cai și arme ș'ostași fără de
putință,
Grămezi zac și de viscol, acum norii
se 'ndeasă
Și 'n vifor lungi șuvoaie de grindină
se lasă
Și rupți cad pe-arme norii și undele
'nghețate

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

47

derant, aut tumida
confractum grandine
caelum.
Ipsae iam nubes ruptae
super arma cadebant,
et concreta gelu ponti uelut
unda ruebat.
Victa erat ingenti tellus niue
uictaque caeli
sidera, uicta suis haerentia
flumina ripis:
nondum Caesar erat; sed
magnam nixus in hastam
horrida securis frangebatur
gressibus arua,
qualis Caucasea decurrens
arduus arce
Amphitryoniades, aut toruo
Iuppiter ore,

baffling their steps and their
footing
Deceiving; and men, horses,
arms, fall in heaps, in
confusion.
And see! Now the clouds,
by an icy gale smitten, their
burden
Discharge! Lo! the gusts of
the whirlwind swirl fiercely
about them;
The sky in convulsions,
with swollen hail buffets
them sorely.
Already the clouds
themselves rupture and
smother their weapons,
An avalanche icy roars
down like a billow of ocean;

Se descărcau și-n vârtejuri
porneau nestruniturile
vânturi.
Cerule cu scrâșnet zvârlea
pretutindeni o grindină
mare;
Norii ei înșiși, zdrobiți în
fărâme, căzând chiar pe
arme,
Se prăvăleau ca talazuri de
mare-ntărite de geruri.
Chiar și pământul era biruit
de zăpadă, de-asemeni
Cerule-nstelat, neclintitele
fluvii lipite de maluri:
Caesar n-a fost biruit: ci,
proptit într-o sulită mare
El străbătea cu pași siguri
aceste temute meleaguri;

Prin râuri par ca valuri și biruit se
sbate
Sub gerul groaznic totul și totu 'n alb
se 'mbracă:
Pământul, cerul, stele, dar Caesar nu
se pleacă.
Cu lungă-i lance, sprijin, prin șesuri
de 'ngheț pline,
El merge cu pași repezi, ca Hercule
când vine
Din Caucaz, ca Joe, când din Olymp
coboară,
Spre-a risipi giganții. Dar când îl
împresoară
A supărării grije, pe vârfuri cum
pășește,
Deodată sboară Svonul și
'nspăimântat s'oprește
Pe Palatin și muge cu glas de tunet

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

cum se uerticibus magni
demisit Olympi
et periturorum deiecit tela
Gigantum.
Dum Caesar tumidas iratus
deprimit arces,
interea uolucer molis
conterrita pinnis
Fama uolat summique petit
iuga celsa Palati,
atque hoc Romano tonitru
ferit omnia signa:
iam classes fluitare mari
totasque per Alpes
feruere Germano perfusas
sanguine turmas.
Arma, cruor, caedes,
incendia totaque bella
ante oculos uolitant. Ergo

Earth lay overwhelmed by
the drifts of the snow and
the planets
Of heaven are blotted from
sight; overwhelmed are the
rivers
That cling to their banks,
but unconquered is Caesar!
His javelin
He leans on and scrunches
with firm step a passage the
bristling
Grim ice fields across! As,
spurred on by the lust, of
adventure
Amphitryon's offspring
came striding the Caucasus
slopes down;
Or Jupiter's menacing mien

Astfel cu fală își lasă cetatea
sa caucaziană
Fiul lui Amfitrion³ și tot
astfel, cumplit la privire,
Iupiter s-a coborât din
trufașul Olimp, să respingă
Armele ce le zvârliră
giganții sortiți nimicirii⁴.
Până când crâncenul Caesar
străbate înaltele piscuri,
Faima⁵ grăbită zvâcnește
din înspăimântatele-i aripi,
Spre Palatin⁶ se
îndreaptă, și-n marile culmi
nimerește
Toate statuile sacre cu
fulger roman, dând de
veste:
— "Flote plutesc pe talazuri

tare:
«Pe valuri vin corăbii, vin călăreți
prin zare
Plini de-al Germaniei sânge, din Alpi
ei vin în goană. . . »
A zis și văd Romanii a luptelor
icoană,
Incendii văd, omoruri și toți, cuprinși
de frică,
Pe jos pornesc sau valuri pe repezi
năvi, despică,
Și toți, fugind din Roma, cer mării
ocrotire,
Sunt și de-acei ce 'n arme, doresc
împotrivire
C'asa's sortiți, dar fuga mai mult e
preferată,
Și fug cu-atât mai iute, cu cât mai
spăimântată

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

pulsata tumultu
pectora perque duas
scinduntur territa causas.
Huic fuga per terras, illi
magis unda probatur,
et patria pontus iam tutior.
Est magis arma
qui temptare uelit fatisque
iubentibus uti.
Quantum quisque timet,
tantum fugit. Ocior ipse
hos inter motus populus,
miserable uisu,
quo mens icta iubet, deserta
ducitur urbe.
Gaudet Roma fuga,
debellatique Quirites
rumoris sonitu maerentia
tectata relinquunt.

as, from lofty Olympus
He leaped, the doomed
giants to crush and to
scatter their weapons.
While Caesar in anger the
swelling peaks treads
down, winged rumor
In terror flies forth and on
beating wings seeks the
high summit
Of Palatine tall: every image
she rocks with her message
Announcing this
thunderbolt Roman!
Already, the ocean
Is tossing his fleets! Now his
cavalry, reeking with
German
Gore, pours from the Alps!

și-n Alpi pretutindeni
colindă
Șir de coloane romane
stropite cu sânge
germanic!"
Arme, ucideri, pârjoluri și
câte aduce războiul
Întrezărești în priviri. Și o
spaimă-ndoită își află
Cuibul în piepturi de
oameni și inima li-e sfâșiată.
Unul ar vrea pe pământ să
scape, iar altul pe ape-
Marea mai sigură-i pare, ca
patria. Altul e gata
Mâna să pun ape arme,
poruncile sortie s-asculte.
Toți fug atât cât se tem de
amarnic. Mai repede însă,

Li-i firea. Valul gloatei, prin deasa
'nvălmășeală
Ce dureros spectacol, – dă peste tot
năvală,
Mânat de 'mboldul groazei, și-i
Rom'acum pustie,
E fugă 'n tot orașul și nici mai vor să
știe
De-a lor locașuri triste, l'a Svonului
strigare
Ici, unu-și duce pruncii de mână 'n
fuga mare,
Mai colo vezi p'un altul, pe zeii lui de
casă
În sân dosindu-i bietul, și-l vezi cum
totuș lasă,
Greu blestemând un dușman pe care-
l dă pieirii,
În altă parte-un tânăr, tovară-șă

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

50

Ille manu pauida natos
tenet, ille penates
occultat gremio
deploratumque relinquit
limen, et absentem uotis
interficit hostem.
Sunt qui coniugibus
maerentia pectora iungant,
grandaevosque patres
onerisque ignara iuuentus.
Id pro quo metuit, tantum
trahit. Omnia secum
hic uehit imprudens
praedamque in proelia
ducit:
ac uelut ex alto cum
magnus inhorruit auster
et pulsas euertit aquas, non
arma ministris,

Slaughter, bloodshed, and
weapons
The red panorama of war is
unrolled to their vision!
By terror their hearts are
divided: two counsels
perplex them!
One chooses by land to seek
flight: to another, the water
Appeals, and the sea than
his own land is safer!
Another
Will stand to his arms and
advantage extort from
Fate's mandate.
The depth of their fear
marks the length of their
flight! In confusion
The people itself – shameful

Prinsă de învălmășeală,
mulțimea – privește tristă!-
Își părăsește cetatea, se duce
cât vede cu ochii.
Roma-i pornită pe fugă și
toți cetățenii, de groaza
Șoaptei zvonite, își lasa
căminele îndoliate.
Unul își ține copiii cu mâna
ce-i tremură, altul
Strânge penații la sân, căci
cu greu se desprinde de
pragul
Casei – și moartea dorește
dușmanului încă departe.
Alții își îmbrățișează soțiile
plini de mâhnire;
Tinerii ne-nvinși de poveri
duc în cărcă pe tații prea

iubirii
Cu dor îmbrățișează și 'n fugă-i o
tărăște,
Iar un bătrân, în cărcă purtat își
însoțește
Pe fiu, căci duce-orcine tot ce-i mai
scump povară.
Vai, fost-au și de-aceia ce 'n graba lor
fugară,
Chiar ei nevrând, pe dușman găsesc...
Precum când bate
Austrul și pe Mare un val de-alt val
se sbate,
Precum lopeți, nici cârmă atunci n'au
folosință
Și cearcă corăbierii, prin porturi, de-
au puțință
Să-și ducă biată navă, iar alți-i dreg
catargul,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

51

non regumen prodest, ligat
alter pondera pinus,
alter tuta sinu tranquillaque
litora quaerit:
hic dat uela fugae
Fortunaeque omnia credit.
Quid tam parua queror?
Gemino cum consule
[Magnus,
ille tremor ponti saeuique
repertor Hydaspi
et piratarum scopulus,
modo quem ter ouantem
Iuppiter horruerat, quem
fracto gurgite Pontus
et ueneratus erat submissa
Bosporos unda,
pro pudor, imperii deserto
nomine fugit,

spectacle – driven by terror
Is led to abandon the city.
Rome glories in fleeing!
The Quirites from battle
blench! Cowed by the
breath of a rumor
Relinquished their firesides
to mourning! One citizen,
palsied
With terror, his children
embraces: another, his
penates
Conceals in his bosom; then,
weeping, takes leave of his
threshold
And slaughters the distant
invader – with curses! Their
spouses
Some clasp to their sorrow-

vârstnici⁷.
Poartă cu sine ce-i pare mai
sfânt fiecare. Avutul
Nechibzuitul își cară, ca
sigură pradă în luptă.
Astfel austral puternic din
larg când pornește
Și se învolbură marea, nici
pânzele multe, nici cârma
Nu-i mai slujesc pe năieri;
ușurează catargul de vele
Unul – și-n golful tihnit își
dorește popasul un altul;
Ultimul pânzele-și pune,
lăsându-se-n grija Fortunei.
Fleacuri de ce aş deplânge?
Cu celălalt consul,
Pompeius⁸-
Spaimă a Pontului⁹ și

Ori fug la întâmplare și'n Mare-apucă
largul,
Așa și tu, mărețe Pompei – de ce-aș
mai plânge
Pe cei mai mici? – Când însuți, tu, ce-
ai putut înfrânge
Prin spaima ta tot Pontul, Hydaspi
și pirații,
Tu, cărui da Bosforul prinosul
adorăției
Și toată Marea Neagră cinstirea-i
umilită,
Tu, cărui văzù Roma serbarea întreită
A 'nvingerii, tu, 'n grabă, lăsași a ta
domnie,
Spre-a te privi Norocul, cum fugi.
Rușine ție!

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

52

ut Fortuna levis Magni
quoque terga uideret.

wracked bosoms! Youths
carry their fathers
Bowed down with old age,
uninured to the bearing of
burdens.
They seize what they dread
to lose most. Inexperience
drags all
Its chattels to camp and to
battle: as, when powerful
Auster
Piles up the churned waters
and tumbles them: never a
yard-arm
Nor rudder to answer the
hand, here, one fashions a
life-raft
Of pine planks, another
steers into some bay on a lee

aflătorul Hydaspului¹⁰
crâncen,
Pacoste pentru pirați¹¹,
tocmai cel ce cu triple
ovații¹²
L-a indignat și pe Iupiter, el,
venerat de tot Pontul
După ce-nvinsese abisul,
apoi și Bosforul cel pașnic-
El, ce rușine! azi fuge,
trădând chiar și semnul
puterii:
Deci schimbătoarea
Fortună-i zări lui Pompeius
spinarea!

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

53

shore,
Another will crack on and
run from the gale and to
Fortune
Trust all! But why sorrow
for trifles? The consuls, with
Pompey
The Great – he, the terror of
Pontus, of savage Hydaspes
Explorer, the reef that
wrecked pirates, caused
Jove to turn livid,
When thrice was a triumph
decreed him, whom Pontus'
vexed water
And pacified billows of
Bosphorus worshipped!
Disgraceful their
Flight! Title and glory

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

forsaking! Now Fortune
capricious
Looks down on the back of
great Pompey retreating in
terror!"

¹ Alt nume al lui Marte.

² Se referă la trecerea Alpilor. Descrierea care urmează este inspirată de o pagină celebră din Titus Livius (XXI, 36 și urm.), unde se înfățișează trecerea Alpilor de către Hannibal.

³ Hercule, fiul lui Iupiter și al Alcmenei, soția legitimă a lui Amphytrion, basileul din Tirint.

⁴ Aluzie la lupta lui Iupiter împotriva giganților, ființe mitice care atacaseră Olimpul. Iupiter i-a biruit și de aceea îi numește Eumolpus „sortiți nimicirii”.

⁵ Reminiscență din Vergiliu, care în cartea nouă a *Eneidei* descrie *Fama* („faima” sau „Zvonul”) ca pe un monstru înaripat, care poartă pretutindeni veștile și vorbele adevărate sau mincinoase.

⁶ Colină din Roma.

⁷ Precum Enea îl duse în spărie pe tatăl său Anchise (Vergiliu, *Eneida*, de altfel, toată scena poartă pecetea influenței vergiliene.

⁸ Fostul aliat, acum vrăjmaș al lui Caesar și răzvrătit al taberei republicane.

⁹ Regat din Asia Mica, înfrânt de Pompei.

¹⁰ Fluviu din India, afluent al Indusului. Aluzie la succesele lui Pompei în Asia.

¹¹ Pompei combătuse sistematic pe pirații din Marea Mediterană și aproape îi stărpise.

¹² Ovația era un omagiu acordat în Roma unui general învingător (de proporții mai mici decât triumful). Aici însă ea echivalează cu triumful.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

55

CXXIV.

Satiricon liber
1st century AD

Ergo tanta lues diuum quoque
numina [uidit,
consensitque fugae caeli timor.
Ecce per orbem
mitis turba deum terras exosa
furentes
deserit, atque hominum
damnatum auertitur [agmen.
Pax prima ante alias niueos
pulsata lacertos
abscondit galea uictum caput,
atque relicto

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

"So great a misfortune
disrupted the concord of
heaven
And gods swelled the rout in
their panic! Behold through
creation
The gentle divinities flee from
the ravaging earth; in
Their loathing they turn from
humanity, doomed to
destruction!
And first of all, Peace, with her

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

I-a molipsit și pe zeii din slava
amară năpastă,
Teama cerească se-mbină cu
fuga de jos. Pretutindenii
Ceata de zei milostivi
părăsește pământul nemernic,
Fuge de oamenii cei
blestemați, năvălind cu
armate.
Pacea în frunte pășește și-și
leagă brațul ca neaua,
Creștetu-nfrânt și-l ascunde

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Nenorocirea 'nvinge chiar și
pe zei și iată
Că ceata lor fugit-a din temple
'nspăimântată
Urând de-acum pământul ce
'n lupte se frământă
Și pe-ai lui fii osândeii meniți.
Întâiu s'avântă
Spre ceruri mândra Pace: ea
poartă coif, ș'apare
Cu mâini spre rugă 'ntinse, iar
după ea, fugare

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

orbe fugax Ditis petit
implacabile regnum.
Huic comes it submissa Fides,
et crine soluto
Iustitia, ac maerens lacera
Concordia palla.
At contra, sedes Erebi qua
rupta dehiscit,
emergit late Ditis chorus,
horrida Erinys,
et Bellona minax, facibusque
armata Megaera,
Letumque, Insidiaeque, et
lurida Mortis imago.
Quas inter Furor, abruptis ceu
liber habenis,
sanguineum late tollit caput
oraeque mille
vulneribus confossa cruenta

snowy white arms, hides her
visage
Defeated, her helmet beneath
and, abandoning earth, flees
To seek out the realm of
implacable Dis, as a refuge
Meek Faith her companion,
and Justice with locks loosely
flowing,
And Concord, in tears, and her
raiment in tatters, attend her.
The minions of Pluto pour
forth from the portals of
darkness
That yawn: the serpent-haired
Fury, Bellona the Savage,
Megaera with firebrands,
destruction, and treachery,
livid

sub cască, pământul îl lasă,
Ne-nduplecatului Dis
căutându-i, zorită, regatul.
O însoțesc abătută Credința,
Dreptatea ce-și poartă
Părul vâlvoi și Concordia-n
lacrimi, cu mantia-n zdrențe.
Dar, dimpotrivă, de unde-și
dezvăluie hăul Erebul,
Ies la iveală și corul lui Dis și
Erinia hădă,
Și încruntata Bellona¹,
Megera²-narmată cu torțe,
Crima, Capcanele, Moartea cu
chipul rob de paloare.
Printre acestea și Furia
slobodă, scoasă din lanțuri,
Însângeratul său cap și-l ridică
departe, și fața

Dreptatea și Credința vin
triste, disperate,
Cu soarta lor Unirea cea 'n
haine sfâșiate
În față-le, din Tàrtar, prin
gura-i larg deschisă
Ieși suita morții: sburlita
Erinnyssa⁹)
Bellona¹⁰) și Maegera ce mișcă
focul torței,
Ies cursele pieirii și chipul pal
al Morții.
Și iat-acum Turbarea, cea roșie
de sânge
Sub cască-și pleacă chipu-i ce
zeci de răni resfrânge;
În stânga prinde scutul de
care-au fost sdrobite
Săgeți din mii de lupte, iar

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

casside uelat;
haeret detritus laeuae
Mauortius umbo
innumerabilibus telis grauis,
atque flagranti
stipite dextra minax terris
incendia portat.
Sentit terra deos, mutataque
sidera pondus
quaesiuere suum; namque
omnis regia caeli
in partes diducta ruit.
Primumque Dione
Caesaris acta sui ducit, comes
additur illi
Pallas, et ingentem quatiens
Mauortius hastam.
Magnum cum Phoebo soror et
Cyllenia proles

Death's likeness! Among them
is Frenzy, as, free, with her
lashings
Snapped short, she now raises
her gory head, shielding her
features
Deep scarred by innumerable
wounds 'neath her helmet
blood-clotted.
Her left arm she guards with a
battle-scarred shield scored by
weapons,
And numberless spear-heads
protrude from its surface: her
right hand
A flaming torch brandishes,
kindling a flame that will burn
up
The world! Now the gods are

Plină de-o mie de răni și-o-
nvelește cu crâncena-i cască;
Scutul uzat al lui Mavors îi
spanzură-n mâna ei stângă,
Împovărat de săgeți
numeroase, iar mâna ei
dreaptă
E înarmată c-o torță purtând
pretutindeni incendii.
Geme pământul de zei,
clătinatele astre zadarnic
Statornicia și-o căută: curtea
regală din slavă
Este-mpărțită în două. Dione³,
întâia, conduce
Oastea iubitului Caesar și i se
alătură-ndată
Pallas și Marte ce scutură
sulița lui uriașă.

dreapta ei trimite
Pârjolul peste lume. Pe bolta
lor, departe,
Chiar astrele se mișcă din
cumpeni și se 'mparte
Tot ceru 'n două taberi: pe
Caesar sprijinește
Surâzătoarea Venus cu Marte
ce-și izbește
Năpraznica lui lance cu Pallas
cea 'nțeleaptă.
Către Pompei Diana și
Phoebus își îndreaptă
Favoarea lor. Și 'n luptă, ei soț
mai au de-acuma
Pe Hercule și Hermes. Dar
Styxu-și svârle spuma
Și 'n sunete de trâmbiți,
Zavistia despletită

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

excipit, ac totis similis
Tirynthius actis.
Intremuere tubae, ac scisso
Discordia crine
extulit ad superos Stygium
caput. Huius in ore
concretus sanguis, contusaque
lumina flebant,
stabant aerati scabra rubigine
dentes,
tabo lingua fluens, obsessa
draconibus ora,
atque inter torto laceratam
pectore uestem
sanguineam tremula quatiebat
lampada dextra.
Haec ut Cocyti tenebras et
Tartara liquit,
alta petit gradiens iuga nobilis

on earth and the skies note
their absence;
The planets disordered their
orbits attempt! Into factions
The heavens divide; first
Dione espouses the cause of
Her Caesar. Minerva next
steps to her side and the great
son
Of Ares, his mighty spear
brandishing! Phoebus
espouses
The cause of Great Pompey:
his sister and Mercury also
And Hercules like unto him in
his travels and labors.
The trumpets call! Discord her
Stygian head lifts to heaven
Her tresses disheveled, her

Țin cu Pompeius și Febus, și
sora-i, și cel ce-n Cyllene
S-a zămislit⁴, și tirinticul zeu⁵
ce îi seamănă-n fapte.
Țipă trompetele și despletita
Discordie saltă
Capul său stigic⁶ spre zeii
văzduhului. Cheaguri de
sânge
Gura îi umple, și lacrimi se
varsă din ochii cei vineți;
Dinții săi, gata să muște, sunt
plini de-o rugină soioasă;
Picură limba otravă, pe creștet
îi mișună șerpilor,
Și un veșmânt sfâșiat îi
înfășură pieptul, iar mâna,
Cutremurată, înalță o torță
scăldată în sânge.

Apare cu privirea-i cea stinsă
și 'nroșită
De sânge. Cum i'atarnă pe
buze neagra-i limbă,
Pe dinți cum stă rugina, pe
când pe capu-i plimbă
Inelele lor șerpilor! . . . Din
sdrențe o faclă scoate
Ș'o scutură pe lume ș'a ei
cuprinsuri toate
Cocytul și Tartarul în urmă
părăsește
Și pe-Apenini s'așează privind
cum jos roește
De oameni furnicarul, mereu,
făr' de 'ncetare.
Atunci așa strigat-a, din
pieptu-i cu turbare:
«Luați armele voi oameni cu

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

59

Appennini,
unde omnes terras atque
omnia litora posset
aspicere ac toto fluitantes orbe
cateruas,
atque has erumpit furibundo
pectore uoces:
'Sumite nunc gentes accensis
mentibus arma,
sumite et in medias immittite
lampadas urbes.
Vincetur, quicumque latet; non
femina cesset,
non puer aut aeuo iam
desolata senectus;
ipsa tremat tellus lacerataque
tectis rebellent.
Tu legem, Marcelle, tene. Tu
concute plebem,

features with clotted blood
covered,
Tears pour from her bruised
eyes, her iron fangs thick
coated with rust,
Her tongue distils poison, her
features are haloed with
serpents,
Her hideous bosom is visible
under her tatters,
A torch with a blood red flame
waves from her tremulous
right hand.
Emerging from Cocytus dark
and from Tartarus murky
She strode to the crests of the
Apennines noble, the prospect
Of earth to survey, spread
before her the world

Iată, de cum părăsi negurosul
Cocyt și Tartarul⁷
Ea se îndreaptă spre culmile
din Apenninul ilustru,
Ca, de acolo, să vadă
pământul cu nenumărate
limanuri,
Oștile care acum se vântură-n
lumea întreagă,
Din mândria ei sân slobozind
următoarele vorbe:
— "Armele strângeți în mână,
noroadă cu mintea-ndârjită,
Luați și-n mijlocul orașelor
torțe aprinse trimiteți!
Cel ce se-ascunde e-nvins.
Îndărăt să nu dea nici femeia,
Nici chiar copilul sau cel ce
sub anii cei mulți se înclină;

inimile-aprinse
De furie ! Prin orașe, pârjoluri
mari, nestinse
Aprindeți voi! Să fie zdrobit
oricin' s'ascunde!
Femeile, copiii, bătrânii de-
orșiuinde,
Toți pe ruini să lupte, pe
ziduri sfărâmate!
Marcellus, tu să aperi a legeri
sfinte date,
Tu Curio, mulțimea răscolă,
tu susține
Mereu războiul crâncen,
Lentule, iar pe tine,
O, Caesar, ce te-oprește, ca
printre porți desprinse
Să nu pătrunzi și 'n drumu-ți
să lași comori neatrinse?

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

60

Curio. Tu fortem ne supprime,
Lentule, Martem.
Quid porro tu, diue, tuis
cunctaris in armis,
non frangis portas, non muris
oppida soluis
thesaurosque rapis? Nescis tu,
Magne, tueri
Romanas arces? Epidamni
moenia quaere,
Thessalicosque sinus humano
sanguine tingue.
Factum est in terris quicquid
Discordia iussit."

Cum haec Eumolpos ingenti
uolubilitate uerborum
effudisset, tandem Crotona
intrauimus. Vbi quidem paruo

panorama
Its shores and the armies that
march on its surface: these
words then
Burst out of her bosom
malignant: 'To arms, now, ye
nations,
While anger seethes hot, seize
your arms, set the torch to the
cities,
Who skulks now is lost;
neither woman nor child nor
the aged
Bowed down with their years
shall find quarter: the whole
world will tremble
And rooftrees themselves shall
crash down and take part in
the struggle.

Însuși pământul să tremure;
acoperișuri tresară!
Legea păzește-o, Marcellus⁸!
Tu, Curio⁹, plebea stârnește-o!
Lentulus¹⁰, nu-l da-n-lături pe
Marte cu brațul puternic!
Spune, vlăstar de zeiță¹¹, ce
șovăi să intri în luptă?
Porțile cum nu le spargi, cum
nu surpi tu cetăți întărite?
Cum nu-i lipsești de comori?
O, Pompeius, orașe romane
Nu știi să aperi? Mai caută în
Epidamn¹² metereze!
Tesalienele golfuri le umple cu
sânge de oameni!"
Câte Discordia ne-a poruncit
și-au văzut împlinirea.
După ce Eumolpus a recitat

Cetăților romane uitat' ai
apărarea?
Uitat' ai tu Pharsala, Pompei?
Nu stropești marea
Tesaliei cu sânge? . . . » Așa
Zavistia zise
Și se făcù 'mplinirea a tot ce
poruncise.

Aceste versuri ni le declamă
Eumolp cu multă înlesnire de
vorbe, când intrarăm înșfârșit
în Crotona. După ce ne
întremarăm într'un mic han, a
doua zi, pe când căutam o casă
mai bună, dădurăm peste o
ceată de vânători de moșteniri,
cari ne întrebară cine eram și
de unde veneam?

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

deuersorio refecti, postero die
amplioris fortunae domum
quaerentes incidimus in
turbam heredipetarum
sciscitantium quod genus
hominum, aut unde
ueniremus. Ex praescripto
ergo consilii communis
exaggerata uerborum
uolubilitate, unde aut qui
essemus haud dubie
credentibus indicauimus. Qui
statim opes suas summo cum
certamine in Eumolpum
congesserunt. < . . . >
[Certatim omnes heredipetae
muneribus gratiam Eumolpi
sollicitant]. < . . . >

Marcellus, hold firm for the
law! And thou, Curio, madden
The rabble! Thou, Lentulus,
strive not to check valiant
Ares!
Thou, Cesar divine, why
delayest thou now thine
invasion?
Why smash not the gates, why
not level the walls of the cities,
Their treasures to pillage?
Thou, Magnus, dost not know
the secret
Of holding the hills of Rome?
Take thou the walls of
Dyrrachium,
Let Thessaly's harbors be dyed
with the blood of the Romans!
On earth was obeyed every

acest poem turnând vorbe
peste vorbe, am intrat cu toții
în Crotona. Aici ne-am refăcut
puterile într-un bar cam
prăpădit. În ziua următoare,
tocmai ne căutam o locuință
mai ca lumea, când am dat
peste o ceată de vânători de
testamente, care s-au grăbit să
ne întrebe ce fel de oameni
suntem și de unde venim.
Potrivit urzelii noastre
comune, am înșirat verzi și
uscate și i-am lămurit în așa fel
încât au crezut tot ce le-am
spus cu privire la locul nostru
de baștină și la cine suntem.
Parcă erau la o întrecere, așa s-
au apucat care mai de care să-l

După planul hotărât împreună
și cu multă bogăție de
amănunte, le arătarăm cine
eram și de unde veneam. Ei ne
crezură în totul. Numaidecât
se grăbiră să-și ofere, pe
întrecute, averile lor lui
Eumolp, căutând toți, care mai
de care, prin darurile lor, să
dobândească favoarea lui.

9) Erinnyile sau Furiile. Erau
trei: Maegera, Tisiphone și
Alecto.

10) Bellona: Zeița războiului
la Romani.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

62

detail of Discord's
commandment."

When Eumolpus had, with
great volubility, poured out
this flood of words, we came
at last to Crotona. Here we
refreshed ourselves at a mean
inn, but on the following day
we went in search of more
imposing lodgings and fell in
with a crowd of legacy hunters
who were very curious as to
the class of society to which
we belonged and as to whence
we had come. Thereupon, in
accord with our mutual
understanding, such ready
answers did we make as to
who we might be or whence

îndese pe Eumolpus cu tot ce
aveau la ei¹³...

Toți vânătorii de testamente
copleșesc ca la o întrecere pe
Eumolpus cu daruri, ca să-i
câștige bunăvoința¹⁴...

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

63

we had come that we gave
them no cause for doubt. They
immediately fell to wrangling
in their desire to heap their
own riches upon Eumolpus
and every fortune-hunter
solicited his favor with
presents.

¹ Zeiță a războiului. Bellona era reprezentată cu o lance, cu un bici sau cu o făclie în mână și adesea cu părul plin de șerpi.

² Una dintre Furii.

³ Fiica Oceanului și a lui Tetis, mama zeiței Venus, din care Caesar pretindea că descinde (prin Enea, fiul lui Venus)

⁴ Mercur.

⁵ Hercule.

⁶ Stixul era unul dintre fluviile Infernului, ca și Cocytul. Epitetul este însă vergilian, căci apare și în *Eneida*.

⁷ Alt nume al Infernului. Inițial reprezenta numai o zonă din Infern.

⁸ Consul și partizan al lui Pompei, orator talentat.

⁹ Tribun al plebei, orator iscusit și foarte popular. A fost de partea lui Caesar și a pierit în timpul războiului civil.

¹⁰ Partizan al lui Pompei și fost consul.

¹¹ Caesar.

¹² Vechi nume ale orașului Dyrrachium, de pe teritoriul Albaniei actuale, unde, o vreme, Pompei a rezistat cu succes lui Caesar.

¹³ Lacună în original.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

64

¹⁴ Această frază este considerată de unii editori ca interpolată de vreun copist în textul original. Într-adevăr, ea repetă cele spuse anterior. Urmează o lacună în original.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

65

CXXV.

Satiricon liber
1st century AD

Dum haec magno tempore
Crotona aguntur < . . > et
Eumolpus felicitate plenus
prioris fortunae esset oblitus
statum, adeo ut suis iactaret
neminem gratiae suae ibi
posse resistere impuneque
suos, si quid deliquissent in ea
urbe, beneficio amicorum
laturus. Ceterum ego, etsi
quotidie magis magisque
superfluentibus bonis

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

For a long time affairs at
Crotona ran along in this
manner and Eumolpus,
flushed with success so far
forgot the former state of his
fortunes that he even bragged
to his followers that no one
could hold out against any
wish of his, and that any
member of his suite who
committed a crime in that city
would, through the influence

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Cam în acest fel trăiam la
Crotona de multă vreme și
Eumolpus se umfla tot de
fericire. Uitase în asemenea
hal de starea și de viața sa de
dinainte, încât se grozăvea față
de noi că nimeni în oraș nu i s-
ar putea pune de-a curmezișul
și că prietenii săi ne-ar face
scăpați, orice ispravă am
săvârși. Însă eu, cu toate că mă
îmbuibam și mă îngrășam de

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Pe când de multă vreme o
duceam noi astfel la Crotona,
iar Eumolp, plin de fericire,
până într'atât uitase de starea-i
de mai 'nainte, încât se lăudă
în fața a lor săi că nimeni nu se
putea împotrivi favoarei de
care se bucură și că putea pe ai
lui, dacă ar fi făptuit vreo
greșeală în oraș, să-i scape
nepedepsiți prin ocrotirea
prietenilor săi, eu, deși

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

saginaturn corpus
impleueram, putabamque a
custodia mei remouisse
uultum Fortunam, tamen
saepius tam consuetudinem
meam cogitabam quam
causam, et: "Quid, aiebam, si
callidus captator exploratorem
in Africam miserit
mendaciumque deprehenderit
nostrum? Quid, si etiam
mercennarius [Eumolpi]
praesenti felicitate lassus
indiciurn ad amicos detulerit,
totamque fallaciam inuidiosa
proditione detexerit? Nempe
rursus fugiendum erit, et
tandem expugnata paupertas
noua mendicitate reuocanda.

of his friends, get off
unpunished. But, although I
daily crammed my bloated
carcass to overflowing with
good things, and began more
and more to believe that
Fortune had turned away her
face from keeping watch upon
me, I frequently meditated,
nevertheless, upon my present
state and upon its cause.
"Suppose," thought I, "some
wily legacy hunter should
dispatch an agent to Africa
and catch us in our lie? Or
even suppose the hireling
servant, glutted with
prosperity, should tip off his
cronies or give the whole

la o zi la alta cu tot soiul de
trufandale și deși prinsesem
nădejde că mă lăsase în pace
soarta cea rea, mă gândeam
mereu la situația mea de
atunci și la pricina ei, cam în
felul următor: „Ce s-ar
întâmpla dacă un vânător de
testamente mai deștept ar
trimite un om de încredere în
Africa și ne-ar prinde cu
minciuna? Ce s-ar întâmpla
dacă slujitorul lui Eumolpus,
sătul de atâta huzur, ne-ar da
de gol la prietenii săi și,
împins de invidie, ar trăda
șmecheria noastră? Negreșit că
ar trebui s-o luăm iarăși la
sănătoasa și, după ce abia am

îndopat în fiecare zi din ce în ce
mai mult cu tot felul de
bunătați ce curgeau din belșug
și cu toate că gândeam că
norocul încetase de a mă mai
prigoni, totuș cugetam adesea
la starea mea de acum și la
pricina ei. «Ce-ar fi, îmi
ziceam, dacă vreun vânător de
moșteniri, mai isteț, ar trimite
pe cineva să cerceteze în
Africa și ne-ar prinde cu
minciuna? Ce-ar fi, dacă chiar
sluga lui Eumolp, plictisită de
fericirea de acum, ne-ar da de
gol față de prietenii lui și
printr'o trădare pizmăreață
ne-ar descoperi toată
înșelătoria? Ar trebui atunci

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

67

Dii deaeque, quam male est
extra legem uiuentibus:
quicquid meruerunt, semper
expectant". <. . .>

scheme away out of spite?
There would be nothing for it
but flight and, in a fresh state
of destitution, a recalling of
poverty which had been
driven off. Gods and
goddesses, how ill it fares with
those living outside the law;
they are always on the lookout
for what is coming to them!"
(Turning these possibilities
over in my mind I left the
house, in a state of black
melancholy, hoping to revive
my spirits in the fresh air, but
scarcely had I set foot upon
the public promenade when a
girl, by no means homely, met
me, and, calling me Polyaeos,

mai scăpat nițel de sărăcie, am
fi siliți să ne punem iarăși pe
cerșit. Zei și zeițe, ce rău e să
trăiești în afara legii: aștepti
mereu pedeapsa cuvenită!¹"...

s'o iau din nou la picior și să
rechem sărăcia, pe care
reuşisem s'o izgonesc, cerșind
din nou. Vai, zei și zeițe, ce
rău e pentru cei ce trăesc în
afară de legi: totdeauna
așteaptă să dea peste ceea ce
merită!. . .»

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

68

the name I had assumed since
my metamorphosis, informed
me that her mistress desired
leave to speak with me. "You
must be mistaken," I
answered, in confusion, "I am
only a servant and a stranger,
and am by no means worthy
of such an honor.")

¹ În acest loc Encolpius dezvăluie condiția eroilor principali ai romanului, eroi picarești *avant la lettre*. Ultima frază parodiază o idee exprimată de Seneca (*Ep.*, 105, 7). Urmează o lacună în original. În textul pierdut se nara, probabil, începutul unei întâlniri între Encolpius și Chrysis, slujitoarea unei femei care-l iubea.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

69

CXXVI.

Satiricon liber
1st century AD

CHRYISIS ANCILLA CIRCES
AD POLYAENVUM: "Quia
nosti uenerem tuam,
superbiam captas uendisque
amplexus, non commodas.
Quo enim spectant flexae
pectine comae, quo facies
medicamine attrita et
oculorum quoque mollis
petulantia; quo incessus arte
compositus et ne uestigia
quidem pedum extra

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

("You yourself," she replied,
"are the one to whom I was
sent but,) because you are well
aware of your good looks, you
are proud and sell your favors
instead of giving them. What
else can those wavy well-
combed locks mean or that
face, rouged and covered with
cosmetics, or that languishing,
wanton expression in your
eyes? Why that gait, so precise

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

[Chrysis, slujitoarea Circei¹,
către Polyaenos²:]

—Știi că ești frumos și de aceea
faci pe fudulul; îți vinzi
bărbăția, în loc s-o dăruiești.
Ce altceva ar putea însemna
pletele astea iscusit pieptănate,
fața spoită cu dresuri și chiar
privirile leneșe, însă obraznice,
pe care le azvârli în dreapta și
în stânga? De ce ți-ai născocit

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

(În timpul acesta, eroul
poveștii primește din partea
unei slave propunerile de
iubire ale stăpânei sale. El le
refuză turburat, sclava însă nu
încetează de a-l ruga).
«De sigur, fiindcă știi că ești
frumos, faci pe mândrul, ca să
câștigi, vânzându-ți iubirea și
nevoind a o împrumuta. Ce
rost are atunci părul tău bine
pieptănat, chipu-ți spoit cu

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

mensuram aberrantia, nisi quod formam prostituisti ut uendas? Vides me: nec auguria noui nec mathematicorum caelum curare soleo; ex uultibus tamen hominum mores colligo, et cum spatiantem uidi, quid cogites scio. Siue ergo nobis uendis quod peto, mercator paratus est, siue, quod humanius est, commodas, effice ut beneficium debeam. Nam quod seruum te et humilem fateris, accendis desiderium aestuantis. Quaedam enim feminae sordibus calent, nec libidinem concitant, nisi aut seruos uiderint aut statores

that not a footstep deviates from its place, unless you wish to show off your figure in order to sell your favors? Look at me, I know nothing about omens and I don't study the heavens like the astrologers, but I can read men's intentions in their faces and I know what a flirt is after when I see him out for a stroll; so if you'll sell us what I want there's a buyer ready, but if you will do the graceful thing and lend, let us be under obligations to you for the favor. And as for your confession that you are only a common servant, by that you only fan the passion of the

un mers elegant și calci cu măsură și deosebită grijă, dacă nu umbli să-ți vinzi frumusețea? Uită-te la mine: habar n-am de augurii³ și nu mi pasă de cerul astrologilor⁴ nici cât de negrul de sub unghii: dibuiesc însă năravurile oamenilor după chipul lor și, când îi văd cum umblă, știu ce să cred de ei. Dar vinde-ne odată ceea ce-ți cer – negustorul e gata să cumpere. Sau – și asta parcă e o treabă mai cinstită – dă-mi ce vreau de la tine și n-am să uit că mi-ai făcut un bine. Poți să ne spui că ești sclav și om de rând, nu faci decât să ațâți

fard și neglijența cu care-ți plimbi ochii languroși? Pentru ce ți-i mersul așa de măsurat, încât calci ca cu compasul, dacă nu pentru a-ți da în vileag frumusețea și spre a o vinde? Ia uită-te la mine: eu nu cunosc nici ghicitul din sborul pasărilor, nici n'am obiceiul să cetesc în stele, totuș cunosc după față apucăturile fiecărui om și de îndată ce văd pe cineva plimbându-se, știu și ce cugetă. Așadar, dacă ne vinzi ceea ce-ți cer, cumpărătorul e gata, sau – mai omenește – dacă ne împrumuți, fă așa ca să-ți rămânem îndatorate, pentru binefacere. Cât despre

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

altius cinctos. Arena aliquas accendit, aut perfusus puluere mulio, aut histrio scaenae ostentatione traductus. Ex hac nota domina est mea: usque ab orchestra quattuordecim transilit, et in extrema plebe quaerit quod diligit.” Itaque oratione blandissima plenus: “Rogo, inquam, numquid illa, quae me amat, tu es?” Multum risit ancilla post tam frigidum schema et: “Nolo, inquit, tibi tam ualde placeas. Ego adhuc seruo nunquam succubui, nec hoc dii sinant ut amplexus meos in crucem mittam. Viderint matronae, quae flagellorum

lady who burns for you, for some women will only kindle for canaille and cannot work up an appetite unless they see some slave or runner with his clothing girded up: a gladiator arouses one, or a mule-driver all covered with dust, or some actor posturing in some exhibition on the stage. My mistress belongs to this class, she jumps the fourteen rows from the stage to the gallery and looks for a lover among the gallery gods at the back.” Puffed up with this delightful chatter. “Come now, confess, won’t you,” I queried, “is this lady who loves me yourself?”

poftele celei care moare după tine. Pentru că unele femei se dau în vânt după zoaie și li se trezesc dorințele numai când văd sclavi sau paznici cu poalele suflecate. Unele se prăpădesc după vlăjganii de gladiatori sau după câte un vizitiu plin de praf de sus până jos, sau după câte un comediant care se împăunează pe scenă. Din soiul ăsta e și stăpâna mea: sare peste orchestră și peste primele paisprezece bănci⁵ și își cauta iubiții în plebea de rând. Plesneam tot de mândrie pentru vorbele astea măgulitoare:

faptul că ești sclav și dintr’o stare de jos, cu atât mai mult înflăcărezi prin aceasta dorința celei ce arde de doru-ți, căci unele femei sunt ațâțate de vederea sdrențelor și nu le aprinde pofta decât vederea vreunui sclav sau servitor, cu poalele hainelor sumese. Pe câte nu le ațâță gladiatori, conducători de catâri, plini de praf, sau vreun actor, târît de plăcerile scenei! Stăpâna mea tocmai gusturi de acestea are. E în stare să treacă peste cele patrusprezece bănci până la orchestră, pentru a-și căuta ceeace-i place, în poporul cel mai de jos». Încântat de

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

uestigia osculantur; ego etiam si ancilla sum, nunquam tamen nisi in equestribus sedeo." Mirari equidem tam discordem libidinem coepi atque inter monstra numerare, quod ancilla haberet matronae superbiam et matrona ancillae humilitatem.

Procedentibus deinde longius iocis rogavi [ancillam] ut in platanona produceret dominam. Placuit puellae consilium. Itaque collegit altius tunicam flexitque se in eum daphnona, qui ambulationi haerebat. Nec diu morata dominam producit e latebris, laterique meo applicat

The waiting maid smiled broadly at this blunt speech. "Don't have such a high opinion of yourself," said she, "I've never given in to any servant yet; the gods forbid that I should ever throw my arms around a gallows-bird. Let the married women see to that and kiss the marks of the scourge if they like: I'll sit upon nothing below a knight, even if I am only a servant." I could not help marveling, for my part, at such discordant passions, and I thought it nothing short of a miracle that this servant should possess the hauteur of the mistress and the

— Ia spune-mi, întrebai eu, nu cumva ești chiar tu cea care mă iubești? Slujnica a râs mult de vorbele mele atât de nesărate și mi-a răspuns:

— Haide, haide, nu te grozăvi atâta! Până acum nu m-am dat nici unui sclav, și zeii n-or să mă lase să strâng în brațe pe unul care poate să ajungă pe cruce⁶. N-au decât să sărute matroanele urmele bicelor! Eu, cu toate că sunt slujnică, mă culc numai cu niște cavaleri. Am început să mă mir de nazuri atât de stranii și să socotesc ca o mare ciudățenie faptul că slujitoarea avea trufia unei matroane, și matroană

această cuvântare plină de lingușire: «Te rog, îi grăii, nu cumva ești tu cea care mă iubește?» Servitoarea râse mult de această glumă nesărată. «Să nu te crezi prea mult», îmi zise: «Până acum nu m'am dat niciodată unui sclav și să mă ferească zeii de a-mi vedeă iubitul pus pe cruce. S'o facă aceasta femeile din societatea înaltă, care sărută urmele biciului pe umerii iubiților lor! Eu, deși sunt o slujnică, n'am legături decât cu cavalerii». Eu începui a mă miră de o poftă așa de nepotrivită și socotii drept o minunăție faptul că o servitoare aveă mândria unei

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

mulierem omnibus simulacris
emendatiorem. Nulla uox est
quae formam eius possit
comprehendere, nam quicquid
dixero minus erit. Crines
ingenio suo flexi per totos se
umeros effuderant, frons
minima et quae radices
capillorum retro flexerat,
supercilia usque ad malarum
scripturam currentia et rursus
confinio luminum paene
permixta, oculi clariores stellis
extra lunam fulgentibus, nares
paululum inflexae et osculum
quale Praxiteles habere
Dianam credidit. Iam mentum,
iam ceruix, iam manus, iam
pedum candor intra auri

mistress the low tastes of the
wench!

Each one will find what suits
his taste, one thing is not for
all,
One gathers roses as his share,
another thorns enthrall.
After a little more teasing, I
requested the maid to conduct
her mistress to a clump of
plane trees. Pleased with this
plan, the girl picked up the
skirt of her garment and
turned into a laurel grove that
bordered the path. After a
short delay she brought her
mistress from her hiding-place
and conducted her to my side;

slăbiciunea de rând a unei
slujitoare.

Pentru că vorbăria noastră
glumeată se lungea peste
măsură, am rugat-o pe slujnică
să-și aducă stăpâna pe alea cu
platani⁷. Ideea mea i-a plăcut
fetei. Îndată și-a suflecat
rochia⁸ și s-a furișat în grădina
cu dafini, care se afla în locul
de plimbare. N-a zăbovit însă
mult și și-a scos stăpâna din
ascunzătoare. Lângă mine a
apărut o femeie mai frumoasă
decât cea mai desăvârșită
dintre statui. Nici un fel de
cuvinte n-ar putea zugrăvi
frumusețea ei, căci orice voi
spune va fi mai prejos decât

stăpâne, iar stăpâna josnicia
unei servitoare.

Această convorbire glumeată
ținând mai multă vreme, rugai
însfârșit pe servitoare ca să-și
aducă stăpâna în alea de
platani și ea se învoi.
Sumețându-și rochia, se
strecură într'un tufiș de dafini
din marginea șoselei și, fără să
întârzie mult, își scoase din
ascunzătoare, stăpâna și așeză
lângă mine o femeie mai
desăvârșită decât orice statuă.
Nu există graiu ca să poată
descrie frumusețea ei, căci
orice-aș zice e mai prejos ca ea.
Părul ei buclat în chip
neartificial, i se răspândise pe

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

gracile uinculum positus:
Parium marmor extinxerat.
Itaque tunc primum Dorida
uetus amator contempsit. < . . . >

Quid factum est, quod tu
proiectis, Iuppiter, [armis
inter caelicolas fabula muta
taces?

Nunc erat a torua submittere
cornua fronte,
nunc pluma canos dissimulare
tuos.

Haec uera est Danae. Tempta
modo tangere [corpus,
iam tua flammifero membra
calore fluent. < . . . >

a woman more perfect than
any statue. There are no words
with which to describe her
form and anything I could say
would fall far short. Her hair,
naturally wavy, flowed
completely over her shoulders;
her forehead was low and the
roots of her hair were brushed
back from it; her eyebrows,
running from the very springs
of her cheeks, almost met at
the boundary line between a
pair of eyes brighter than stars
shining in a moonless night;
her nose was slightly aquiline
and her mouth was such an
one as Praxiteles dreamed
Diana had. Her chin, her neck,

nurii ei. Pletele, ondulate din
fire, i se revărsau din belșug pe
umeri, fruntea îi era mică de
tot⁹ și o purta descoperită și cu
părul pieptănat în sus;
sprâncenele i se arcuiau până
la tâmpile și aproape că se
îmbinau deasupra nasului.
Ochii ei străluceau mai tare
decât stelele pe o noapte fără
lună; avea nările puțin
desfăcute și gura micuță,
întocmai ca a Dianei lui
Praxitele¹⁰. Bărbia, gâtul,
brațele, picioarele albe ca
neaua și prinse în brățări
gingașe de aur, toate făceau să
pălească strălucirea marmorei
de Paros¹¹. Abia atunci, pentru

umeri, fruntea-i era foarte mică
și dela ea porneau, ridicându-
se, rădăcinile părului.
Sprâncenele-i erau arcuite
până la tâmpile și aproape se
încrucișau, ochii-i erau mai
lucitori ca stelele ce strălucesc
într'o noapte fără lună, nasu-i
era puțin arcuit și gurița-i, ca
aceea pe care a dat-o Praxiteles
Dianei. Cât despre gât, mâini
și picioare, încătușate în niște
brățări subțiri de aur, toate
acestea, prin albeața lor, ar fi
întunecat marmura de Paros.
Atunci, pentru întâia oară, nu
mă mai gândii la Doris, vechea
mea iubire,
Cum s'a 'ntâmplat, o Joe, că

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

75

her hands, the gleaming
whiteness of her feet under a
slender band of gold; she
turned Parian marble dull!
Then, for the first time, Doris'
tried lover thought lightly of
Doris!

Oh Jove, what's come to pass
that thou, thine armor cast
away
Art mute in heaven; and but
an idle tale?
At such a time the horns
should sprout, the raging bull
hold sway,
Or they white hair beneath
swan's down conceal
Here's Dana's self! But touch

prima oară, am disprețuit-o pe
Doris¹², vechea mea iubită.

Jupiter, ce ai pățit că, trântind
toate armele tale,
Nemuritorii te văd ca o
poveste mută?

Coarne pe fruntea-ncruntată
acum să-ți sădești se cuvine¹³
Și să-ți ascunzi sub penet părul
cu totul albit¹⁴.

Ea e aievea Danae. Încearcă
de-atinge doar trupul,
Brațele tale pe loc se vor topi
în văpăi!

fulgerul svârlindu-ți
Stai ca povestea mută 'ntre
divini-ți semeni?
Acum erau să-ți crească de
taur coarne 'n frunte,
Acum cărunta-ți chică să ți-o
ascunzi sub pene,
Căci iac'adevărată Danae! . .
Cearcă numai
S'atingi cu mâna-ți trupu-i și
fulgerat cădea-vei.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

76

that lovely form
Thy limbs will melt beneath
thy passions' storm!

¹ Numele unei vrăjitoare menționate în *Odiseea* (Kirke), iubita lui Ulise. Se parodiază aici poemele homerice.

² Acest nume corespunde unui epitet dat în *Odiseea* lui Ulise, și anume cel de *polyainos* – „vrednic de laudă”. Circe și stăpâna ei vor încerca să-l seducă pe Encolpius.

³ Preziceri făcute de anumiți preoți, după cântecul și zborul păsărilor.

⁴ Adică de previziunile formulate de astrologi după mișcările stelelor.

⁵ Încă din anul 67 î. C., legea Roscia cu privire la teatru (*lex Roscia theatralis*) acordase cavalerilor dreptul de a se așeza la teatru în primele paisprezece bănci, imediat în spatele orchestrei rezervate senatorilor.

⁶ Adică pe un om care putea fi pedepsit cu răstignirea pe cruce dacă săvârșea vreo nelegiuire, pedeapsa rezervată sclavilor și celor de condiție inferioară.

⁷ Aleile cu platani erau un loc de plimbare foarte mult îndrăgit în Grecia și în Italia antică.

⁸ Ca să umble mai iute.

⁹ Anticii apreciau fruntea îngustă ca un semn de frumusețe deosebită și chiar de inteligență remarcabilă.

¹⁰ Celebrul sculptor grec Praxitele a creat mai multe statui ale Dianei, dar nici una n-a ajuns până la noi.

¹¹ Renumită în antichitate pentru albeața și puritatea sa.

¹² Personaj care nu apare în fragmentele păstrate ale *Satyricon*-lui. Petroniu se referise, firește, la ea într-unul din pasajele pierdute.

¹³ Aluzie la metamorfoza lui Jupiter în taur, determinată de dorința de-a seduce pe fecioara Europa. Sub această înfățișare, el a furat fecioara din Asia (ea era fiica tirianului Phoenix) și a dus-o în spinare pe continentul care-i va purta ulterior numele, adică în Europa.

¹⁴ Aluzie la transformarea lui Jupiter în lebedă, pentru a seduce prin vicleșug pe Leda: în vultur, pentru a amăgi pe Egina și pe Theleia.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

77

CXXVII.

Satiricon liber
1st century AD

Delectata illa risit tam blandum, ut uideretur mihi plenum os extra nubem luna proferre. Mox digitis gubernantibus uocem: "Si non fastidis, inquit, feminam ornatam et hoc primum anno uirum expertam, concilio tibi, o iuuenis, sororem. Habes tu quidem et fratrem — neque enim me piguit inquirere — ; sed quid prohibet et sororem

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

She was delighted and so be witchingly did she smile that I seemed to see the full moon showing her face from behind a cloud. Then, punctuating her words with her fingers, "Dear boy, if you are not too critical to enjoy a woman of wealth who has but this year known her first man, I offer you a sister," said she. "You have a brother already, I know, for I

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Ispititoarea matroană mi-a zâmbit încântată și s-a arătat gingașă și strălucitoare întocmai ca luna plină atunci când iese din nori. Apoi, însoțindu-și unduielile glasului de gesturi făcute cu degetele, îmi spuse:
— Flăcăule, dacă nu ți-e silă de o femeie distinsă și care a cunoscut bărbatul abia anul acesta, sunt gata să-ți fiu soră¹.

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Ea râse, de plăcere așa de dulce, încât îmi părură că-i luna, ce-și scoate chipul dintr'un nor. Însoțindu-și apoi glasul cu gesturi grațioase: «Tinere, îmi zise, dacă nu te desgustă o femeie distinsă și care abia de un an a încetat de-a fi fecioară, ia-mă ca tovarășa iubirii tale. Ai și un tovarăș de iubire — nu m'am rușinat de a cercetă aceasta — dar ce te oprește de-a

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

adoptare? Eoden gradu uenio. Tu tantum dignare et meum osculum, cum libuerit, agnoscere.” – “Immo, inquam, ego per formam tuam te rogo, ne fastidias hominem peregrinum inter cultores admittere. Inuenies religiosum, si te adorari permiseris. Ac ne me iudices ad hoc templum Amoris gratis accedere, dono tibi fratrem meum.” – “Quid? tu, inquit illa, donas mihi eum, sine quo non potes uiuere, ex cuius osculo pendes, quem sic tu amas, quemadmodum ego te uolo?” Haec ipsa cum diceret, tanta gratia conciliabat uocem

didn’t disdain to ask, but what is to prevent your adopting a sister, too? I will come in on the same footing only deem my kisses worthy of recognition and caress me at your own pleasure!” “Rather let me implore you by your beauty,” I replied. “Do not scorn to admit an alien among your worshipers: If you permit me to kneel before your shrine you will find me a true votary and, that you may not think I approach this temple of love without a gift, I make you a present of my brother!” “What,” she exclaimed, “would you really sacrifice the

Tu ai și un frate – m-am interesat și am aflat. Dar ce te oprește să-ți iei și o soră? Nu-ți cer nimic altceva. Ai să poți încerca gustul săruturilor mele, atunci când ai să ai poftă.

– Dimpotrivă, îi răspunsei, ești atât de frumoasă, încât mă simt dator să te rog să rabzi pe un biet străin printre adoratorii tăi. Ai să afli în el un admirator pios, dacă ai să-i îngădui să te divinizeze. Și, ca să nu socoți că eu pătrund pe degeaba în acest templu al Iubirii, iată, mă lipsesc pentru tine de fratele meu.

– Cum, făcu ea, te lipsești

nu aveai și o tovarășe? Sunt deopotrivă cu el: tu numai hotărăște-te și oricând vei dori, pecetluește aceasta printr’o sărutare». «Dimpotrivă, îi răspunsei, te conjur pe frumusețea ta, să nu-ți fie silă de-a primi un om străin printre adoratorii tăi. Te voiu diviniza, dacă-mi vei îngădui să te ador, și ca să nu crezi că pășesc în acest templu al iubirii fără nici un dar, iacă îți dăruiesc pe tovarășul meu de dragoste».

«Cum, grăi ea, tu-mi dai mie pe acela fără de care nu poți trăi, de ale cărui sărutări ești așa de legat și pe care-l iubești

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

loquentis, tam dulcis sonus
pertemptatum mulcebat aëra,
ut putares inter auras canere
Sirenum concordiam. Itaque
miranti, et toto mihi caelo
clarius nescio quid relucente,
libuit deae nomen quaerere.
“Ita, inquit, non dixit tibi
ancilla mea Circen me uocari?
Non sum quidem Solis
progenies, nec mea mater,
dum placet, labentis mundi
cursum detinuit. Habebo
tamen quod caelo imputem, si
nos fata coniunxerint. Immo
iam nescio quid tacitis
cogitationibus deus agit. Nec
sine causa Polyæonem Circe
amat: semper inter hæc

only one without whom you
could not live? The one upon
whose kisses your happiness
depends. Him whom you love
as I would have you love me?”
Such sweetness permeated her
voice as she said this, so
entrancing was the sound
upon the listening air that you
would have believed the
Sirens’ harmonies were
floating in the breeze. I was
struck with wonder and
dazzled by I know not what
light that shone upon me,
brighter than, the whole
heaven, but I made bold to
inquire the name of my
divinity. “Why, didn’t my

pentru mine de acela fără de
care nu poți să trăiești, cu toate
că viața ta toată atârna de
sărutările lui și-1 iubești așa
cum aș vrea să mă iubești pe
mine?
Îmi șoptea aceste vorbe și un
farmec nespus îi învăluia
glasul. Cuvintele ei
răspândeau o asemenea vrajă,
încât puteai crede că se
prelinge prin văzduh cântul
Sirenelor². Admirația mea nu
mai cunoștea margini și mi se
părea că totul strălucește
împrejurul femeii aceleia. Apoi
am vrut să știu cum se
numește aceasta zeiță.

așa de mult, cât voiu să te
iubesc eu pe tine?» Zicea
acestea cu atâtă grație, atât de
dulce-i răsună glasul, încât ai fi
crezut că auzi concertul
Sirenelor. Plin de admirație,
căci totul în juru-i lucia mai
strălucitor decât cerul, găsii de
cuviniță să întreb pe această
zeiță cum se numia? «Cum,
îmi răspunse ea, nu ți-a spus
servitoarea că mă numesc
Circe? De sigur, nu sunt fiica
soarelui și mama mea n’a avut
puterea să oprească acest astru
din drumu-i, totuș m’aș putea
potrivî întrucâtva cerului, dacă
destinele ne-ar unî, căci nu știu
ce zeu le călăuzește cu

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

nomina magna fax surgit.
Sume ergo amplexum, si
placet. Neque est quod
curiosum aliquem extimescas:
longe ab hoc loco frater est.”
Dixit haec Circe,
implicitumque me brachiis
mollioribus pluma deduxit in
terram uario gramine indutam.

Idaeo quales fudit de uertice
flores
Terra parens, cum se concessio
iunxit amor
Iuppiter et toto concepit
pectore flammas:
emicuere rosae uiolaeque et
molle cyperon,
albaque de uiridi riserunt lilia

maid tell you that I am called
Circe?” she replied. “But I am
not the sun-child nor has my
mother ever stayed the
revolving world in its course
at her pleasure; but if the Fates
bring us two together I will
owe heaven a favor. I don’t
know what it is, but some
god’s silent purpose is beneath
this. Circe loves not Polyaeos
without some reason; a great
torch is always flaming when
these names meet! Take me in
your arms then, if you will;
there’s no prying stranger to
fear, and your ‘brother’ is far
away from this spot!” So
saying, Circe clasped me in

– Cum, mi-a zis ea, slujnica
mea nu ți-a spus că mă numesc
Circe? Ce-i drept, nu sunt fiica
Soarelui³ și mama mea n-a
oprit pe loc mișcarea veșnică a
Universului, după pofta
inimii⁴. Cu toate astea, o să fiu
recunoscătoare cerului, dacă
destinul are să ne unească. Nu
știu cu ce gânduri ascunse un
zeu mă împinge în brațele tale.
Însă nu fără rost s-a îndrăgostit
Circe de Polyaeos: totdeauna
se aprinde făclia cea mare a
dragostei când e vorba de
numele astea⁵. Dacă mă placi,
strânge-mă în brațe. Să nu te
temi de vreo privire
iscoditoare: fratele tău este

misterioasa-i voință. Nu fără
motiv Circe iubește pe
Polyaen, căci totdeauna între
aceste două nume celebre a
fost o iubire înflăcărată. De mă
iubești, îmbrățișează-mă și nu
te teme a fi văzut de cineva,
căci iubitul tău e departe de
aici». Zicând acestea, Circe mă
înlănțui cu brațele-i moi ca
puful, târându-mă pe iarba
presărată cu flori.
Precum din vârful Idei, de flori
căzut-au valuri,
Atunci când de iubirea Iunonei
s’aprinsese
Al zeilor părinte și ei se da cu
totul
Făcând să strălucească în juru-i

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

prato:
talis humus Venerem molles
clamauit in [herbas,
candidiorque dies secreto fauit
amori.

In hoc gramine pariter
compositi mille osculis
lusimus quaerentes
uoluptatem robustam. < . . . >

arms that were softer than
down and drew me to the
ground which was covered
with colored flowers.

With flowers like these did
Mother Earth great Ida's
summit strew
When Jupiter, his heart aflame,
enjoyed his lawful love;
There glowed the rose, the
flowering rush, the violet's
deep blue,
From out green meadows
snow-white lilies laughed.
Then from above,
This setting summoned Venus
to the green and tender sod,
Bright day smiled kindly on

departe de locul ăsta.

Circe a rostit aceste vorbe și,
încolăcindu-și brațele mai moi
decât puful în jurul trupului
meu, m-a târât pe pământul
gol, așternut cu flori colorate
în toate chipurile.

Tocmai ca florile ce le revarsă
din creștetul Idei
Terra maternă⁶, când prin
legiuită unire cu Iuno⁷
Iupiter se dragostește și
pieptul întreg i se-aprinde;
S-au luminat trandafiri,
violetele, -apoi cyperonul⁸,
Crinul cu albul său chip
surâzând în livada-nverzită;

trandafirii

Și mirți și tămâioare și crinul
în verdeață-i,
Așa, pe iarba-i moale, la
dragoste pământul,
Acuma ne poftise și mai senină
ziua
Părea că ne-ocrotește iubirea
noastră' ascunsă.

In hoc gramine pariter
composite mille osculis
Lusimus quaerentes
voluptatem robustam. . .

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

82

the secret amour of the God.
Side by side upon the grassy
plot we lay, exchanging a
thousand kisses, the prelude to
more poignant pleasure, (but
alas! My sudden loss of vigor
disappointed Circe!)

Astfel pământul în frageda
iarbă pe Venus chemat-a,
Ziua mai viu strălucind ne
ascunse sub scutu-i iubirea...

Pe acest covor de iarbă, unul în
brațele celuilalt, am schimbat o
mie de sărutări în căutarea
unei plăceri depline⁹ ...

¹ Adică iubită.

² Ființe mitice, femei de o rară frumusețe, cu trupul acoperit de solzi și terminat într-o coadă de pește. Sirenele trăiau printre stânci și vrăjeau pe corăbieri cu glasul lor seducător.

³ Adevărata Circe era fiica lui *Sol* – „soarele” – și a nereidei *Perseis*.

⁴ Se credea că magicienele (deci autentică Circe) pot opri revoluțiile astrelor pentru o vreme prin vrăjile lor.

⁵ Cum arată Alfred Ernout, în notele la ediția *Satyricon-ului*, se realizează aici o adevărată pălăvrăgeală glumeață pe o temă mitologică, și anume cea a iubirii dintre Circe și Ulise, căruia Sirenele îi spusese Polyenos. Făclia este, desigur, torța nupțială din căsătoriile romane și face aluzie la faimoasa dragoste odiseică.

⁶ Pământul, considerat de antici ca părintele oamenilor și al zeilor. Terra, numită și Cybele, era considerată și zeiță a muntelui Ida, situat lângă Troia.

⁷ Sora și soția lui Iupiter, zeița căsătoriei.

⁸ Un fel de trestie.

⁹ Lacună în original.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

83

CXXVIII.

Satiricon liber
1st century AD

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

CIRCE AD POLYAENVM:
“Quid est? inquit; numquid te
osculum meum offendit?
Numquid spiritus ieiunio
marcet? Numquid alarum
negligens sudor? Puto, si haec
non sunt, numquid Gitona
times?” Perfusus ego rubore
manifesto etiam si quid
habueram uirium, perdidi,
totoque corpore uelut laxato:
“Quaeso, inquam, regina, noli

(Infuriated at this affront,)
“What’s the matter,”
demanded she; “do my kisses
offend you? Is my breath fetid
from fasting? Is there any evil
smelling perspiration in my
armpits? Or, if it’s nothing of
this kind, are you afraid of
Giton?” Under her eyes, I
flushed hotly and, if I had any
virility left, I lost it then; my
whole body seemed to be

[Circe către Polyenos:]
Ce se întâmplă cu tine? spuse
ea. Oare nu-ți place cum te-am
sărutat? Poate îmi miroase
gura pentru că n-am mâncat și
sunt cu stomacul gol? Sau
poate că subțiorile mele miroso
urât fiindcă nu le-am îngrijit
cum trebuie? Sau, cine știe,
poate ți-e frică de Giton?
M-am făcut roșu ca para
focului și mi-am pierdut și

«Ce ai? îmi zise ea. Nu cumva
sărutarea mea te desgustă?
Sau poate răsuflarea-mi, din
cauza stomacului gol, sau
sudoarea subțiorilor te fac să-ți
fie silă? Dacă nu sunt acestea
pricina, te temi poate de
Giton?» Eu, roșu de rușine,
pierdui și puterile ce îmi mai
rămăseseră și ca și cum tot
corpul mi-ar fi fost frânt: «O,
regina mea, îi zisei, te rog, nu-

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

suggillare miserias. Veneficio contactus sum". <. . .>
CIRCE. "Dic, Chrysis, sed uerum: numquid indecens sum? Numquid incompta? numquid ab aliquo naturali uitio formam meam excaeco? Noli decipere dominam tuam. Nescio quid peccauimus." Rapuit deinde tacenti speculum, et postquam omnes uultus temptauit, quos solet inter amantes risus fingere, excussit uexatam solo uestem raptimque aedem Veneris intrauit. Ego contra damnatus et quasi quodam uisu in horrorem perductus interrogare animum meum

inert. "My queen," I cried, "do not mock me in my humiliation. I am bewitched!" (Circe's anger was far from being appeased by such a trivial excuse; turning her eyes contemptuously away from me, she looked at her maid,) "Tell me, Chrysis, and tell me truly, is there anything repulsive about me? Anything sluttish? Have I some natural blemish that disfigures my beauty? Don't deceive your mistress! I don't know what's the matter with us, but there must be something!" Then she snatched a mirror from the silent maid and after

puțină bărbăție pe care o mai aveam. Parcă mi se muiaseră toate măduarele.

— Te rog, spusei eu atunci, regina mea, nu-ți bate joc de nenorocirea care m-a lovit. Mi-a făcut careva farmece¹...

[Circe:]

— Haide, Chrysis, nu sta mută. Spune-mi adevărul: sunt oare slută? Arăt prost? Nu cumva vreun cusur natural îmi întunecă frumusețea? Numai să nu-ți minți stăpâna... Nu știi cu ce am putut să păcătuiesc!

A smuls oglinda din mâna slujnicei, care nu scotea nici o vorbă, și, după. ce a încercat

și mai bate joc de nenorocirea mea, căci sunt atins de niște farmece răufăcătoare».

*

«Chrysis, zise ea atunci, spune-mi adevărat: sunt eu oare respingătoare? Nu sunt bine aranjată? Oare vreun defect firesc îmi întunecă frumusețea? Să nu mă înșeli pe mine, stăpâna ta, căci nu știu ce defect mi s'ar putea găsi». Dar servitoarea tăcând, ea-i smulse oglinda și după ce fața ei făcù în ea toate gesturile zâmbitoare, care de obicei se fac între iubiți, scuturându-și rochia, care se cocoloșise pe pământ, se făcù deodată

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

85

coepi, an uera uoluptate
fraudatus essem.

Nocte soporifera ueluti cum
somnia ludunt
errantes oculos effossaque
protulit aurum
in lucem tellus: uersat manus
improba furtum
thesaurosque rapit, sudor
quoque perluit ora
et mentem timor altus habet,
ne forte grauatum
excutiat gremium secreti
conscius auri:
mox ubi fugerunt elusam
gaudia mentem
ueraque forma reddit, animus,
quod perdidit, optat

scrutinizing all the looks and
smiles which pass between
lovers, she shook out her
wrinkled earth-stained robe
and flounced off into the
temple of Venus (nearby.) And
here was I, like a convicted
criminal who had seen some
horrible nightmare, asking
myself whether the pleasure
out of which I had been
cheated was a reality or only a
dream.

As when, in the sleep-bringing
night
Dreams sport with the
wandering eyes,
And earth, spaded up, yields

toate ghidușiile pe care le
născocesc dragostea, și-a
scuturat în țărână rochia
mototolită și a intrat pe
neasteptate în templul zeiței
Venus. Cât despre mine,
arățam la față ca un mort viu.
Tremurând tot, ca după un vis
urât, mă întrebam dacă
pierdusem cu adevărat o
plăcere atât de prețioasă.

Astfel, în noaptea ce-mbie la
somm, mincinoasele vise
Ochii hoinari ni-i înșală:
pământul săpat, un tezaur
Dă la iveală. Întindem o mână
mârșavă și prindem
Aurul cel jefuit. Ne inunda

nevăzută în templul Venerii.
Cât despre mine, rămăsei ca
un osândit și, ca unul ce-i izbit
de o vedenie înfricoșată,
începui a mă întrebă dacă nu
cumva plăcerile, de care
fusesem lipsit, erau adevărate?
Precum în nopți cu somn
adânc vin vise 'nșelătoare
Și ochii păcăliți privesc lucind
din pământ aur
Și mâna 'ntinzi și iei atunci
comoara 'nfurișată,
Iar frica-ți varsă reci sudori ca
nu cumva vreun altul
Ce știe fapta-ți, să nu-ți ia din
sân ascunsul aur
Și când pe dat' apoi te vezi că
'n van fu bucuria-ți,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

86

atque in praeterita se totus
imagine uersat. < . . . >

GITON AD ENCOLPION:
"Itaque hoc nomine tibi gratias
ego, quod me Socratica fide
diligis. Non tam intactus
Alcibiades in praeceptoris sui
lecto iacuit". < . . . >

to light
Her gold that by day she
denies,
The stealthy hand snatches the
spoils;
The face with cold sweat is
suffused
And Fear grips him tight in
her toils
Lest robbers the secret have
used
And shake out the gold from
his breast.
But, when they depart from
his brain,
These enchantments by which
he's obsessed,
And Truth comes again with
her train

sudoarea obrazul;
Inima bate-ngrozită că vine
un altul ce știe
Taina comorii și zgâlțâie poala
umplută cu galbeni.
Când bucuria s-a dus din
adânc amăgita-ne minte,
Ce se trezește la realitate, vrea
sufletul nostru
Tot ce-a pierdut și-i un rob al
vedeniei duse²...

[Giton către Encolpius:]

– Îți mulțumesc din toată
inima că mă iubești cu o
cuvântă socratică³. Alcibiade⁴
n-a dormit mai nepângărit în
patul dascălului sau⁵...

Când lucrurile și-au venit la
forma din'nainte,
Stă totuș sufletu-ți cătând tot
ce-a pierdut în clipă
Și tot mai mângâie mereu
vedenia pierdută.

*

(Desperat de această
nenorocire, eroul povestirii se
întoarce acasă și acî caută să se
mângâie cu Giton. Aceeaș
nenorocire i-se întâmplă însă
și acî. Giton, furios, îl
batjocorește atunci zicându-i):
«Așadar, îți mulțumesc că mă
iubești în chip Socratic. Non
tam intactus Alcibiades in
praeceptoris sui lecto iacuit».

*

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

87

Restoring perspective and
pain,
The phantasm lives to the last,
The mind dwells with shades
of the past.
(The misfortune seemed to me
a dream, but I imagined that I
must surely be under a spell of
enchantment and, for a long
time, I was so devoid of
strength that I could not get to
my feet. But finally my mental
depression began to abate,
little by little my strength
came back to me, and I
returned home: arrived there, I
feigned illness and threw
myself upon my couch. A little
late: Giton, who had heard of

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

88

my indisposition, entered the room in some concern. As I wished to relieve his mind I informed him that I had merely sought my pallet to take a rest, telling him much other gossip but not a word about my mishap as I stood in great fear of his jealousy and, to lull any suspicion which he might entertain, I drew him to my side and endeavoured to give him some proofs of my love but all my panting and sweating were in vain. He jumped up in a rage and accused my lack of virility and change of heart, declaring that he had for a long time

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

suspected that I had been expending my vigor and breath elsewhere. "No! No! Darling," I replied, "my love for you has always been the same, but reason prevails now over love and wantonness.") "And for the Socratic continence of your love, I thank you in his name," (he replied sarcastically,) "Alcibiades was never more spotless when he left his master's bed!"

¹ Lacună în original.

² Lacună în original. Se pare că Encolpius are un nou eșec, în ceea ce privește virilitatea sa, de data aceasta față de Giton.

³ Aluzie la prietenia castă care lega pe filosoful Socrate de elevii săi. Aproape ca un sens similar se spune „dragoste platonice”.

⁴ Celebru om politic atenian (sec. al V-lea î.C.), cunoscut pentru inteligența, eleganța și cultura sa. A fost prieten și discipol al lui Socrate.

⁵ Lacună în original.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

90

CXXIX.

Satiricon liber
1st century AD

ENCOLPIVS AD GITONEM:
“Crede mihi, frater, non
intellego me uirum esse, non
sentio. Funerata est illa pars
corporis, qua quondam
Achilles eram”. < . . . >
Veritus puer ne in secreto
deprehensus daret
sermonibus locum, proripuit
se et in partem aedium
interiorem fugit. < . . . >
Cubiculum autem meum

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“Believe me, ‘brother,’ when I
tell you that I do not know
whether I am a man or not,” (I
vainly protested;) “I do not
feel like one, if I am! Dead and
buried lies that part in which I
was once an Achilles!” (Giton,
seeing that I was completely
enervated, and) fearing that it
might give cause for scandal if
he were caught in this quiet
place with me, tore himself

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

[Encolpius către Giton:]
— Crede-mă, frate, nu mai
sunt bărbat, nu mă mai simt
așa. S-a dus la groapă acea
parte a trupului care mă făcea
cândva un al doilea Ahile¹...
Băiatul, temându-se să nu iasă
vorbe dacă ar fi fost prins
împreună cu mine într-un loc
ferit, s-a smucit din brațele
mele și a fugit în casă²...

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

«Crede-mă, iubitule, nu mai
pricep și nu mai simt că sunt
om, căci a murit acea parte a
trupului meu, prin care eram
odinioară un alt Achille». Copilul temându-se ca nu
cumva să fie găsit în
intimitatea mea și să dea astfel
prilej de vorbă, se smulse de
lângă mine, fugind în odăile
din fundul casei.

*

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Chrysis intrauit, codicillosque mihi dominae suae reddidit, in quibus haec erant scripta: "CIRCE POLYAENO SALVTEM. Si libidinosa essem, quererer decepta; nunc etiam languori tuo gratias ago. In umbra uoluptatis diutius lusi. Quid tamen agas quaero, et an tuis pedibus perueneris domum; negant enim medici sine neruis homines ambulare posse. Narrabo tibi, adulescens, paralyisin caue. Nunquam ego aegrum tam magno periculo uidi; medius [fidius] iam peristi. Quod si idem frigus genua manusque temptauerit tuas, licet ad

away and fled into an inner part of the house. (He had just gone when) Chrysis entered the room and handed me her mistress's tablets, in which were written the following words:

CIRCE TO POLYAENOS – GREETING.

Were I a wanton, I should complain of my disappointment, but as it is I am beholden to your impotence, for by it I dallied the longer in the shadow of pleasure. Still, I would like to know how you are and whether you got home upon your own legs, for the doctors

Însă Chrysis a pătruns în iatacul meu și mi-a pus în mână o scrisoare din partea stăpânei sale, care cuprindea următoarele cuvinte: „Circe îl salută pe Polyaenos³. Dacă aş fi o femeie însetată de plăceri, m-aş plânge că m-ai amăgit; însă acum îţi aduc chiar şi mulţumiri pentru slăbiciunea ta, căci mi-a dat prilejul să mă bucur o bucată de vreme mai mare de amăgirea desfătării. Nu ştiu totuşi ce mai faci şi dacă ai ajuns pe picioarele tale acasă, deoarece doctorii spun că oamenii fără nervi nu pot să umble. Bagă de seamă, băiete, nu cumva să

(După ieşirea lui), Chrysis intră în iatacu-mi, aducându-mi o scrisoare din partea stăpânei sale, cu următoarele rânduri: «Circe lui Polyaen salutare! Dacă aş fi o femeie lacomă de plăceri, m'aş plânge că am fost amăgită, eu însă, dimpotrivă, îţi mulţumesc pentru starea ta de moleşeală, căci m'am bucurat mai mult timp de aparenţa plăcerii. Te întreb ce mai faci şi dacă picioarele te-au putut duce până acasă, căci medicii spun că trebuie să ai putere, ca să poţi umbla. Tinere, îţi spun: fereşte-te să nu te paralizezi, căci niciodată n'am văzut un

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

tubicines mittas. Quid ergo est? Etiam si grauem iniuriam accepi, homini tamen misero non inuideo medicinam. Si uis sanus esse, Gitonem roga. Recipies, inquam, neruos tuos, si triduo sine fratre dormieris. Nam quod ad me attinet, non timeo ne quis inueniatur cui minus placeam. Nec speculum mihi nec fama mentitur. Vale, si potes.”

Vt intellexit Chrysis perlegisse me totum conuicium: “Solent, inquit, haec fieri, et praecipue in hac ciuitate, in qua mulieres etiam lunam deducunt. < . . . > Itaque huius quoque rei cura agetur. Rescribe modo

say that one cannot walk without nerves! Young man, I advise you to beware of paralysis for I never in my life saw a patient in such great danger; you’re as good as dead, I’m sure! What if the same numbness should attack your hands and knees? You would have to send for the funeral trumpeters! Still, even if I have been affronted, I will not begrudge a prescription to one as sick as you! Ask Giton if you would like to recover. I am sure you will get back your strength if you will sleep without your “brother” for three nights. So far as I am

damblagești. Niciodată n-am văzut un bolnav într-o primejdie atât de mare; pe cuvântul meu, cred că ai și murit pe jumătate. Dacă aceeași răcire te încearcă pe la genunchi și pe la brațe, poți să trimiți după trâmbițași⁵. Ce să mai lungim vorba, chiar dacă am înghițit o ocară zdravănă, n-am să lipsesc totuși pe un nenorocit de leacul potrivit. Dacă vrei să te faci bine, ia-l la întrebări pe Giton. Să mor eu, dacă n-o să-ți recapeți bărbăția, după ce vei dormi trei zile fără fratele tău. În ce mă privește, nu mă tem că ar fi cineva care să nu mă placă.

bolnav în mai mare primejdie ca tine. Zău, ești ca și dus... Dacă aceeași răceală te va ajunge și la mâini și la picioare, te-ai dus pe copcă. Dar ce-are aface? Deși am fost greu jignită, totuș nu voiu refuza să-ți arăt un leac pentru un nenorocit ca tine. De vrei să te faci sănătos, roagă pe Giton să te lase în pace. Îți vei recăpăta puterile, si triduo sine fratre dormieris, iar cât mă privește pe mine, nu mă tem că se va găsi cineva căruia să nu-i plac: faima și oglinda mea nu mă desmint în aceasta. Rămâi sănătos, de poți». De îndată ce Chrysis văzù că

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

blandius dominae,
animumque eius candida
humanitate restitue. Verum
enim fatendum [est]: ex qua
hora iniuriam accepit, apud se
non est." Libenter quidem
parui ancillae, uerbaque
codicillis talia imposui:

concerned, I am not in the
least alarmed about. finding
someone to whom I shall be as
pleasing as I was to you; my
mirror and my reputation do
not lie.

Farewell (if you can).
"Such things will happen,"
said Chrysis, when she saw
that I had read through the
entire inditement, "and
especially in this city, where
the women can lure the moon
from the sky! But we'll find a
cure for your trouble. Just
return a diplomatic answer to
my mistress and restore her
self-esteem by frank courtesy
for, truth to tell, she has never

Doar nu mă mint nici oglinda
și nici faima de care mă bucur.
Rămâi sănătos, dacă asta e cu
putință."

Chrysis mi-a spus, de îndată
ce a băgat de seamă că citisem
toată bațjocura asta:
— Se mai întâmplă și de-alde
astea și mai cu seamă în orașul
ăsta, în care muierile până și
luna o coboară din cer ... Dar
lasă ca o să avem noi grijă! Tu
numai să-i răspunzi drăgălaș
stăpânei și să-i pui inima la loc
printr-o mărturisire sinceră.
Căci, trebuie s-o spunem
cinstit, din ceasul în care a

cetisem toate ocările din
scrisoare: «De acestea se
întâmplă de obicei, zise ea,
mai ales în acest oraș, unde
femeile sunt în stare să
coboare și luna de pe cer (prin
farmecele lor). Și răul tău are
leac. Cearcă numai de
răspunde mai gingaș stăpânei
mele și fă-i din nou inimă
bună printr'o politeță
nevinovată, căci trebuie să-ți
spun adevărul: de când ai
jignit-o nu mai e în mințile ei».

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

94

been herself from the minute she received that affront." I gladly followed the maid's advice and wrote upon the tablets as follows:

suferit jignirea aia, nu-și mai vine în fire.
Am dat ascultare povețelor slujnicei și am așternut pe tăblițele de scris următoarele vorbe:

¹ Ahile, basileul mirmidonilor, cel mai viteaz dintre eroii ahei care au asediat Troia, trecea drept un bărbat deosebit de pătimăș.

² Lacună în original.

³ Formulă-tip pentru corespondența redactată în latină: *Circe Polyaeno salutem*.

⁴ Care cântau la înmormantări.

⁵ Aluzie la vrăjitoare.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

95

CXXX.

Satiricon liber
1st century AD

“POLYAENOS CIRCAE
SALVTEM. Fateor me,
domina, saepe peccasse; nam
et homo sum et adhuc iuuenis.
Numquam tamen ante hunc
diem usque ad mortem
deliqui. Habes confitentem
reum: quicquid iusseris,
merui. Proditionem feci,
hominem occidi, templum
uiolaui: in haec facinora
quaere supplicium. Siue

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

POLYAENOS TO CIRCE –
GREETING.
Dear lady, I confess that I have
often given cause for offense,
for I am only a man, and a
young one, too, but I never
committed a deadly crime
until today! You have my
confession of guilt, I deserve
any punishment you may see
fit to prescribe. I betrayed a
trust, I murdered a man, I

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

„Polyaenos o salută pe Circe¹.
Mărturisesc cinstit, stăpână,
am păcătuit adesea; nu uita că
sunt om, și încă tânăr. Totuși
niciodată până în ziua asta n-
am săvârșit un păcat de
moarte. Iată un vinovat care își
recunoaște greșelile. Poți să
mă pedepsești cum poțestești, o
merit. Am trădat, am ucis, am
pângărit un templu: hotărăște
pedepse pentru mișeliile astea.

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Ascultai cu plăcere servitoarea
și scrisei o scrisoare cu
următorul răspuns: «Polyaen
Circei salutare! Îți mărturisesc,
doamna mea, că am greșit de
multe ori, căci sunt om și sunt
încă tânăr. Dar până astăzi
n’am făcut o greșeală, care să
se pedepsească cu moartea:
iacă, ai acum înaintea-ți un
vinovat care-și mărturisește
crima și care merită orice

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

occidere placet, ferro meo
uenio; siue uerberibus
contenta es, curro nudus ad
dominam. Illud unum
memento, non me sed
instrumenta peccasse. Paratus
miles arma non habui. Quis
hoc turbauerit nescio. Forsitan
animus antecessit corporis
moram, forsitan dum omnia
concupisco, uoluptatem
tempore consumpsi. Non
inuenio, quod feci. Paralysin
tamen cauere iubes: tanquam
iam maior fieri possit, quae
abstulit mihi per quod etiam te
habere potui. Summa tamen
excusationis meae haec est:
placebo tibi, si me culpam

violated a temple: demand my
punishment for these crimes.
Should it be your pleasure to
slay me I will come to you
with my sword; if you are
content with a flogging I will
run naked to my mistress;
only bear in mind that it was
not myself but my tools that
failed me. I was a soldier, and
ready, but I had no arms.
What threw me into such
disorder I do not know,
perhaps my imagination
outran my lagging body, by
aspiring to too much it is
likely that I spent my pleasure
in delay; I cannot imagine
what the trouble was. You bid

Dacă vrei să mă omori, vin la
tine și îți dau sabia; dacă te
mulțumești numai să mă bați
cu vergile, alerg gol la
picioarele stăpânei mele.
Amintește-ți numai un singur
lucru, că n-am greșit eu, ci
sculele mele. Oștean gata de
luptă, n-am avut la îndemână
armele trebuincioase. Cine le-a
stricat, nu știu. Poate că
avântul minții a luat-o înaintea
trupului meu zăbavnic, poate
că, în patima mea fierbinte, am
isprăvit plăcerea într-o clipă.
Nu pricep ce s-a petrecut cu
mine. Mă îndemni să mă
păzesc de dambla: ca și când
m-ar putea lovi o dambla mai

pedeapsă îi vei porunci. Am
trădat, am ucis un om, am
călcăt secretul unui templu:
caută orice pedeapsă vrei
pentru aceste crime. Dacă vrei
să mă ucizi, îți ofer sabia mea,
dacă te mulțumești numai să
mă biciuești, iacă alerg pentru
aceasta la tine, stăpână. Să-ți
amintești însă numai un lucru:
am greșit fără de voia mea,
căci ca un soldat gata de luptă,
nu mai mi-am găsit armele,
când lupta a început. Cine mi-
a produs această turburare, nu
știu. Poate că imaginația a
luat-o înaintea acțiunii
corpului, poate că, prea
doritor de atâtea farmece, mi-

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

emendare permiseris.”
Dimissa cum eiusmodi
pollicitatione Chryside curauit
diligentius noxiosissimum
corpus, balneoque praeterito
modica unctione usus, mox
cibis ualidioribus pastus, id est
bulbis cochlearumque sine
iure ceruicibus, hausi parcius
merum. Hinc ante somnum
leuissima ambulatione
compositus sine Gitone
cubiculum intrauit. Tanta erat
placandi cura, ut timerem ne
latus meum frater conuelleret.

me beware of paralysis; as if a
disease which prevented my
enjoying you could grow
worse! But my apology
amounts briefly to this; if you
will grant me an opportunity
of repairing my fault, I will
give you satisfaction.

Farewell

After dismissing Chrysis with
these fair promises, I paid
careful attention to my body
which had so evilly served me
and, omitting the bath, I
annointed myself, in
moderation, with unguents
and placed myself upon a
more strengthening diet such
as onions and snail's heads

mare decât cea care m-a
împiedicat să te am pe tine.
Cea mai mare scuză a mea este
asta-. îngăduie-mi să-mi
îndrept vina și te voi
mulțumi” ...

După ce am lăsat-o să plece pe
Chrysis, încărcată cu tot felul
de făgăduieli, mi-am îngrijit cu
multă sârguință trupul cel
prea ticălos. M-am lipsit de
baie și m-am frecat numai cu
puțină pomadă. Apoi m-am
hrănit cu bucate deosebit de
întăritoare. Am mâncat capete
de melci fără sos și am înghițit
puțin vin neamestecat cu apă.
Înainte de culcare am făcut o

am sfârșit plăcerea. Nu pot
află adevărata pricină. Îmi
spui totuș să mă feresc ca să
nu deviu paralizic, ca și cum ar
putea fi o paralizie mai mare
ca aceea care m'a lipsit de-a te
poseda! . . . Cea mai mare
scuză a mea e aceasta:
îngăduie să-mi îndrept
greșeala și cred că te voi
satisface».

*

După ce-i dădui drumul lui
Chrysis cu astfel de făgădueli,
începui să-mi caut cu stăruință
de trupu-mi bolnav și, lăsând
la o parte baia, mă frecai cu
puțină pomadă și mă hrăni cu
mâncări mai excitante, adică

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

without condiments, and I also drank more sparingly of wine; then, taking a short walk before settling down to sleep, I went to bed without Giton. So anxious was I to please her that I feared the outcome if my “brother” lay tickling my side.

mică plimbare și m-am vârat în pat fără Giton. Ardeam de nerăbdare să cuceresc iertarea Circei și mă temeam chiar și de cea mai mică atingere cu trupul fratelui meu.

cu usturoi și cu găhuri crude de melci, bând și vin curat, însă nu mult. Pe urmă, mă plimbai puțin înainte de culcare et sine Gitone cubiculum intravi, căci atâta grije aveam de a împacă pe Circe, încât mă temeam ne latus meum frater (Giton) convelleret.

¹ Ernout consideră că în această scrisoare Petroniu se inspiră (și parodiază, adăugam noi) din Ovidiu (*Amoros*, 3).

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

99

CXXXI.

Satiricon liber
1st century AD

Postero die, cum sine offensa corporis animique consurrexissem, in eundem platanona descendi, etiam si locum inauspicatum timebam, coepique inter arbores ducem itineris expectare Chrysidem. Nec diu spatiatus consederam, ubi hesterno die fueram, cum illa interuenit comitem aniculum trahens. Atque ut me

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Finding myself vigorous in mind and body when I arose next morning, I went down to the same clump of plane trees, though I dreaded the spot as one of evil omen, and commenced to wait for Chrysis to lead me on my way. I took a short stroll and had just seated myself where I had sat the day before, when she came under the trees,

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

În dimineața următoare, după ce m-am deșteptat din somn zdravăn la trup și la suflet, am pornit spre frumoasa alee de platani și, măcar că locul acesta blestemat mă înspăimântă, m-am plimbat printre copaci și am așteptat-o pe Chrysis. După ce-am umblat câțva timp înapoi și încolo, m-am așezat chiar în locul unde mai fusesem cu o

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

A doua zi, sculându-mă întremat și ca trup și ca suflet, mă dusei să mă plimb prin aceeași alee de platani, deși mă temeam de locul acesta, ca de ceva funest, și începui să aștept, stând sub copaci, venirea Chrysidei, care trebuia să mă conducă la stăpâna sa. După ce mă plimbai puțin, mă așezai în același loc, unde șezusem cu o

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

100

consalutauit: "Quid est, inquit, fastose, ecquid bonam mentem habere coepisti?" Illa de sinu licium prolit uarii coloris filis intortum, ceruicemque uinxit meam. Mox turbatum sputo puluerem medio sustulit digito, frontemque repugnantis signauit. < . . > Hoc peracto carmine ter me iussit expuere terque lapillos conicere in sinum, quos ipsa praecantatos purpura inuoluerat, admotisque manibus temptare coepit inguinum uires. Dicto citius nerui paruerunt imperio, manusque aniculae ingenti

leading a little old woman by the hand. "Well, Mr. Squeamish," she chirped, when she had greeted me, "have you recovered your appetite?" In the meantime, the old hag: A wine-soaked crone with twitching lips brought out a twisted hank of different colored yarns and put it about my neck; she then kneaded dust and spittle and, dipping her middle finger into the mixture, she crossed my forehead with it, in spite of my protests.

As long as life remains,

zi înainte, când a răsărit înaintea mea chiar Chrysis, târând după ea o băbuță. Ne-am salutat și apoi ea mi-a vorbit cam așa:

— Cum mai merge, năzurosule? Ai început să mai prinzi putere¹?...

Baba a scos din sân un ghem de fire de ață de felurite culori și l-a răsucit în jurul gâtului meu. Apoi a amestecat puțin praf cu scuipat, l-a luat pe vârful degetului mijlociu și m-a însemnat cu el pe frunte²...

După ce a isprăvit descântecul, mi-a poruncit să scuip de trei ori și tot de trei

zi înainte și o și văzui venind, târând după ea pe o bătrânică. După ce-mi dădă bună dimineața: «Hei, scârbitule, îmi zise, ai început să-ți vii în fire?» Bătrâna scoase din sân un ghem, pe care erau depănate fire de deosebite culori, și mi-l legă de gât. Pe urmă, amestecând pulbere cu scuipat pe deget, îmi unse fruntea, cu toată scârba mea, și după ce sfârși de zis un descântec, îmi porunci să scuip de trei ori și să-mi arunc în sân de trei ori cu pietre descântate, pe care ea le învelise în petece de purpură. Pe urmă începă să-mi pipăie

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

motu repleuerunt. At illa
gaudio exultans: "Vides,
inquit, Chrysis mea, uides,
quod aliis leporem excitau?"

Mobilis aestiuas platanus
diffuderat umbras
et bacis redimita Daphne
tremulaeque cupressus
et circum tonsae trepidanti
uertice pinus.
Has inter ludebat aquis
errantibus amnis
spumeus, et querulo uexabat
rore lapillos.
Dignus amore locus: testis
siluestris aedon
atque urbana Procne, quae
circum gramina fusae

there's hope;
Thou rustic God, oh hear our
prayer,
Great Priapus, I thee invoke,
Temper our arms to dare!
When she had made an end of
this incantation she ordered
me to spit three times, and
three times to drop stones
into my bosom, each stone
she wrapped up in purple
after she had muttered
charms over it; then, directing
her hands to my privates, she
commenced to try out my
virility. Quicker than thought
the nerves responded to the
summons, filling the crone's
hand with an enormous

ori să-mi vâr în sân niște
pietricele vrăjite pe care ea le
înfășurase în purpură. Apoi,
cu mâini pofticioase, a
început să-mi pipăie
mădularul, ca spre a-i cântări
puterile. Și atunci bărbăția
mea a apărut mai vârtoasă ca
oricând, făcând-o pe babă să
tremure de uimire la vederea
unei asemenea înzestrări
trupești:
— Vezi, Chrysis, strigă ea, vezi
ce iepure am ațâțat eu pentru
plăcerea altora?³...

Umbra văratică și-o
răspândeau cu platanul în
freamăt,

cu mâinile partea bolnavă et
dicto citius nervi paruerunt
imperio manusque aniculae
ingenti motu repleverunt.
Sărind în sus de bucurie:
«Iată, Chryses, zise, ce iepure
am deșteptat pentru alții! . . .»
(Encolpius e dus de Chrysis la
Circe, care se odihniă într'o
grădină încântătoare).

Aici platanul nobil și 'ntinde
crengi umbroase
Și dâfinul cu boabe stă lângă
chiparosul,
Ce-și tremură frunzișul sub
pinul, ce-și mlădie
Înnaltu-i vârful. Sub umbră un
râușor șoptește,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

102

et molles uiolas cantu sua
rura colebant. < . . >

Premebat illa resoluta
marmoreis ceruicibus aureum
torum myrtoque florenti
quietum <...> verberabat.
Itaque ut me uidit, paululum
erubuit, hesternae scilicet
iniuriae memor; deinde ut
remotis omnibus secundum
inuitantem consedi, ramum
super oculos meos posuit, et
quasi pariete interiecto
audacior facta: "Quid est,
inquit, paralytice? Ecquid
hodie totus uenisti?" —
"Rogas, inquam ego, potius
quam temptas?" Totoque

erection! Skipping for joy,
"Look, Chrysis, look," she
cried out, "see what a hare
I've started, for someone else
to course!" (This done, the old
lady handed me over to
Chrysis, who was greatly
delighted at the recovery of
her mistress's treasure; she
hastily conducted me straight
to the latter, introducing me
into a lovely nook that nature
had furnished with
everything which could
delight the eye.)
Shorn of its top, the swaying
pine here casts a
summer shade
And quivering cypress, and

Daphne cu boabe pe ram,
chiparosul ce freamătă veșnic,
Pinul cu murmurătoare
coroană frumos rotunjită.
Printre copaci, un pârâu
înpumat se juca și sprintăra-i
Undă lovea în pietriș,
năpădindu-l cu susur
șăgalnic.
Cuib al iubirii! Iau martore
privighetoarea codreană
Și orașana Procne⁴. Vioreaua
gingașă și iarba
Le urmărea cum zburdau și
meleagul de cântec
umplură⁵...

Circe își întinsese leneș gâtul
său marmorean pe un

Spunând cu dulce murmur
printre pietrișul neted. . .
Ce loc pentru iubire:
privighetoarea-ți spune,
Te 'ndeamnă rânduneaua, ce
'n târguri stă, prin sbor,
Și printre tămâioare și
brazdele 'nverzite
Răsun' a lor cântare,
câmpiilor dând slavă.

*

Acì stătea Circe, culcată pe un
pat de aur, pe care-și rezemă
gâtul-i alb ca zăpada, făcându-
și vânt cu o ramură de mirt
înflorit. Cum mă văzù, roși
puțin, amintindu-și de sigur
de jignirea ce suferise ieri.
Apoi, îndepărtându-și

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

corpore in amplexum eius
immissus non praecantatis
usque ad satietatem osculis
fruur. <. . .>

the stately plane
And berry-laden laurel. A
brook's wimpling waters
strayed
Lashed into foam, but
dancing on again
And rolling pebbles in their
chattering flow.
'Twas Love's own nook,
As forest nightingale and
urban Procne undertook
To bear true witness;
hovering, the gleaming grass
above
And tender violets; wooing
with song, their stolen love.
Fanning herself with a branch
of flowering myrtle, she lay,
stretched out with her marble

așternut de aur și își făcea
vânt cu o creangă de mirt
înflorit. Îndată ce m-a zărit, a
roșit nițel, de bună seamă la
amintirea jignirii suferite de
ea cu o zi înainte. Apoi a făcut
semn slujitoarelor să plece și
m-a poftit să mă așez alături
de ea. Mi-a acoperit ochii cu o
ramură de mirt și, parcă
îmbărbătata de acest perete
despărțitor, m-a întrebat:
– Ce mai faci, damblagiule?
Azi ai venit întreg?
– De ce mă întrebi, i-am
răspuns, și nu mă pui la
încercare?
M-am lăsat în voia
îmbrățișărilor ei și m-am

servitoarele, mă așeză lângă
ea, și punându-mi creanga de
mirt peste ochi, deveni mai
îndrăzneată, ca și cum ar fi
pus un perete între ea și mine.
«Ei, paralizicule, îmi zise,
astăzi mi-ai venit întreg?» «De
ce mă mai întrebi, îi
răspunsei, când poți să
încerci?» Totoque corpore in
amplexum eius immissus non
praecantatis usque ad
satietatem osculis fruor.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

104

neck resting upon a golden cushion. When she caught sight of me she blushed faintly; she recalled yesterday's affront, I suppose. At her invitation, I sat down by her side, as soon as the others had gone; whereupon she put the branch of myrtle over my face and emboldened, as if a wall had been raised between us, "Well, Mr. Paralytic," she teased, "have you brought all of yourself along today?" "Why ask me," I replied, "why not try me instead?" and throwing myself bodily into her arms, I revelled in her

bucurat pe săturate de sărutări, care nu mai erau zădărnice de farmece⁶...

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

105

kisses with no witchcraft to
stop me.

¹ Lacună în original.

² Lacună în original.

³ Lacună în original.

⁴ Adică rândunică, pe care o personifică Procne.

⁵ Este „descrierea parcului Circei”. Versurile sunt net superioare stihurilor, intenționat mediocre, din poemul despre războiul civil, menite să-l persifleze pe Eumolpus. Urmează o lacună în original.

⁶ Lacună în original.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

106

CXXXII.

Satiricon liber
1st century AD

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

ENCOLPIVS DE
ENDYMIONE PVERO: Ipsa
corporis pulchritudine me ad
se uocante trahebat ad
uenerem. Iam pluribus osculis
labra crepitabant, iam
implicitae manus omne genus
amoris inuenerant, iam
alligata mutuo ambitu
corpora animarum quoque
mixturam fecerant. <. . .>

The loveliness of her form
drew, me to her and
summoned me to love. Our
lips were pressed together in a
torrent of smacking kisses,
our groping hands had
discovered every trick of
excitation, and our bodies,
clasped in a mutual embrace,
had fused our souls into one,
(and then, in the very midst of

Vederea unei asemenea
frumuseți îmi atâtă nespus
simțurile. Iată că buzele
noastre scrâșneau în
frământarea gurilor împletite;
iață că mâinile noastre
înlănțuite descopereau toate
felurile plăcerii; iată că
trupurile noastre, legate într-o
strânsă îmbrățișare,
înfăptuiau armonia deplină a

Ipsa corporis pulchritudine
me ad se vocante trahebat ad
venerem. Iam pluribus osculis
collisa labra crepitabant, iam
implicitae manus omne genus
amoris inuenerant, iam
alligata mutuo ambitu
corpora animarum quoque
mixturam fecerant...

*

*

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Manifestis matrona
contumeliis uerberata tandem
ad ultionem decurrit,
uocatque cubicularios et me
iubet catomidiari. Nec
contenta mulier tam graui
iniuria mea, conuocat omnes
quasillarias familiaeque
sordidissimam partem, ac me
conspui iubet. Oppono ego
manus oculis meis, nullisque
effusis precibus, quia sciebam
quid meruissem, uerberibus
sputisque extra ianuam
eiectus sum. Eicitur et
Proselenos, Chrysis uapulat,
totaque familia tristis inter se
mussat, quaeritque quis
dominae hilaritatem

these ravishing preliminaries
my nerves again played me
false and I was unable to last
until the instant of supreme
bliss.) Lashed to fury by these
inexcusable affronts, the lady
at last ran to avenge herself
and, calling her house
servants, she gave orders for
me to be hoisted upon their
shoulders and flogged; then,
still unsatisfied with the
drastic punishment she had
inflicted upon me, she called
all the spinning women and
scrubbing wenches in the
house and ordered them to
spit upon me. I covered my
face with my hands but I

răsuflării noastre¹ ...

Matroana, înnebunită de
jignirile astea îngrozitoare², se
pune pe răzbunare și,
chemându-și cubicularii, le
poruncește să mă scarmene
zdravăn. Dar femeia nu se
mulțumește cu atâta: adună
pe toate torcătoarele și pe cei
mai zdrențăroși sclavi și le dă
ordin să mă scuip. Eu îmi
apărai ochii cu mâinile și nici
măcar nu cerui iertare, căci
știam că merităm ciomăgeala.
Printre ghionți și scuipături,
m-au azvârlit pe ușă afară. O
alungă și pe Proselenos³, iar
pe Chrysis o bumbăcesc bine

(Eroul povestirii dă și acum
probe că nu-i «erou»). Izbită
în sfârșit de o jignire atât de
bătătoare la ochi, Circe alergă
la răzbunare și chemând pe
servitorii ce-i îngrijeau de
odăi, le porunci să mă
ciomăgească și, nemulțumită
cu această grea ocară pentru
mine, mai adună și toate
servitoarele, chiar și pe acelea
care aveau cele mai josnice
îndeletniciri și le dădă ordin
să ma scuip. Eu îmi pusei
mâinile la ochi și fără să mă
rog câtăuș de puțin de ei,
fiindcă știam că ceeace mi-se
da era pe merit, fusei asvârlit
pe ușe afară între scuipături și

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

confuderit. < . . >

Itaque pensatis uicibus
animosior, uerberum notas
arte contexi, ne aut Eumolpus
contumelia mea hilarior fieret
aut tristior Giton. Quod solum
igitur saluo pudore poterat
contingere, languorem
simulaui, conditusque lectulo
totum ignem furoris in eam
conuerti, quae mihi omnium
malorum causa fuerat:

Ter corripui terribilem manu
bipennem,
ter languidior coliculi repente
thyrso
ferrum timui, quod trepido
male dabat usum.

uttered no complaint as I well
knew what I deserved and,
overwhelmed with blows and
spittle, I was driven from the
house. Proselenos was kicked
out too, Chrysis was beaten,
and all the slaves grumbled
among themselves and
wondered what had upset
their mistress's good humor. I
took heart after having given
some thought to my
misfortunes and, artfully
concealing the marks of the
blows for fear that Eumolpus
would make merry over my
mishaps or, worse yet, that
Giton might be saddened by
my disgrace, I did the only

și toți sclavii șoptesc mâhnit
între ei. Se întreabă cine a
putut să strice cheful
stăpânei⁴...
Încurajat de schimbările
petrecute și dungat mai ceva
ca pielea unei pantere, mi-am
ascuns cu iscusință urmele
loviturilor de pe trup, ca
Eumolpus să nu facă haz pe
seama nenorocirii mele și
Giton să nu se necăjească.
Numai într-un singur fel
puteam să scap cu fața curată,
și anume prefăcându-mă
bolnav. M-am vârât în pat și
mi-am întors tot năduful
împotriva aceluia lucru care
fusesse pricina tuturor

lovituri. Fu dată afară și
bătrâna Proselenos, iar
Chrysis fu bătută pe când
toate slugile șopteau, triste,
între ele, întrebându-se ce a
turburat veselia stăpânei lor?
(Encolpius se întoarce umilit
acasă). Aci, cumpănind ceva
mai încurajat toate
schimbările prin care
trecusem, mi-ascunsei cu
îngrijire semnele loviturilor,
ca nu cumva Eumolp să-și
bată joc de ocara mea, sau
Giton să se întristeze.
N'aveam decât un mijloc
pentru a scăpa de rușine și
anume: prefăcându-mă că
sunt bolnav, mă vârîi în pat,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Nec iam poteram, quod modo
conficere libebat;
namque illa metu frigidior
rigente bruma
confugerat in uiscera mille
operta rugis.
Ita non potui supplicio caput
aperire,
sed furciferæ mortifero
timore lusus
ad uerba, magis quæ poterant
nocere, fugi.

Erectus igitur in cubitum hac
fere oratione contumacem
uexaui: "Quid dicis, inquam,
omnium hominum
deorumque pudor? Nam ne
nominare quidem te inter res

thing I could do to save my
self-respect, I pretended that I
was sick and went to bed.
There, I turned the full fury of
my resentment against that
recreant which had been the
sole cause of all the evil
accidents which had befallen
me.

Three times I grasped the two-
edged blade
The recreant to cut away;
Three times by Fear my hand
was stayed
And palsied Terror said me
nay
That which I might have done
before

nenorocirilor mele⁵:

„De trei ori am apucat
cumplită secure cu două
tăişuri, de trei ori, mai moale
decât un cotor de varză, m-am
temut să înalţ fierul, care
răspundea greu braţului
tremurător. Nu puteam deloc
să izbutesc ceea ce năzuiam să
săvârşesc; căci ticăloasa aceea,
cuprinsă de teamă şi mai rece
decât gheaţa iernatică, fugise
în măruntaie, pitită în miile
lor de încreţituri. Încât n-am
putut să-i descopăr capul
pentru a-l da chinuirii, ci,
dezamăgit de spaima de
moarte ce o cuprinsese pe

unde-mi vărsai tot focul
mâniei mele pe ceea-ce-mi
fusesse pricina atâtor suferinţi:
De trei ori cu 'ndoitul tăiş, luai
sabia 'n mână
Şi de trei ori, mai moale ca
mlădioasa trestie,
Lăsai din mână fierul, căci
tremuram. . . Zadarnic:
Să săvârşesc, vai, nu pot aceea
ce-mi plăcuse
Nam illa metu frigidior
rigente bruma
Confugerat in viscera mille
operta rugis,
Ita non potui supplicio caput
aperire,
Şi păcălit de frica acestei
blestamate

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

110

serias fas est. Hoc de te merui,
ut me in caelo positum ad
infernus traheres? ut traduceres
annos primo florentes uigore,
senectaeque ultimae mihi
lassitudinem imponeres?
Rogo te, mihi apodixin
defunctoriam redde." Haec ut
iratus effudi,

Illa solo fixos oculos auersa
tenebat,
nec magis incepto uultum
sermone mouetur
quam lentae salices lassouae
papauera collo.

Nec minus ego tam foeda
obiurgatione finita

'Twas now impossible to do;
For, cold with Fear, the
wretch withdrew
Into a thousand-wrinkled
mare,
And shrank in shame before
my gaze
Nor would his head uncover
more.
But though the scamp in
terror skulked,
With words I flayed him as he
sulked.
Raising myself upon my
elbow I rebuked the shirker in
some such terms as these:
"What have you to say for
yourself, you disgrace to gods
and men," I demanded, "for

nemernică, am alergat spre
cuvinte, care puteau s-o
vateme mai vârtos."

Ridicându-mă așadar în cot,
am muștrăat-o pe nesupusă
cam așa:

— Ce poți să mai spui, tu,
rușine a oamenilor și a zeilor?
Căci ar fi o fărâdelege să te
socotesc printre lucrurile
temeinice. Oare e drept ca
atunci când mă credeam în cer
să mă azvârli în fundul
Infernului? Merită să trădezi
tinerețea mea în plină floare și
să mă schimbi într-un bătrân,
sleit de puteri? Rogu-te,

Cătai scăparea 'n vorbe, căci
doar cu ele vatăm.

Ridicându-mă într'un cot, cam
cu aceste vorbe apostrofai
atunci pe cea care eră lipsă:
«Ce-ai de zis, rușinea tuturor
oamenilor și a zeilor, căci nu
mi-e îngăduit nici să te mai
consider ca ceva serios pe tine.
Aceasta meritam oare dela
tine, ca atunci când mă
credeam în cer, să mă târăști
în iad? Ce ți-am făcut, de treci
peste puterea înfloritoarei
mele tinereți, spre a mă
acoperi cu moleșala celei mai
adânci bătrâneți? Te rog,
atunci, dă-mi răvașul de

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

paenitentiam agere sermonis
mei coepi secretoque rubore
perfundi, quod oblitus
uerecundiae meae cum ea
parte corporis uerba
contulerim, quam ne ad
cognitionem quidem
admittere seuerioris notae
homines solerent. Mox
perfricata diutius fronte:
“Quid autem ego, inquam,
mali feci, si dolorem meum
naturali conuicio exonerai?
Aut quid est quod in corpore
humano uentri male dicere
solemus aut gulae capitique
etiam, cum saepius dolet?
Quid? Non et Vlixes cum
corde litigat suo, et quidam

your name must never be
mentioned among refined
people. Did I deserve to be
lifted up to heaven and then
dragged down to hell by you?
Was it right for you to slander
my flourishing and vigorous
years and land me in the
shadows and lassitude of
decrepit old age? Give me
some sign, however faint, I
beg of you, that you have
returned to life!” I vented my
anger in words such as these.

His eyes were fixed, and with
averted look
He stood, less moved by any
word of mine

eliberează-mi certificatul de
deces⁶.

În vorbele astea se risipea
mânia mea.

Dansa de-oparte căta, în
pământ pironindu-și privirea;
Vorba-ncepută nu-i tulbura
chipul mai mult⁷ ca pe-o
creangă
Suplă de salcie sau ca pe
macul cu fruntea trudită.

Nu isprăvisem bine această
muștrare, atât de urâtă, că a și
început să-mi pară rău de
vorbele spuse și să mă rușinez
în sinea mea, fiindcă uitasem
de orice cuviință și hulisem

ducă». Dar pe când i-le
spuneam mâniat acestea,

Ea ochii ‘n jos, plecată, și-i
țineă
Cu chip neturburat l’a mele
vorbe
Ca sălcia plângătoare, sau ca
macul,
Ce somnoroși își pleacă a lui
tulpină.

Sfârșind o dojenire atât de
rușinoasă, începui a mă căi de
vorbele mele, roșind în ascuns
că intrasem în vorbă, uitând
de orice respect, cu acea parte
a corpului meu, pe care
oamenii mai serioși nici nu

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

tragici oculos suos tanquam
audientes castigant? Podagrici
pedibus suis male dicunt,
chiragrici manibus, lippi
oculis, et qui offenderunt
saepe digitos, quicquid
doloris habent, in pedes
deferunt:

Quid me constricta spectatis
fronte Catones,
damnatisque nouae
simplicitatis opus?
Sermonis puri non tristis
gratia ridet,
quodque facit populus,
candida lingua refert.
Nam quis concubitus, Veneris
quis gaudia nescit?

Than weeping willows
bending o'er a brook
Or drooping poppies as at
noon they pine.
When I had made an end of
this invective, so out of
keeping with good taste, I
began to do penance for my
soliloquy and blushed
furtively because I had so far
forgotten my modesty as to
invoke in words that part of
my body which men of
dignity do not even recognize.
Then, rubbing my forehead
for a long time, "Why have I
committed an indiscretion in
relieving my resentment by
natural abuse," I mused,

acea parte a corpului pe care
de obicei oamenii mai serioși
nici nu o iau în seamă. Dar
apoi m-am lovit peste frunte
de mai multe ori și mi-am
spus:

— De ce am făcut rău că mi-
am vărsat năduful în ocări
firești? Dacă n-am făcut bine,
atunci pentru ce am mai ocări,
între alte părți ale trupului,
pântecul sau gura, sau capul,
când ele ne supără prea tare?
Cum adică? Ulise nu se ceartă
cu inima lui⁸, iar unele
personaje din tragedii nu-și
rânduiesc ochii, ca și cum ei i-
ar putea auzi? Bolnavii de

obișnuiesc s'o cunoască. După
ce-mi frecai îndelung fruntea:
«Ce rău am făcut, zisei, la
urma urmei, dacă mi-am
descărcat mânia prin niște
ocări firești? E vreun rău, că
ocărim de obicei pântecul,
gura și chiar capul când ne
dor? Ce, oare nu se certă și
Ulise cu inima-i și unii eroi ai
tragediei nu-și muștră ochii,
ca și cum aceștia i-ar auzi? Cei
bolnavi de picioare nu-și
blestemă picioarele, cei
bolnavi de mâini, mâinile, cei
cu ochii murdari, ochii, iar cei
ce se lovesc mai des la degete,
nu aruncă pe seama
picioarelor, durerile pe care le

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

113

Quis uetat in tepido membra
calere toro?

Iipse pater ueri doctus
Epicurus in arte
iussit, et hoc uitam dixit
habere τέλος.

“Nihil est hominum inepta
persuasione falsius nec ficta
seueritate ineptius”.

“what does it amount to? Are
we not accustomed to swear
at every member of the
human body, the belly, throat,
or even the head when it
aches, as it often does? Did
not Ulysses wrangle with his
own heart? Do not the
tragedians ‘Damn their eyes’
just as if they could hear?
“Gouty patients swear at their
feet, rheumatics at their
hands, bleary-eyed people at
their eyes, and do not those
who often stub their toes
blame their feet for all their
pain?

“Why will our Catos with

picioare nu-și blesteamă
picioarele, cei de mâini
mâinile, cei de ochi ochii, iar
cei ce și-au scrântit degetele
umblând nu aruncă asupra
picioarelor vina durerii lor?

Oare de ce ne priviți voi,
Catoni, cu o frunte posacă?
Scrierea mea condamând,
simplă cum alta n-a fost?
Farmecul vesel al vorbei
curate surâde într-însa -
Faptele unui popor spuse în
candid limbaj!

Cine nu știe, iubind, să se-
nfrupte din darul Venerei?

Cine ne poate opri să huzurim
în pat cald?

au la degete?

De ce cu fruntea cruntă,
Catoni voi mă priviți
Și-mi osândiți această lucrare
nouă, simplă,
Ce spune fără ‘nconjur tot ce
mulțimea face,
Căci cine nu cunoaște iubirea
și pe Venus,
Și cine ale lui membre în pat
nu-și încălzește?

Chiar Epicur, savantul, cui fi
ue adevărul,
Ne-a poruncit iubirea,
spunând că-i scopul vieții.

*

«Nimic nu-i mai fals decât
prejudecățile proaste și nimic

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

114

their frowning brows
Condemn a work of fresh
simplicity?
A cheerful kindness my pure
speech endows;
What people do, I write, to
my capacity.
For who knows not the
pleasures Venus gives?
Who will not in a warm bed
tease his members?
Great Epicurus taught a truth
that lives;
Love and enjoy life! All the
rest is embers.
“Nothing can be more
insincere than the silly
prejudices of mankind, and
nothing sillier than the

Ne-ai poruncit-o, savant
Epicur, adevărului tată:
Învățătura-ți ne-a spus: viața
nu are alt țel.⁹...

Nimic nu este mai fals decât
ideile nesăbuite ale oamenilor
și nimic mai nătâng decât
severitatea falsă¹⁰ ...

nu-i mai prostesc decât o
asprime prefăcută».

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

115

morality of bigotry,”

- ¹ La începutul acestui capitol, s-a inserat în manuscris un fragment dintr-o altă aventură, similară celei survenite în prezența faimoasei Circe. Fragmentul provine din părțile pierdute ale romanului și se numește „Encolpius despre băiatul Endymion”. Urmează o lacună în original.
- ² Înțelegem de aici că Encolpius nu reușise să demonstreze Circei că s-ar fi „însănătoșit”. De aceea cheama cubicularii, adică sclavii care slujeau în iatacul său.
- ³ Este numele bătrânei care îl „îngrijise” pe Encolpius. În grecește înseamnă „mai bătrân decât luna”.
- ⁴ Urmează o lacună în original. Nu știm exact ce s-a mai întâmplat imediat după bătaia încasată de Encolpius.
- ⁵ Encolpius își apostrofează acea parte a trupului care îl trădase (penisul). Totodată se va parodia stilul epic. Vom traduce însă versurile în proză.
- ⁶ La Roma existau registre, numite *rationes Libitinae*, unde era înscris numele celor care mureau.
- ⁷ Petroniu continua parodiarea stilului vergilian. Primele două stihuri sunt împrumutate din *Eneida*, VI. Ultimul vers este alcătuit din două hemistihuri, unul luat din *Egloge* (V, v. 16), iar celălalt din *Eneida* (IX, v. 436).
- ⁸ Aluzie la un pasaj din *Odissea* lui Homer (cântul XX), în care Ulise își apostrofează propria lui inimă, înainte de a porni lupta împotriva peștorilor.
- ⁹ În original, un cuvânt grecesc, *telos*, inserat în textul latin. Aceste versuri exprimă mai ales profesiunea de credință a lui Petroniu, care se declară adept al lui Epicur. Urmează o lacună în original.
- ¹⁰ Lacună în original.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

116

CXXXIII.

Satiricon liber
1st century AD

Hac declamatione finita
Gitona uoco et: "Narra mihi,
inquam, frater, sed tua fide: ea
nocte, qua te mihi Ascyltos
subduxit, usque in iniuriam
uigilauit, an contentus fuit
uidua pudicaque nocte?"
Tetigit puer oculos suos,
conceptissimisque iurauit
uerbis sibi ab Ascylto nullam
uim factam.
< . . > positoque in limine

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

I called Giton when I had
finished my meditation: "Tell
me, little brother," I
demanded, "tell me, on your
honor: Did Ascyltos stay
awake until he had exacted his
will of you, the night he stole
you away from me? Or was he
content to spend the night like
a chaste widow?" Wiping his
eyes the lad, in carefully
chosen words took oath that

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

După ce îmi isprăvesc
declamația, îl chem pe Giton.
— Spune-mi drept, frate, dar
cu mâna pe inimă: în noaptea
aia în care mi te-a răpit,
Ascyltos a făcut ticăloșia sau
s-a mulțumit să stea liniștit
alături de tine?
Băiatul s-a jurat din suflet și
chiar pe ochii săi că Ascyltos
nici măcar nu s-a atins de el¹ ...

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

După ce sfârșii de declamat
acestea, chemai pe Giton și-i
zisei: «Spune-mi, iubitule, dar
pe cinstea ta, dacă în noaptea
aceea când mi te-a răpit
Ascyltus, usque in iniuriam
vigilavit, an contentus fuit
vidua pudicaque nocte?»
Copilul, acoperindu-și ochii
cu mâinile, îmi jură foarte
hotărît că Ascyltus nu-i făcuse
nici o violență.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

genu sic deprecatus sum
numen auersum:

Nympharum Bacchique
comes, quem pulcra Dione
diuitibus siluis numen dedit,
inclita paret
cui Lesbos uiridisque Thasos,
quem Lydus adorat
septifluus, templumque tuis
imponit Hypaepis:
huc aedes et Bacchi tutor
Dryadumque uoluptas,
et timidas admitte preces. Non
sanguine tristi
perfusus uenio, non templis
impious hostis
admoui dextram, sed inops et
rebus egenis

Ascyrtos had used no force
against him. (The truth of the
matter is, that I was so
distraught with my own
misfortunes that I knew not
what I was saying. "Why
recall past memories which
can only cause pain," said I to
myself. I then directed all my
energies towards the recovery
of my lost manhood. To
achieve this I was ready even
to devote myself to the gods;
accordingly, I went out to
invoke the aid of Priapus.)
{Putting as good a face upon
the matter as I could} I knelt
upon the threshold of his
shrine and invoked the God in

Am îngenuncheat pe prag și
m-am rugat de zeul care mă
dușmănea² cu următoarele
vorbe:

— Nimfelor, ca și lui Bacchus
ortac, de frumoasa Dione³
Zeu al stufoșilor codri numit,
și de care ascultă
Lesbos⁴ vestita și Thasos⁵ cea
verde și-n țara de șapte
Fluvii stropită⁶, un templu-n
Hypaepa⁷-ți clădi lidianul;
Dă-mi ajutor, desfătarea
driadelor⁸, sprijin lui Bacchus,
Ruga-mi smerită, primește-o.
Mânjit de o crimă spre tine
Nu mă îndrept și nici mâna
mea dreaptă n-apropii de

*
(Encolpius, spre a se vindeca
de răul de care fusese izbit, se
hotărăște să se ducă să se
roage în templul zeului Priap,
acela dela care-i veneau toate
suferințele și prigonirile).
Îngenunchind pe pragul
templului, făcui în versuri
următoarea rugăciune:

Tu, ce 'nsoțești pe Baccus și
nymfele, tu, care
Orânduit de Venus, pădurilor
ești zeul,
Stăpâne, cărui Lesbos vestita ți
se 'nchină
Și înverzitul Thasos, și aurita
Lydie,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

attritus facinus non toto
corpore feci.

Quisquis peccat inops, minor
est reus. Hac prece, [quaeso,
exonera mentem culpaque
ignosce minori,
et quandoque mihi fortunae
arriserit hora,
non sine honore tuum patiar
decus. Ibit ad aras,
sancte, tuas hircus, pecoris
pater, ibit ad aras
corniger et querulae fetus suis,
hostia lactens.
Spumabit pateris hornus
liquor, et ter ouantem
circa delubrum gressum feret
ebria pubes.”

the following verses:

“Of Bacchus and the nymphs,
companion boon,
Whom fair Dione set o’er
forests wide
As God: whom Lesbos and
green Thasos own
For deity, whom Lydians, far
and wide
Adore through all the seasons
of the year;
Whose temple in his own
Hypaepa placed,
Thou Dryad’s joy and
Bacchus’, hear my prayer!
To thee I come, by no dark
blood disgraced,
No shrine, in wicked lust have

templu

Ca un vrăjmaș ticălos, ci,
sărman, copleșit de nevoie⁹.
Păcătuit-am amarnic, dar nu
am greșit cu tot trupul.
Vina sărmanului scade-n
greșeală. Ascultă-mi tu ruga,
Inima descătușează-o și iartă
greșeala mai mică.
Ceasul norocului dacă va fi să-
mi suradă, cinstirea
Care o meriți voi ști să-ți
redau. La altar voi aduce,
Sfântule, țăpul cornut și
părinte de turmă; vedea-vei
Și purcelușul de lapte al
scroafei ce-și plânge odrasla.
Vinul cel nou spumega-va în
cupe și tinerii-n jurul

Tu, cărui făcù temple
Hypaepis, vin, de-ajută-mi
Tovarăș al lui Bacchus ș’a
nymfelor plăcere,
Ș’ascult’a mea fricoasă și
blândă rugămintă,
Căci nu vin plin de sânge, nici
dușmănoasă mână
Spre temple eu nu ‘ntins’am,
ci ‘n chinul sărăciei
Strivit, făcui o crimă c’o parte
din trup doară:
Nu-i vinovat săracul ce face
vre-o greșeală! . . .
Deaceea, mă rog ție, descarc’a
mea conștiință
Și iartă-mi tu păcatul nu mare,
căci când clipa
Norocului zâmbi-va, te voi

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

119

Dum haec ago curaue sollerti
deposito meo caueo, intrauit
delubrum anus laceratis
crinibus nigraue ueste
deformis, extraque
uestibulum me iniecta manu
duxit. <...>

I profaned;
When I was poor and worn
with want, I sinned
Not by intent, a pauper's sin's
not banned
As of another! Unto thee I
pray
Lift thou the load from off my
tortured mind,
Forgive a light offense! When
fortune smiles
I'll not thy glory shun and
leave behind
Thy worship! Unto thee, a
goat that feels
His primest vigor, father of
the flocks
Shall come! And suckling
pigs, the tender young

Templului tău de trei ori
veseliți de vinaș se vor
duce!¹⁰...

În vreme ce bolboroseam
aceste vorbe și supravegheam
cu multă grijă ceea ce era
beteag în mine, a intrat în
templu o bătrână cu părul
nepieptănat și cu un veșmânt
negru și urât pe ea. Ea m-a
înșfăcat zdravăn și m-a scos
afară din vestibulul
templului¹¹.

cinsti Priape,
Ș'un țap jertfi-voiu ție, un taur
și pe-al scroafei
Purcel de lapte, vinul de
estimp spumega-va
În cupă-ți și 'n beție vor da
copii și fete
De trei ori, ei, ocolul altarului
tău, veseli.
*
Pe când mă rugam astfel și nu
pierdeam din ochi partea
bolnavă, intră în templu
bătrâna Proselenos, cu părul
despletit și cu o haină neagră,
care o făcea și mai urâtă. Ea mă
apucă de mână și mă scoase
afară.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

120

Of some fine grunting sow!
New wine, in crocks
Shall foam! Thy grateful
praises shall be sung
By youths who thrice shall
dance around thy shrine
Happy, in youth and full of
this year's wine!"
While I was engaged in this
diplomatic effort in behalf of
the affected member, a
hideous crone with disheveled
hair, and clad in black
garments which were in great
disorder, entered the shrine
and, laying hands upon me,
led me {thoroughly
frightened,} out into the
portico.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

121

- ¹ Lacună în original. Cum pasajul nu prea pare legat de evenimentele anterioare, unii comentatori îl consideră interpolat și de fapt provenit din altă parte a romanului.
- ² Desigur Priap. Encolpius se află, probabil, în templul acestui zeu.
- ³ Nimfă vestită pentru frumusețea sa. În unele legende apare ca mamă a zeiței Venus, pe care ar fi zămislit-o împreună cu Jupiter.
- ⁴ Insula din Marea Egee unde era celebrat Priap, alături de Venus. 7
- ⁵ Idem.
- ⁶ Lidia, țară din Asia Mica, era străbătută de șapte fluvii.
- ⁷ Orașel din Lidia, vestit pentru cultul lui Priap și al lui Bacchus.
- ⁸ Nimfe ale pădurii. Aici Priap este confundat cu Pan, considerat în mitologie iubitul driadelor.
- ⁹ Comentatorii recunosc aici un ecou vergilian. Întregul poem amintește de unele pasaje din poezii elegiaci, mai ales din Catul și Tibul.
- ¹⁰ Lacună în original.
- ¹¹ Lacună în original.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

122

CXXXIV.

Satiricon liber
1st century AD

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

PROSELENOS ANVS AD
ENCOLPIVM: "Quae striges
comederunt neruos tuos, aut
quod purgamentum nocte
calcasti triuio aut cadauer?
Nec a puero quidem te
uindicasti, sed mollis, debilis,
lassus, tanquam caballus in
cliuo, et operam et sudorem
perdidisti. Nec contentus ipse
peccare, mihi deos iratos
excitasti".

"What witches" (she cried,)
"have devoured your
manhood? What filth did you
tread upon at some
crossroads, in the dark? Not
even by the boy could you do
your duty but, weak and
effeminate, you are worn out
like a cart-horse at a hill, you
have lost both labor and
sweat! Not content with
getting yourself into trouble,

[Bătrâna Proselenos către
Encolpius:]

— Ce strigii ți-au mâncat
puterile? Pe ce murdărie sau
ce stârv ai călcat noaptea la o
răspântie¹? N-ai făcut nimic
nici cu Giton. Te-ai muncit și
ai asudat de pomană, ca o
mârțoagă care încearcă să urce
un deal. Și nici măcar nu te-ai
mulțumit să-ți tragi singur

«Ce vampiri, îmi zise, ți-au
mâncat vlaga puterilor tale,
sau peste ce murdărie sau
cadavru ai călcat, trecând
noaptea printr'o răspântie?
Nici chiar pe Giton nu l'ai mai
putut mulțumi, ci te-ai sleit în
sforțări inutile, ca o mârțoagă
care coboară o coastă. Nu te-ai
mulțumit apoi să greșești
numai tu, ci ai ațâțat ura zeilor
și asupra mea».

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Ac me iterum in cellam
sacerdotis nihil recusantem
perduxit impulitque super
lectum, et harundinem ab
ostio rapuit iterumque nihil
respondentem mulcauit. Ac
nisi primo ictu harundo
quassata impetum uerberantis
minuisset, forsitan etiam
brachia mea caputque
fregisset. Ingemui ego utique
propter mascarpionem,
lacrimisque ubertim
manantibus obscuratum
dextra caput super puluinum
inclinaui. Nec minus illa fletu
confusa altera parte lectuli
sedit aetatisque longae moram
tremulis uocibus coepit

you have stirred up the wrath
of the gods against me {and I
will make you smart for it."}
She then led me, unresisting,
back into the priestess's room,
pushed me down upon the
bed, snatched a cane that hung
upon the door, and gave me
another thrashing: I remained
silent and, had the cane not
splintered at the first stroke,
thereby diminishing the force
of the blow, she might easily
have broken my arms or my
head. I groaned dismally, and
especially when she
manipulated my member and,
shedding a flood of tears, I
covered my head with my

ponoasele; ai stârnit mânia
zeilor și împotriva mea²...

Eu nu m-am împotrivit, și ea
m-a dus din nou în odaia
preotesei și m-a îmbrâncit pe
un pat. Apoi a dibuit și a
apucat un retevei de lângă ușă
și a început să mă croiască,
fără ca eu să cutez a scoate
măcar o vorbuliță. Dacă
reteveiu nu s-ar fi făcut
fărâme de la întâia lovitură și
n-ar fi stăvilat astfel avântul
acelei bătause, cred că mi-ar fi
rupt brațele sau mi-ar fi spart
capul. M-am pornit să gem,
căci mă ciupea. Șiroaie de
lacrimi îmi curgeau din ochi,

*

Zicând acestea, mă târî, fără
nici o împotrivire, în odaia
preotesei, mă aruncă pe pat și,
luând un băț de trestie de
lângă ușe, începui a mă croi cu
el mereu fără ca eu să scot un
cuvânt. Dacă bățul, rupându-
se la prima lovitură, nu i-ar fi
mai potolit avântul, mi-ar fi
rupt poate și brațele și capul.
Totuș, începui să gem, când ea
puse mâna pe partea-mi
bolnavă și vărsând din belșug
lacrimi, mă răsturnai pe
perină, acoperindu-mi capul
cu brațul drept.
Bătrâna începui și ea să plângă
și, așezându-se la celălalt

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

accusare, donec interuenit sacerdos:

“Quid uos, inquit, in cellam meam tanquam ante recens bustum uenistis? Vtique die feriarum, quo etiam lugentes rident.”

PROSELENOS AD
OENOTHEAN

SACERDOTE PRIAPI: “O, inquit, Oenothea, hunc adulescentem quem uides, malo astro natus est; nam neque puero neque puellae bona sua uendere potest. Nunquam tu hominem tam infelicem uidisti: lorum in aqua, non inguina habet. Ad summam, qualem putas esse,

right arm and huddled down upon the pillow. Nor did she weep less bitterly:

The sailor, naked from his foundered barque,
Some shipwrecked mariner seeks out to hear his woe;
When hail beats down a farmer's crop, his cark
Seeks consolation from another, too.

Death levels caste and sufferers unites,
And weeping parents are as one in grief;
We also will beseech the starry heights,
United prayers climb best, is

încât mi-am îngropat capul în mâini și l-am vârât în perne.

Lacrimile o înecau și pe bătrână, care s-a așezat în cealaltă parte a patului și a început să se vaite că trăise prea mult. Până la urmă a apărut și preoteasa, care ne-a întrebat:

— Ce căutați în odaia mea și de ce stați ca la o înmormântare? Unde mai pun că e zi de sărbătoare, în care râd până și cei care sunt în doliu.

-O, Oenothea, i-a răspuns bătrâna preotesei lui Priap, băiatul pe care-l vezi aici s-a născut sub o zodie rea: pentru că nu-și poate vinde marfa nici

căpătâiu al patului, începù să-și osândească cu glas tremurător vârsta-i înaintată, până când își făcù apariția preoteasa templului. «Ce faceți, ne zise ea, în camera mea, de par'c'ăți venit dela o înmormântare, Și tocmai acum, în zi de sărbătoare, când chiar cei ce plâng trebuie să râdă? . . . » «O, Oenothea, îi răspunse bătrâna, iacă un tânăr născut sub o zodie rea, nam neque puero neque puellae bona sua uendere potest. Niciodată n'ai avut înaintea ochilor un om mai nenorocit ca el: lorum in aqua, non inguina habet. Însfârșit,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

125

qui de Circes toro sine uoluptate surrexit?" His auditis Oenothea inter utrumque consedit, motoque diutius capite: "Istum, inquit, morbum sola sum quae emendare scio. Et ne putetis perplexe agere, rogo ut adulescentulus tuus mecum nocte dormiat, nisi illud tam rigidum reddidero quam cornu:

Quicquid in orbe uides, paret mihi. Florida tellus, cum uolo, spissatis arescit languida sucis, cum uolo, fundit opes, scopulique atque horrida saxa

the belief. She seated herself upon the other side of the bed and in quavering tones commenced to accuse the delays of old age. At last the priestess came in. "Why," she cried, "what has brought you into my cell as if you were visiting a newly made grave? And on a feast-day, too, when even mourners ought to smile!" "Oenothea," the old hag replied, "this young man here was born under an unlucky star: he can't dispose of his goods to either boy or girl. Such an unfortunate fellow you never saw. He has no tool at all, only

băieților, nici fetelor. N-ai văzut vreodată un bărbat mai năpăstuit; cârpă muiată are-n loc de mădular. Ce mai încolo și-ncoace, închipuiește-ți că iese din așternutul lui Circe fără să fi gustat îmbietoarele ispite ale plăcerii. La auzul acestor vorbe, Oenothea își face loc între noi doi și, clătinând din cap, precum un înțelept atotștiutor, zice:
— Răul ăsta, numa' eu știu să-l curm. Să nu credeți cumva că eu spun vorbe-n vânt. O noapte să se culce băiatul ăsta cu mine și va avea un mădular mai vârtos ca un corn de taur.

cum socotești pe un tânăr, care pleacă de lângă Circe fără a putea gustă vreo plăcere?» Oenothea, auzind acestea, se așează între noi amândoi și clătinând multă vreme din cap: «Boala aceasta, zise ea, numai eu știu s'o lecuiesc și ca să nu credeți că mă laud degeaba, rogo ut adulescentulus mecum nocte dormitat, nisi illud tam rigidum reddidero, quam cornu:
«Tot ce vedeți în lume mi-se supune mie:
Când vreau, pământu 'n floare, eu ars îl fac și iarăș
Îl fac să-și dee roade, din

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

126

Niliacas iaculantur aquas.
Mihi pontus inertes
submittit fluctus, zephyrique
tacentia ponunt
ante meos sua flabra pedes.
Mihi flumina parent
Hyrcanaeque tigres et iussi
stare dracones.
Quid leuiores loquor? Lunae
descendit imago
carminibus deducta meis,
trepidusque furens
flectere Phoebus equos
reuoluto cogitur orbe.
Tantum dicta ualent.
Taurorum flamma quiescit
uirgineis extincta sacris,
Phoebeia Circe
carminibus magicis socios

a piece of leather soaked in
water! I wish you would tell
me what you think of a man
who could get up from Circe's
bed without having tasted
pleasure!" On hearing these
words, OEnothea sat down
between us and, after shaking
her head for a while, "I'm the
only one that knows how to
cure that disease," said she,
"and for fear you think I'm
talking to hear myself talk, I'll
just have the young fellow
sleep with me for a night, and
if I don't make it as hard as
horn!

All that you see in the world

[Oenothēa adaugă:]

– Tot ce zărești pe pământ mă
ascultă. Câmpia-nflorită
Se ofilește de-o vreme, se usucă
și țeapănă-i seva,
Sau de-o doresc, își revarsă
belșugul, iar stâncile sterpe
Apele Nilului iscă. Oceanul
mi-așterne în față
Valuri supuse: zefirul își culcă
pe gleznele mele
Mutele lui adieri. Mă ascultă
supusele fluvii,
Tigrii Hyrcaniei³, cruzii
balauri păzind o comoară.
Ce să înșir doar
nimicuri? Momit prin
descânțete, chipul

stânci eu fac să curgă
Izvor bogat ca Nilul, căci
marea-mi se supune
Și vânturile toate se liniștesc și
râuri
Se pleacă la poruncă-mi, ca
tigrii din Hyrcania,
Ca groaznicii balauri și ce
vorbesc de-acestea,
Când eu cobor chiar luna cu al
meu isteț descântec
Și fac chiar și pe Phoebus
fugarii-i să-și întoarne
Din drum, cu-a mele vorbe? . .
. A taurilor furie
O fată c'un descântec o linișți
și Circe
Pe soții lui Ulisse-i schimbă
cu-al ei descântec,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

127

mutauit Vlixis,
Proteus esse solet quicquid
libet. Hic ego callens
artibus Idaeos frutices in
gurgite sistam,
et rursus fluuios in summo
uertice ponam.”

must give heed to my
mandates;
Blossoming earth, when I will
it, must languish, a desert.’
Riches pour forth, when I will
it, from crags and grim
boulders
Waters will spurt that will
rival the Nile at its flooding
Seas calm their billows before
me, gales silence their
howlings,
Hearing my step! And the
rivers sink into their channels;
Dragons, Hyrcanian tigers
stand fast at my bidding!
Why should I tell you of small
things? The image of Luna
Drawn by my spells must

Lunii coboară din cer și
strunește cu furie Febus
Caii sălbatici, silit ca să facă, el,
cale întoarsă!
Vorbele astea pot multe.
Văpaia din nară de tauri
O potolești cu fecioare, iar
Circe, din Febus născută⁴,
În lighioane-i preschimbă,
vrăjindu-ți ortacii, Ulise!
Tot ce pofteste, devine
Proteus⁵. Dibace-n descântec,
Pomii din creștetul Idei îi mut
în străfunduri de mare,
Fluviu-l fac să se-ntoarcă în
creierul munților tocmai!

Pe când Proteu se schimbă,
cum vrea, și eu putea-voiu,
Prin vrăji să schimb în mare a
Idei verzi stușiuri
Și munți, în locul mării, eu pot
din nou a pune».

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

128

descend, and Apollo, atremble
Backs up his horses and turns
from his course at my order!
Such is the power of my word!
By the rites of a virgin
Quenched is the raging of
bulls; and the sun's daughter
Circe
Changed and transfigured the
crew of the wily Ulysses.
Proteus changes his form
when his good pleasure
dictates,
I, who am skilled in these arts,
can the shrubs of Mount Ida
Plant in the ocean; turn rivers
to flow up the mountains!"

¹ Anticii considerau o impuritate gravă, aducătoare de ghinion, atingerea murdăriilor și mai cu seamă a stârvurilor.

² Lacună în original.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

³ Regiune asiatică (Azerbaidjanul actual).

⁴ Potrivit unei legende, Circe ar fi fost fiica lui Febus.

⁵ Proteus, divinitate marină, dar și proroc; putea scăpa de cei care îi solicitau profeții luând orice formă dorea și transformându-se la infinit.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

130

CXXXV.

Satiricon liber

1st century AD

Inhorrui ego tam fabulosa
pollicitatione conterritus,
anumque inspicere
diligentius coepi.
“Ergo” exclamat Oenotha
“imperio parete” deterisique
curiose manibus inclinavit se
in lectulum ac me semel
iterumque basiauit. < . . . >
Oenotha mensam ueterem
posuit in medio altari, quam
uiuis impleuit carbonibus, et

The Satyricon

Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

At this declaration, which was
so awe-inspiring, I shuddered
in terror, and commenced to
scrutinize the crone more
narrowly. “Come now,” said
Oenotha, “obey my orders,”
and, carefully wiping her
hands, she bent over the cot
and kissed me, once, twice!
On the middle of the altar
Oenotha placed an old table,
upon which she heaped live

Satyricon

Traducere de Eugen Cizek,
1995

La auzul acestor uimitoare
făgăduieli, m-am
însăimântat și am început s-
o privesc pe babă cu atenție¹
...
— Prin urmare, a strigat
Oenotha, supuneți-vă
puterii mele!
Și, după ce și-a spălat
îndelung mâinile, s-a aplecat
peste pat și m-a sărutat de
mai multe ori² ...

Satyricon

Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Însăimântat de atâtea
făgădueli minunate, începui
să privesc mai deaproape pe
babă.
«Așadar, strigă ea, supuneți-
vă poruncilor mele!» și după
ce-și spală cu grije mâinile, se
aplecă deasupra patului meu
și mă sărută de două ori. Luă
apoi o masă veche și o puse în
mijlocul altarului unde se
ardeau jertfele. Puse pe ea

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

camellam etiam uetustate
ruptam pice temperata refecit.
Tum clauum, qui
detrahentem secutus cum
camella lignea fuerat, fumoso
parieti reddidit. Mox incincta
quadrato pallio cucumam
ingentem foco apposuit,
simulque pannum de carnario
detulit furca, in quo faba erat
ad usum reposita et sincipitis
uetustissima particula mille
plagis dolata. Vt soluit ergo
licio pannum, partem
leguminis super mensam
effudit iussitque me diligenter
purgare. Seruio ego imperio,
granaque sordidissimis
putaminibus uestita curiosa

coals, then with melted pitch
she repaired a goblet which
had become cracked through
age. Next she replaced, in the
smoke-stained wall, a peg
which had come out when
she took down the wooden
goblet. Then, having donned
a mantle, in the shape of a
piece of square-cut cloth, she
set a huge kettle upon the
hearth and at the same time
speared with a fork a cloth
hanging upon the meathooks,
and lifted it down. It
contained some beans which
had been laid away for future
use, and a very small and
stale piece of pig's cheek,

Oenotheca a așezat o masă
veche în mijlocul altarului, pe
care o umpluse cu cărbuni
aprinși, și chiar un blid de
lemn, spart de vechi ce era. L-
a dres cu smoală caldută. Pe
urmă a pus înapoi, în peretele
înnegrit de fum, cuiul de care
atârname blidul și care ieșise
odată cu acesta. Apoi s-a
încins cu un șorț pătrat și a
așezat o căldare pe foc.
Totodată, a dat jos din cămară
cu furca un sac, unde fusese
păstrat pentru o nevoie
oarecare ceva bob și o
jumătate de cap de porc vechi
de când lumea și deja
ciopârțit. Întâi a desfăcut

cărbuni aprinși și deasupra-le
un lighean îngăurit de
vechime, pe care-l cârpî cu
smoală topită, bătând din nou
în peretele plin de fum, cuiul
ce se desfăcuse odată cu
ligheanul de lemn. Se încinse
pe urmă cu un șorț de formă
pătrată și așeză pe foc un
ibric, desfăcând în acelaș timp
cu o furcă un sac din dulapul
cu provizii. În acest sac era
bob, păstrat acolo pentru
trebuințele ei și niște rămășițe
de cap de porc ciuruite în
toate părțile. Desfăcând sacul,
vărsă pe masă o parte din bob
și-mi porunci să-l curăț cu
grijă de coji. Eu mă supusei

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

manu segrego. At illa
inertiam meam accusans
improba tollit, dentibusque
folliculos pariter spoliat,
atque in terram ueluti
muscarum imagines despuit.
Mirabar equidem paupertatis
ingenium singularumque
rerum quasdam artes:

Non Indum fulgebat ebur,
quod inhaeserat auro,
nec iam calcato radiabat
marmore terra
muneribus delusa suis, sed
crate saligna
impositum Cereris uacuae
nemus et noua terrae
pocula, quae facili uilis rota

scored with a thousand
slashes. When she had untied
the string which fastened the
cloth, she poured some of the
beans upon the table and
ordered me to shell them
quickly and carefully. I obey
her mandate and with careful
fingers separate the beans
from the filthy pods which
contain them; but she,
accusing my clumsiness,
hastily snatched them and,
skillfully tearing off the pods
with her teeth, spat them
upon the ground, where they
looked like dead flies. I
wondered, then, at the
ingenuity of poverty and its

sacul la gură, apoi a răsturnat
pe masă o parte din
zarzavaturi și mi-a poruncit
să le curăț cu grijă. Eu m-am
supus poruncii și, cu migală,
am pus la o parte legumele
care erau acoperite cu o coajă
murdară. Dar ea m-a învinuit
de trândăvie, a adunat la un
loc zarzavaturile date la
gunoi, le-a curățat cu dinții de
coajă, pe care a scuipat-o la
pământ ca pe o muscă³ ...

Admiram sincer aceasta
sărăcie dibace și priceperea ei
la tot felul de treburi:

Fildeșul Indiei nu strălucea

poruncii și începu să desfac
cu atenție boabele de cojile lor
murdare. Ea însă, certându-
mă pentru încetineala mea,
luă tecile pe care le aruncasem
ca proaste și le desfăcui cu
dinții, scuipându-le pe jos ca
pe niște muște.

*

Mă minunai de ce poate
iscodi sărăcia cum și de
meșteșugurile ei în unele
lucruri, căci aci în camera
Oenotherei:

Nu dă luciri ivoriul din India
cu 'ncrustarea-i
De aur, nici piciorul podeaua
lustruită

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

finxerat actu.
Hinc molli stillae lacus et de
caudice lento
uimineae lances maculataque
testa Lyaeo.
At paries circa palea satiatu
inani
fortuitoque luto clauos
numerabat agrestis,
et uiridi iunco gracilis
pendebat harundo.
Praeterea quae fumoso
suspensa tigillo
conseruabat opes humilis
casa, mitia sorba
inter odoratas pendebat texta
coronas
et thymbrae ueteres et passis
uua racemis:

expedients for emergency. (So
ardent a follower of this
virtue did the priestess seem
that it was reflected in
everything around her. Her
dwelling, in particular, was a
very shrine of poverty.)

No Indian ivory set in gold
gleamed here,
No trodden marble glistened
here; no earth
Mocked for its gifts; but
Ceres' festive grove:
With willow wickerwork
'twas set around,
New cups of clay by
revolutions shaped
Of lowly wheel. For honey

încrustat doar în aur,
Nici nu călcam pe podeaua
din marmoră strălucitoare,
Gliei răpită, să-i fie podoabă.
Pe pat de răchită
Stratul de paie de grâu și
ulcele din lutul tot proaspăt
Roata olarului le plăsmuia
grosolan și în grabă.
Apa curgea din bărdace încet;
mai erau și panere
Din împletite nuiele și
chiupul pătat de Lyaeus⁴.
Jur împrejur un perete din lut
și din paie, de-a valma,
Câteva rustice cuie avea;
atârnată de unul,
Stă măturica făcută din
papură verde și-acuma.

De marmură, ce dete ca dar al
lui pământul,
Nu calcă. Vai, aicea, pe-un pat
de lemn de salce
Stau paiele-aruncate, stau
câteva pahare
Din proaspăt lut făcute de-o
mână nedibace.
Mai vezi câteva cupe din care-
abiă de picuri
Și câteva panere din lozie
'ntrețăsute,
Șezând lângă de vinul pătat
ulcior. Aicea
Amestecul de paie și lut
pereții-astupă
Și trestia s'acață cu papura
'nfrățită.
De grinzile-afumate mai

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

134

qualis in Actaea quondam fuit
hospita terra,
digna sacris Hecales, quam
Musa † loquentibus annis
Baccineas ueteres mirando †
tradidit aeuo.

soft, a bowl;
Platters of green bark
wickerwork, a jar
Stained by the lifeblood of the
God of Wine;
The walls around with chaff
and spattered clay
Were covered. Flanging from
protruding nails
Were slender stalks of the
green rush; and then
Suspended from the smoky
beam, the stores
Of this poor cottage. Service
berries soft,
Entwined in fragrant wreaths
hung down,
Dried savory and raisins by
the bunch.

De afumatele grinzi mai erau
agățate, de-asemeni,
Toate merindele casei și
fructele dulci de scorușe
Se legănau spânzurând de
cununile înmiresmate
Ale bătrânului cimbru și ale
uscaților struguri.
Astfel a fast pe pământul lui
Acte⁵, odată Hecale⁶,
Gazdă cinstită de zei, ce prin
muza acelui ce fost-a
Fiul lui Battos⁷, un nume-și
păstră neștirbit nici de
veacuri⁸...

spânzură 'n colibă
Mănunchiuri aromate de
păducel și cimbru,
Mai spânzură și vâsle de
struguri la păstrare
Ș'așă 'n ținutu-Actaeiei a
găzduit Hecale
Pe oaspetele-i mândru, de-o
laudă prin veacuri
Cea muză mult străveche a
fiului lui Battis.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

135

An hostess here like she on
Attic soil,
Of Hecate's pure worship
worthy she!
Whose fame Kallimachos so
grandly sang
'Twill live forever through the
speaking years.

¹ Lacună în original.

² Lacună în original.

³ Lacună în original.

⁴ Alt nume al lui Bacchus.

⁵ În grecește *acte* — „țarm” — vechi nume al peninsulei Attica.

⁶ Eroină a unui poem cu același nume scris de Callimah, poet din epoca elenistică (sec. IV-III î.C.)

⁷ Callimah, fiu al lui Battos, cetățean din cetatea Cyrene.

⁸ Lacună în original.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

136

CXXXVI.

Satiricon liber
1st century AD

Dum illa carnis etiam paululum delibat et dum coaequale natalium suorum sinciput in carnarium furca reponit, fracta est putris sella, quae staturae altitudinem adiecerat, anumque pondere suo deiectam super foculum mittit. Frangitur ergo ceruix cucumulae ignemque modo conualescentem restinguit. Vexat cubitum ipsa stipite

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

In the meantime, (having shelled the beans,) she took a mouthful of the meat and with the fork was replacing the pig's cheek, which was coeval with herself, upon the meat-hook, when the rotten stool, which she was using to augment her height, broke down under the old lady's weight and let her fall upon the hearth. The neck of the pot

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Ea a ciugulit o bucatică de carne și apoi a pus cu furca înapoi în cămară jumătatea de cap de porc, care era cam de o vârstă cu ea. Numai că scăunelul putred pe care se cocoșase s-a rupt în bucăți și femeia a căzut cu toată greutatea drept peste vatră. S-a spart până și gâtul blidului, s-a stins și focul care începuse să se mai însuflească.

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Oenothra gustă puțin din căpățâna de porc și pe urmă voind să puie în dulap, cu ajutorul furcii, acest cap bătrân ca și ea, se sui pe un scăunel. Acesta însă, fiind putred, se rupse și bătrâna fu svârlită de propria-i greutate peste foc. Ea frânse coada ibricului și stinse focul care tocmai se întetise, așezându-și cotul într'un tăciune și

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

137

ardenti faciemque totam
excitato cinere perfundit.
Consurrexi equidem turbatus
anumque non sine meo risu
erexi; statimque, ne res aliqua
sacrificium moraretur, ad
reficiendum ignem in
uiciniam cucurrit.
Itaque ad casae ostiolum
processi
cum ecce tres anseres sacri
qui, ut puto, medio die
solebant ab anu diaria exigere,
| impetum in me faciunt
foedoque ac ueluti rabioso
stridore circumsistunt
trepidantem. Atque alius
tunicam meam lacerat, alius
uincula calceamentorum

was broken, putting out the
fire, which was just getting a
good start, her elbow was
burned by a flaming brand,
and her whole face was
covered by the ashes raised by
her fall. I jumped up in
dismay and, not without
laughing, helped the old lady
to her feet. She hastily
scurried out into the
neighborhood to replenish the
fire, for fear anything should
delay the sacrifice. I was on
my way to the door of the cell
when lo! and behold! three
sacred geese which were
accustomed, I suppose, to
demand their feed from the

Nenorocita și-a ars cotul în
cărbutii aprinși și a stârnit un
nor de cenușă care i-a mânjit
toată fața. M-am sculat speriat
și, râzând din belșug, am
ridicat-o în picioare. Ca să nu
întârzie jertfa, ea a dat fuga la
vecini pentru a reaprinde
focul¹ ...

Am mers până la intrarea în
bordei... Când colo, trei găște
sacre², care – cel puțin așa
cred – își făcuseră obiceiul să
vină să ceară zilnic pe la prânz
porția lor de mâncare, s-au
repezit asupra mea și m-au
înconjurat, sâsâind cu furie, ca
niște turbate. M-a cuprins o

stropindu-și toată fața cu
spuză.
Turburat mă sculai din pat și
râzând, ridicai de jos pe
bătrână. Ea însă pentru ca
jertfa-i să se facă fără
întârziere, dădù fuga prin
vecini, spre a căută foc. Eu
voii atunci să ies și mă
îndreptai spre ușa colibei,
când iată apărură trei găște
dintre cele sfințite, după cum
cred, și veniră, după obicei,
să-și ceară mâncarea ce le da
bătrâna la amiazi. Ele dădură
năvală asupra-mi,
înconjurându-mă, prins de
tremur, cu strigătul lor urâcios
și înfuriat. Una din ele începù

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

resoluit ac trahit; unus etiam,
dux ac magister saeuitiae, non
dubitauit crus meum serrato
uexare morsu. Oblitus itaque
nugarum, pedem mensulae
extorsi coepique
pugnacissimum animal
armata elidere manu. Nec
satiatus defunctorio ictu,
morte me anseris uindicaui:

Tales Herculea Stympthalidas
arte coactas
ad caelum fugisse reor,
peneque fluentes
Harpyias, cum Phineo
maduere ueneno
fallaces epulae. Tremuit
perterritus aether

old woman at midday, made a
rush at me and, surrounding
me, made me nervous with
their abominable rabid
cackling. One tore at my tunic,
another undid the lacings of
my sandals and tugged at
them, but one in particular,
the ringleader and moving
spirit of this savage attack, did
not hesitate to worry at my leg
with his serrated bill. Unable
to see the joke, I twisted off
one of the legs of the little
table and, thus armed, began
to belabor the pugnacious
brute. Nor did I rest content
with a light blow, I avenged
myself by the death of the

frică strașnică. O găscă mi-a
sfâșiat tunica, o alta mi-a
desfăcut nojițele de la încălțări
și a tras cât a putut de ele. Ba
chiar o alta, conducătoarea
năvălitoarelor, n-a șovăit să
mă înhațe zdravăn de picior.
Nu m-am codit defel să mă
apăr cu nădejde, ci am smuls
unul dintre picioarele mesei și
am pocnit cu el lighioana cea
bătăioasă. N-am croit-o cu
milă, ci am făcut-o să
plătească cu viața piciorul
ciupit.

Cred că la fel stimfalidele³ se
năpustiră spre ceruri.
De dibăcia lui Hercule-nvinse;

să-mi sfâșie haina, alta îmi
desfăcù șireturile dela pantofi,
trăgând de ele, pe când
gâscanul care conducea și
învăță la atac acest cârd
sălbatec, îndrăzni chiar să mă
ciupe tare de coapsă.
Nu mai îmi pierdui timpul
degeaba și smulgând atunci
un picior al mesei, începui a
mă lupta cu acest dobitoc care
avea o strașnică poftă de
răsboire. Îl lovii țeapăn și,
nemulțumit cu atâta, îmi
răsbunai furia, omorându-l.

Tot astfel prigonite de
Hercules, socot eu,
Fugiser'a Stympthaliei grozave

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

139

planctibus insolitis,
confusaque regia caeli. <. . .>

Iam reliqui reuolutam
passimque per totum effusam
pauimentum collegerant
fabam, orbatique, ut existimo,
duce redierant in templum,
cum ego praeda simul atque
[hac] uindicta gaudens post
lectum occisum anserem
mitto, uulnusque cruris haud
altum aceto diluo. Deinde
conuicium uerens, abeundi
formaui consilium,
collectoque cultu meo ire extra
casam coepi. Necdum
liberaueram cellulae limen,
cum animaduerto Oenotheam

goose.

'Twas thus, I ween, the birds
of Stymphalus
To heaven fled, by Herakles
impelled;
The Harpies, too, whose
reeking pinions held
That poison which the feast of
Phineus
Contaminated. All the air
above
With their unwonted
lamentations shook,
The heavens in uproar and
confusion move
{The Stars, in dread, their
orbits then forsook!}
By this time the two

sau ceata de harpii⁴
După ce ele spurcau cu venin
mincinoasele prânzuri
Ce le-ncropise Fineu⁵. În
Eteru-ngrozit răsunară
Vaiete necunoscute, palatul
ceresc zguduindu-l⁶...

Celelalte două găște apucaseră
însă să culeagă boabele care se
împrăștiaseră prin toate
părțile și, mâhnite, îmi
închipui, de pierderea
conducătoarei lor, se
întoarseră în templu, când eu,
bucuros și de pradă, dar și de
răzbunare, azvârlui gâsca
moartă pe pat și spălai în oțet
rana de la picior, care nu era

sburătoare
Spre cer ș'așa fugiră Harpyiile
murdare,
Ce-a lui Phineu mâncare
mânjeau, umplând de strigăt
Ale-aerului unde și turburau
chiar cerul.

*

Celelalte două găște, după ce
ciuguliseră tot bobul care se
risipise pe podea, lipsite
acum, după cum cred, de
conducător, se reîntoarseră în
templu. Eu însă, bucurându-
mă de biruința și răzbunarea
mea, aruncau în dosul patului
gâscanul ucis și-mi pansai cu
oțet rana care nu era gravă.
Temându-mă apoi de ocările

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

cum testo ignis pleno
uenientem. Reduxi igitur
gradum proiectaque ueste,
tanquam expectarem
morantem, in aditu steti.
Collocauit illa ignem cassis
harundinibus collectum,
ingestisque super pluribus
lignis excusare coepit moram,
quod amica se non dimisisset
tribus nisi potionibus e lege
siccatis. "Quid porro tu,
inquit, me absente fecisti, aut
ubi est faba?" Ego, qui
putaueram me rem laude
etiam dignam fecisse, ordine
illi totum proelium exposui, et
ne diutius tristis esset, iacturae
pensionem anserem obtuli.

remaining geese had picked
up the beans which had been
scattered all over the floor and
bereft, I suppose, of their
leader, had gone back into the
temple; and I, well content
with my revenge and my
booty, threw the dead goose
behind the cot and bathed the
trifling wound in my leg with
vinegar: then, fearing a
scolding, I made up my mind
to run away and, collecting
together all my belongings,
started to leave the house. I
had not yet stepped over the
threshold of the cell, however,
when I caught sight of
OEnothea returning with an

adâncă. Pe urmă, temându-mă
de muștruluială, am hotărât să
spăl putina. Mi -am strâns
lucrurile și am luat -o la picior.
Dar n-am apucat să ies bine
din odăiță, că am și zărit-o pe
Oenothea venind înapoi
acasă și ținând în mâini un
lighean plin de jar aprins. Am
făcut cale întoarsă, mi-am scos
mantaua de pe mine și am
încremenit la intrare,
prefăcându-mă că o așteptam
cu nerăbdare. Ea a răsturnat
jarul adus pe o grămadă de
trestii uscate și, după ce a mai
adăugat și câteva surcele, și-a
cerut iertare pentru întârziere.
Spunea că prietena ei nu i-ar fi

babei, mă hotărîi s'o șterg de-
acî și, strângându-mi
veșmintele, începui a mă
îndreptă spre ieșire. N'apucaii
însă să trec de pragul colibei,
când și văzui venind pe
Oenothea cu un vas plin cu
cărboni aprinși. Atunci mă
întorsei înapoi și scoțându-mi
mantaua, mă așezai la ușă,
prefăcându-mă că o aștept. Ea,
după ce-și puse focul pe o
grămadă de trestii uscate, și
după ce mai aruncă peste ele
și câteva vreascuri, începui să
se scuze, spunându-mi că nu
putuse scăpa de prietena ei,
până ce nu dase pe gât, după
obicei, trei pahare de vin.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Quem anus ut uidit, tam
magnum aequae clamorem
sustulit, ut putares iterum
anseris limen intrasse.
Confusus itaque et nouitate
facinoris attonitus, quaerebam
quid excanduisset, aut quare
anseris potius quam mei
misereretur.

earthen vessel full of live
coals. Thereupon I retraced
my steps and, throwing off
my garments, I took my stand
just inside the door, as if I
were awaiting her return. She
banked her fire with broken
reeds, piled some pieces of
wood on top, and began to
excuse her delay on the
ground that her friend would
not permit her to leave until
after the customary three
drinks had been taken. "But
what were you up to in my
absence?" she demanded.
"Where are the beans?"
Thinking that I had done a
thing worthy of all praise, I

dat drumul să plece, dacă n-ar
fi secat până la cea din urmă
înghițitură trei pahare, așa
cum cere legea sfântă⁷.
— Ce-ai mai făcut în lipsa
mea? adăugă ea. Bobul, unde
e bobul? Eu, pasămite,
socotind că am făcut un lucru
de ispravă, am istorisit pe
îndelete cum se desfășurase
bătălia și, ca să n-o măhnesc
prea tare, i-am oferit găscă în
schimbul bobului. Când a
văzut însă gască, a început să
urle așa de cumplit, încât ai fi
putut crede că au năvălit iarăși
gâștele în colibă. Zăpăcit și
însăpăimântat de însemnătatea
dată omorului pe care-l

«Dar tu, mai adăugă ea, ce-ai
făcut în lipsă-mi? Unde e
bobul?» Eu, socotind că am
făcut o mare ispravă, îi
istorisii totul din fir până 'n
ață și pentru a nu mai fi tristă
de pierderea găștei, mă oferii
să-i cumpăr alta în loc. Ea, la
vederea găscanului ucis,
scoase un strigăt așa de
grozav, încât ai fi crezut că
gâștele intraseră din nou în
odaie. Eu, zăpăcit și uluit de
această întâmplare, cu totul
nouă pentru mine, o întrebai
atunci ce însemnau aceste
strigăte și de ce-i eră mai milă
de o găscă decât de mine?

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

142

informed her of the battle in all its details and, that she might not be downcast any longer, I produced the dead goose in payment for her loss. When the old lady laid eyes upon that, she raised such a clamor that you would have thought that the geese had invaded the room again. Confounded and thunderstruck at the novelty of my crime, I asked her why she was so angry and why she pitied the goose rather than myself.

săvârșisem, nu mă dumiream ce anume a scos-o din minți pe Oenothaea și pentru ce are mai multă milă de găște decât de mine.

¹ Lacună în original.

² Gâștele erau asociate cultului zeului Priap și al zeiței egiptene Isis.

³ Păsări de mărime neobișnuită care trăiau pe lacul Stymphalon și terorizau oamenii din împrejurimi. Hercule le-a alungat printr-o stratagemă (bătând în

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

143

niște căldărușe), și nu cu ajutorul forței. De aceea și aluzia la abilitatea, la „dibăcia” lui.

⁴ Alte păsări monstruoase, fiice ale lui Neptun. Au atacat și au mânjit cu balele lor merindele enezilor (cf. *Eneida*, III).

⁵ Profet celebru. Zeii l-au orbit pentru că le trăda secretele și au trimis împotriva lui harpiile.

⁶ Lacună în original. Versurile reprezintă o parodiare a stilului epic vergilian.

⁷ Desigur, legea băutorilor, care în antichitate cerea să bei trei pahare la rând sau chiar de trei ori câte trei pahare (în latinește *sic mystica lex est*).

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

144

CXXXVII.

Satiricon liber
1st century AD

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

At illa complosis manibus:
“Scelerate, inquit, etiam
loqueris? Nescis quam
magnum flagitium admiseris:
occidisti Priapi delicias,
anserem omnibus matronis
acceptissimum. Itaque ne te
putes nihil egisse; si
magistratus hoc scierint, ibis
in crucem. Polluisti sanguine
domicilium meum ante hunc
diem inuiolatum, fecistique ut

But, beating her palms
together, “You villain, are you
so brazen that you can
speak?” she shrieked. “Don’t
you know what a serious
crime you’ve committed? You
have slaughtered the delight
of Priapus, a goose, the very
darling of married women!
And for fear you think that
nothing serious has happened,
if the magistrates find this out

Însă ea a început să-și lovească
palmele una de alta și să
răcnească:

— Nemernicule, îndrăznești să
mai deschizi gura? Nici nu-ți
închipui ce mare nelegiuire ai
făcut: ai omorât pe favoritul
lui Priap, gâscanul după care
se dau în vânt toate
matroanele. Să nu care cumva
să crezi că n-ai făcut nimic;

Dar ea, plesnind din palme:
«Criminalule, îmi strigă, mai
cutezi să și vorbești? Nu știi ce
mare nelegiuire ai făptuit?
Iacă, ai ucis pe favoritul lui
Priap, gâscanul după care
toate cucoanele se prăpădesc.
Dacă crezi că n’ai săvârșit
nimic rău, află că de-ar ști
aceasta autoritățile orașului, ai
fi și pus pe cruce. Prin sângele
ce-ai vărsat, mi-ai spurcat

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

me, quisquis uoluerit
inimicus, sacerdotio pellat.”
“Rogo, inquam, noli clamare:
ego tibi pro ansere
struthocamelum reddam.” < .
. >

Dum haec me stupente in
lectulo sedet anserisque fatum
complorat, interim Proselenos
cum impensa sacrificii uenit,
uisoque ansere occiso
sciscitata causam tristitiae, et
ipsa flere uehementius coepit
meique misereri, tanquam
patrem meum, non publicum
anserem, occidissem. Itaque
taedio fatigatus: “Rogo,
inquam, expiare manus pretio
licet? < . . > Si vos

you’ll go to the cross! Until
this day my dwelling has been
inviolate and you have
polluted it with blood! You
have conducted yourself in
such a manner that any enemy
I have can turn me out of the
priesthood!”

She spoke, and from her
trembling head she tore the
snow-white hair,

And scratched her cheeks:
her eyes shed floods of tears.
As when a torrent headlong
rushes down the valleys drear,

Its icy fetters gone when
Sprint appears,
And strikes the frozen

dacă te afla magistrații, te și
trezești pe cruce. Ai spurcat cu
sânge locașul meu chiar în
aceasta zi neîntinată și ai făcut
în așa fel încât oricare dintre
dușmanii mei mă poate scoate
din preoție¹ când are poftă² ...

— Te rog, vorbii eu, nu mai
zbiera: în locul găștii am să-ți
dau un struț³...

În vreme ce, spre uimirea mea,
zăcea în pat și jelea soarta
gâscanului, a apărut
Proselenos ținând în mână
unele lucruri trebuincioase
jertfei. După ce a văzut leșul
gâscanului și a aflat ce se
petrecuse, a început să

locuința, nemânjită până
acum, făcând, ca orice
dușman, de va voi, să mă
poată denunța, gonindu-mă
din slujba-mi de preoteasă».

*

«Te rog, îi spusei, încetează cu
strigătele, căci îți voi da un
struț în locul găștei».

*

Pe când eu eram uluit de toate
acestea, bătrâna se așează pe
pat și-și plânse înainte
moartea gâscanului. În timpul
acesta apărură și Proselenos,
aducând banii trebuincioși
pentru costul jertfei. Văzând
pasărea ucisă și cercetând
care-i cauza întristării noastre,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

146

prouocassem, etiam si
homicidium fecissem. Ecce
duos aureos pono, unde
possitis et deos et anseres
emere." Quos ut uidit
Oenothrea: "Ignosce, inquit,
adulescens, sollicita sum tua
causa. Amoris est hoc
argumentum, non
malignitatis. Itaque dabimus
operam, ne quis sciat. Tu
modo deos roga, ut illi facto
tuo ignoscant."
Quisquis habet nummos,
secura nauiget aura
fortunamque suo temperet
arbitrio.
Vxorem ducat Danaen
ipsumque licebit

shackles from rejuvenated
earth

So down her face the tears
in torrents swept

And wracking sobs
convulsed her as she wept.
"Please don't make such a
fuss," I said, "I'll give you an
ostrich in place of your
goose!" While she sat upon
the cot and, to my
stupefaction, bewailed the
death of the goose, Proselenos
came in with the materials for
the sacrifice. Seeing the dead
goose and inquiring the cause
of her grief, she herself
commenced to weep more
violently still and to

bocească mai strașnic decât
Oenothrea și să mă căineze, ca
și cum l-aș fi ucis pe taică-
meu, și nu o găscă ca toate
gâștele. Ostenit de atâta
pisălogeala, am deschis și eu
gura:

— Spuneți-mi, la ce preț poate
fi răscumpărată pozna făcută
de mine? Oare v-am înjurat
sau am omorât un om, și nu o
pasăre? Iată, vă pun în palmă
doi bani de aur: cu ei puteți să
vă cumpărați și zei, și găște.

Îndată ce Oenothrea a văzut
banii, a bolborosit:

începù și ea să se jlească mai
tare ca Oenothrea,
compătindu-mă ca și cum
mi-aș fi ucis pe tata și nu o
găscă a unui templu. Plictisit,
la urma urmei, le zisei: «Dacă
trebuie să-mi ispășesc crima
cu bani, chiar de v'aș fi bătut
sau de-aș fi omorât un om, iacă
vă dau două monede de aur,
cu care să vă cumpărați și
gâște și zei». La vederea
banilor, Oenothrea răspunse:
«Iartă-mă, tinere, dar de soarta
ta sunt îngrijată, căci te iubesc,
nu-ți voesc răul. Ne vom da
osteneala ca nimeni să nu știe
fapta ta și tu roagă pe zei ca să
ți-o ierte».

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

147

Acrisium iubeat credere quod Danaen.
Carmina componat, declamet, concrepet omnes
et peragat causas sitque Catone prior.
Iurisconsultus 'parret, non parret' habeto,
atque esto quicquid Seruius et Labeo.
Multa loquor: quod uis, nummis praesentibus opta,
et ueniet. Clausum possidet arca Iouem.

Infra manus meas camellam uini posuit et cum digitos pariter extensos porris apioque lustrasset, auellanas

commiserate me, as if I had slain my own father, instead of a public goose. Growing tired of this nonsense at last, "See here," said I, "could I not purchase immunity for a price, even though I had assaulted you"? Even though I had murdered a man? Look here! I'm laying down two gold pieces, you can buy both gods and geese with them!" "Forgive me, young man," said OEnothea, when she caught sight of the gold, "I am anxious upon your account; that is a proof of love, not of malignity. Let us take such precautions that not a soul

– Iartă-mă, flăcăule, eram cătrărita numai pentru tine. Este o dovadă de iubire, nu de răutate. O să ne dăm silința să n-afle nimeni nimic. Vezi numai de-i roagă pe zei să te ierte pentru fapta asta a ta.

Omul cu bani va plăti totdeauna cu pânze umflate; Soarta croita-i va fi numai de bunul său plac.

El pe Danae⁴ va lua de soție făcându-l să creadă Și pe Acrisius⁵ ce însuși Danae crezu⁶.

Versuri când scrie sau când le declamă aplauze strânge;

Bogatul pe-orce Mare sub sigur vânt plutește,
Norocul mlădiindu-l cum vrea și pe Danae
De soaș'a luă chiar poate, când tatăl ei Acrisius
Va crede ca Danae tot ce-un bogat ordonă.
El poate face versuri, el poate să declame
Ca orator s'atace, să apere 'n procese
Mai bine decât Cato, jurisconsult cu faimă
Să fie apoi mai poate, ca Labeo sau Servius
Și ce să mai spun multe: cu bani ai tot ce dorul
Îți cere, când chiar Joe stă 'n

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

nuces cum precatione mersit
in uinum. Et siue in summum
redierant, siue subsderant, ex
hoc coniecturam ducebat. Nec
me fallebat inanes scilicet ac
sine medulla uentosas nuces
in summo umore consistere,
graues autem et plenas integro
fructu ad ima deferri.
Recluso pectore extraxit
fortissimum iecur et inde mihi
futura praedixit. Immo, ne
quod uestigium sceleris
superesset, totum anserem
laceratum uerubus confixit,
epulasque etiam lautas paulo
ante, ut ipsa dicebat, perituro
parauit. Volabant inter haec
potiones meracae.

will find this out. As for you,
pray to the gods to forgive
your sacrilege!"

The rich man can sail in a
favoring gale

And snap out his course at
his pleasure;
A Dance spouse, no Acrisius
will rail,

His credence by hers he
will measure;
Write verse, or declaim; snap
the finger of scorn

At the world, yet still win
all his cases,
The rabble will drink in his
words with concern

When a Cato austere it

Cum a pledat un proces, Cato
pe loc a pălit.

Jurisconsult de va fi, va avea
norocoase sentințe.

Vă va întrece pe voi, Servius⁷
și Labeon⁸.

Orice dorești, așadar,
dobândești doar cu banii în
mână;
Într-o casetă cu bani, rob și pe
Jupiter ții!

Oenothaea mi-a împins în față
o carafă cu vin. Mi-a răsfirat
toate degetele și le-a purificat,
frecându-le cu praz și cu
țelină. Apoi a început să
bâiguie niște rugăciuni și a
lăsat să cadă în vin câteva

lada de bani plină.

(Oenothaea pregătește
sacrificiul). Ea puse sub
măinile mele un vas cu vin și
după ce-mi stropise degetele
pe care le țineam întinse, cu
apă sfințită în care muiase
praz și pătrunjel, pronunță un
descântec, pe când cufundă în
vin niște alune mari. După
cum acestea se ridicau la
suprafață, sau cădeau la fund,
îmi ghicia și ea, deși nu mă
putea păcăli, căci știam că cele
seci se ridicau deasupra pe
când cele grele și pline de
miez cădeau la fund.
Oenothaea spintecă găscă și

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

displaces.

At law, his “not proven,” or
“proved,” he can have

With Servius or Labeo
vieing;

With gold at command
anything he may crave

Is his without asking or
sighing.

The universe bows at his
slightest behest,

For Jove is a prisoner in his
treasure chest.

In the meantime, she scurried
around and put a jar of wine
under my hands and, when
my fingers had all been
spread out evenly, she
purified them with leeks and

alune mari. Și, după cum
alunele se ridicau la suprafață
ori rămâneau la fund, ea
îngăimă niște prevestiri. De
fapt, eu știam prea bine că
alunele fără miez și pline cu
aer se ridică la suprafață, iar
cele grele și pline cad la
fund⁹...

A spintecat pieptul
gâscanului, a scos afară un
ficat mare cât toate zilele și
mi-a prezis viitorul după el.
Ba chiar, ca să nu mai rămână
nici o urmă a fărădelegii mele,
a tăiat tot gâscanul în bucăți
mari, pe care le-a înfipt într-o
frigare și mi-a gătit un ospăț

scotând un ficat foarte gras
îmi prezise după el viitorul.
Ba, ca să nu mai rămâie nici o
urmă de crima ce făptuisem,
după ce tăie pasărea în bucăți,
le puse în frigare, pregătind
un ospăț splendid pentru cel
care, după cum spunea ea,
fusesse cu o clipă mai ‘nainte
destinat pieirii. (Bătrânele se
pun pe chef și tocmai târziu
Oenothia și-aduce aminte că
trebuiă să vindece pe erou de
boala de care suferia).

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

150

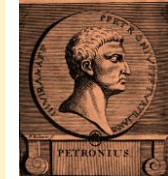
parsley. Then, muttering incantations, she threw hazelnuts into the wine and drew her conclusions as they sank or floated; but she did not hoodwink me, for those with empty shells, no kernel and full of air, would of course float, while those that were heavy and full of sound kernel would sink to the bottom. {She then turned her attention to the goose,} and, cutting open the breast, she drew out a very fat liver from which she foretold my future. Then, for fear any trace of the crime should remain, she cut the whole goose up, stuck the

pe cînte, după ce mă sortise pieirii cu puțin înainte. În timpul mesei, paharele zburau mereu, de la unul la altul¹⁰...

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

151

pieces upon spits, and served up a very delectable dinner for me, whom, but a moment before, she had herself condemned to death, in her own words! Meanwhile, cups of unmixed wine went merrily around (and the crones greedily devoured the goose which they had but so lately lamented. When the last morsel had disappeared, OEnothea, half-drunk by this time, looked at me and said, "We must now go through with the mysteries, so that you may get back your virility.")

¹ Deci între sacerdoții lui Priap se manifestau invidii și rivalități „profesionale”.

² Lacună în original.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

152

- ³ Lacună în original.
⁴ Cucerind-o travestit într-o ploaie de aur, întocmai ca Jupiter.
⁵ Tatăl legendar al Danaei, descendent al lui Danaos.
⁶ Se afirmă că un oracol prezisese lui Acrisius că va fi ucis de nepotul său, fiul Danaei. De aceea el a împiedicat-o să se căsătorească. Totuși Danae a fost sedusă de Jupiter și a avut un fiu, numit Perseu, care și-a ucis ulterior bunicul. Encolpius sugerează că aurul seduce atât pe fiică, cât și pe tată.
⁷ Contemporan și prieten cu Cicero, celebru pentru cunoștințele sale solide în domeniul dreptului civil.
⁸ Jurist vestit din vremea lui August.
⁹ Lacună în original.
¹⁰ Lacună în original.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

153

CXXXVIII.

Satiricon liber
1st century AD

Profert Oenothaea scortum
fascinum, quod ut oleo et
minuto pipere atque urticae
trito circumdedit semine,
paulatim coepit inserere ano
meo.

Hoc crudelissima anus spargit
subinde umore femina mea. <
..>

Nasturcii sucum cum
habrotono miscet perfusisque
inguinibus meis uiridis urticae

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

(As she said this OEnothaea brought) out a leathern dildo which, when she had smeared it with oil, ground pepper, and pounded nettle seed, she commenced to force, little by little, up my anus. The merciless old virago then anointed the insides of my thighs with the same decoction; finally mixing nasturtium juice with elixir of

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Oenothaea a adus un fel de falus de piele, l-a presărat cu piper și urzici pisate, l-a uns cu o anumită licoare și mi l-a vârat, încet-încet, între buci. Cotoroanța mi-a stropit apoi coapsele cu ce mai rămăsese din licoare. A amestecat zeama de hrenița și pelin, mi-a învelit mădularul vlăguit și, apucând un snop de urzici crude, a început să mă

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Ea scoase un phallos de piele, pe care, după ce-l unse cu ulei și-l presăra cu piper mărunț și cu sămânță de urzică pisată, paulatim coepit inserere ano meo.

Cu această unsoare, nemiloasa bătrână îmi stropi și coapsele.

*

Pe urmă amestecând zeamă de babolnic și de peliniță, îmi stropi cu ea organul bolnav și

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

fascem comprehendit,
omniaque infra umbilicum
coepit lenta manu caedere. < . .
. >

Aniculae quamvis solutae
mero ac libidine essent,
eandem uiam tentant et per
aliquot uicos secutae
fugientem "Prende furem!"
clamant. Euasi tamen omnibus
digitis inter praecipitem
decursum cruentatis. < . . >
"Chrysis, quae priorem
fortunam tuam oderat, hanc
uel cum periculo capitis
persequi destinat". < . . >
"Quid huic formae aut
Ariadne habuit aut Leda
simile? Quid contra hanc

southern wood, she gave my
genitals a bath and, picking
up a bunch of green nettles,
she commenced to strike me
gently all over my belly below
the navel. {The nettles stung
me horribly and I suddenly
took to my heels, with the old
hags in full pursuit.} Although
they were befuddled with
wine and lust they followed
the right road and chased me
through several wards,
screaming "Stop thief." I made
good my escape, however,
although every toe was
bleeding as the result of my
headlong flight. (I got home as
quickly as I could and, worn

mângâie cu ele în josul
pântecului...

Băbuțele, cu toate că le
moleșiseră destrăbălarea și
vinul, s-au ținut scai după
mine, pe câteva ulițe la rând,
de parcă aveau aripi la
picioare. Strigau: „Prindeți
hoțul!” și mă goneau
neîncetat. Am scăpat de ele
până la urmă, însă în goana
aceasta deznădăjduită mi-am
rănit până la sânge degetele
de la picioare¹ ...

— Chrysis, care nici nu voia să
audă de tine înainte, acum nu
te va părăsi nici moartă² ...

luând apoi un mănunchiu de
urzici, începù a-mi izbi ușor
cu ele partea de jos a
pântecului.

*

(Encolpius, nemaiputând
suportă acest «tratament»,
fuge, șterpelind, după cum îi
eră obiceiul, și ceeace-i căzuse
sub mână).

*

Babele, deși bete și zăpăcite de
plăceri, se luară totuș după
mine, apucând acelaș drum și
mă urmăriră prin câteva
mahalale strigând: «puneți
mâna pe hoț!» Scăpai însă,
după ce-mi sângerai picioarele
de fugă.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Helene, quid Venus posset?
Ipse Paris, dearum
libidinantium iudex, si hanc in
comparatione uidisset tam
petulantibus oculis, et
Helenen huic donasset et deas.
Saltem si permitteretur
osculum capere, si illud
caeleste ac diuinum pectus
amplecti: forsitan rediret hoc
corpus ad uires et
resipiscerent partes ueneficio,
credo, sopitae. Nec me
contumeliae lassant: quod
uerberatus sum, nescio; quod
eiectus sum, lusum puto.
Modo redire in gratiam
liceat”.

out with fatigue, I sought my
couch, but I could not snatch a
wink of sleep for the evil
adventures which had
befallen me kept running
through my brain and,
brooding upon them, I came
to the conclusion that no one
could be so abjectly
unfortunate. “Has Fortune,
always inimical to me, stood
in need of the pangs of love,
that she might torture me
more cruelly still,” I cried out;
“unhappy wretch that I am!
Fortune and Love have joined
forces to bring about my ruin.
Cruel Eros himself had never
dealt leniently with me, loved

— Oare Ariadne³ sau Leda⁴ se
pot asemui cu această
frumusețe⁵? Ce ar putea face
împotriva ei Elena sau Venus?
Însuși Paris, judele zeitelor
îndrăgostite, dacă ar fi văzut
în timpul judecății sale ochii ei
plini de vrajă, ar fi uitat și de
Elena, și de zeițe. Măcar de m-
ar fi lăsat să-i fur o sărutare și
să-i mângâi pieptul ei zeiesc.
Poate că sărmanul meu trup s-
ar înzdrăveni și și-ar veni în
fire părțile lui, care — cred
eu — sunt adormite de vrăji.
Nu mă sperie nici o ocară. Nu-
mi pasă că am mâncat bătaie!
M-a dat pe ușă afară? Ei și,
asta e un fleac pentru mine.

*

(Chrysis, servitoarea Circei,
care până acum disprețuise pe
erou, se îndrăgostește acum
nebunește de el. Encolpius
însă iubește la rândul ei pe o
alta, poate chiar pe Circe).
«Chrysis, care te disprețuia
mai înainte, e hotărâtă acum să
te urmeze pretutindeni chiar
cu primejdia vieții ei».
(Eroul descrie farmecele
iubitei lui). «Ariadne sau Leda
se pot asemăna cu ea în
frumusețe? Chiar Paris,
judecătorul zeitelor care se
certau, de-ar fi văzut-o pe ea,
cu ochii-i așa de vii, i-ar fi
cedat și pe Helena și pe zeițe.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

156

or lover I am put to the torture! Take the case of Chrysis: she loves me desperately, never leaves off teasing me, she who despised me as a servant, because, when she was acting as her mistress's go-between, I was dressed in the garments of a slave: she, I say) that same Chrysis, who looked with contempt upon your former lowly lot, is now bent upon following it up even at the peril of her life; (she swore that she would never leave my side on the day when she told me of the violence of her passion: but Circe owns me,

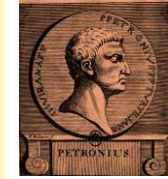
Numai de m-ar mai ierta o dată.

Cel puțin de mi-ar fi îngăduit să-i răpesc o sărutare sau să-i îmbrățișez pieptul ceresc și divin, poate atunci și-ar reveni și trupu-mi în puteri și s'ar redeșteptă, cred, organele-mi amorțite de vreun deochiu. Ocările ei nu mă mai jignesc și nici nu mai vreau să știu de ce am fost bătut. Că m'a dat afară, aceasta a fost o glumă. O, de-aș putea numai să-i recapăt favoarea! . . .»

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

157

heart and soul, all others I despise. Who could be lovelier than she?) What loveliness had Ariadne or Leda to compare with hers? What had Helen to compare with her, what has Venus? If Paris himself had seen her with her dancing eyes, when he acted as umpire for the quarreling goddesses, he would have given up Helen and the goddesses for her! If I could only steal a kiss, if only I might put my arms around that divine, that heavenly bosom, perhaps the virility would come back to this body and the parts, flaccid from

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

158

witchcraft would, I believe,
come into their own.
Contempt cannot tire me out:
what if I was flogged; I will
forget it! What if I was thrown
out! I will treat it as a joke!
Only let me be restored to her
good graces!

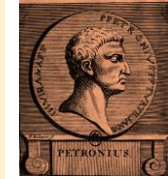
At rest on my pallet, night's
silence had scarce settled
down
To soothe me, and eyes heavy-
laden with slumber to lull
When torturing Amor laid
hold of me, seizing my hair
And dragging me, wounding
me, ordered a vigil till dawn.
'Oh heart of stone, how canst

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

159

thou lie here alone?' said the
God,
'Thou joy of a thousand sweet
mistresses, how, oh my slave?'
In disarrayed nightrobe I leap
to bare feet and essay
To follow all paths; but a road
can discover by none.
One moment I hasten; the next
it is torture to move,
It irks me again to turn back,
shame forbids me to halt
And stand in the midst of the
road. Lo! the voices of men,
The roar of the streets, and the
songs of the birds, and the
bark
Of vigilant watch-dogs are
hushed! Alone, I of all

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

160

Society dread both my
slumber and couch, and obey
Great Lord of the Passions,
thy mandate which on me was
laid."

¹ Lacună în original.. Din pricina „tratamentului”, Encolpius o luase la fugă.

² Lacună în original. Rezulta ca sclava Chrysis se îndrăgostise de Encolpius.

³ Fiica regelui Minos al Cretei și a Pasiphaei. S-a îndrăgostit de Teseu, care a părăsit-o într-o insulă. A devenit apoi soția zeului Bacchus.

⁴ Soția lui Tindar și una dintre amantele lui Iupiter. A fost mama lui Castor, Pollux, Elenei și Clitemnestrei.

⁵ E vorba de Circe.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

161

CXXXIX.

Satiricon liber
1st century AD

Torum frequenti tractatione
uexaui, amoris mei quasi
quandam imaginem < . . >

“Non solum me numen et
implacabile fatum
persequitur. Prius Inachia
Tirynthius ira
exagitatus onus caeli tulit, ante
profanam
Iunonem Pelias sensit, tulit
inscius arma

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

(Such thoughts as these, of
lovely Circe's charms so
wrought upon my mind that) I
disordered my bed by
embracing the image, as it
were, of my mistress, (but my
efforts were all wasted.) This
obstinate (affliction finally
wore out my patience, and I
cursed the hostile deity by
whom I was bewitched. I soon
recovered my composure,

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

M-am perpelit neconținut în
tot patul, ca și cum mi-ar fi
răsărit înaintea ochilor chipul
acelei femei de care eram
îndrăgostit.

Furia zeilor, soarta haină au
nu doar pe mine

Mă persecuta? Lovit de
pedepsele inachienei¹,

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

(Pe când gândeam acestea),
mă svârcoleam mereu prin
pat, ca și (cum ași fi avut
înaintea ochilor) chipul iubitei.
«Dar nu numai pe mine Priap
mă prigonește
Și soarta nemiloasă, când
săgetat 'nainte-mi
Ș'un Hércules mai fost-a de-a
Herei grea mânie,
Când, a doi zei turbare răbdat-
a Laomèdon.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

162

Laomedon, gemini satiauit
numinis iram
Telephus, et regnum Neptuni
pauit Vlixes.
Me quoque per terras, per cani
Nereos aequor
Hellespontiaci sequitur grauis
ira Priapi. “ < . . . >

Quaerere a Gitone meo coepi,
num aliquis me quaesisset.
“Nemo, inquit, hodie. Sed
hesterno die mulier quaedam
haud inculta ianuam intrauit,
cumque diu mecum esset
locuta et me accersito sermone
lassasset, ultimo coepit dicere,
te noxam meruisse
daturumque seruiles poenas,

however, and, deriving some
consolation from thinking of
the heroes of old, who had
been persecuted by the anger
of the gods, I broke out in
these lines:)

Hostile gods and implacable
rate not me alone pursue;
Herakles once suffered the
weight of heaven's displeasure
too
Driven from the Inachian
coast: Laomedon of old
Sated two of the heavenly
host: in Pelias, behold
Juno's power to avenge an
affront; and Telephus took
arms

Zeul Tirintului² cerul propti și
mânia Iunonei

Pelias a îndurat-o³. Cu
armele-n mână besmetic

Laomedon⁴ a pierit, iar
Telephus fu jertfa mâniei

Celor doi zei⁵. Se temuse Ulise
de tine, Neptune,
Cum pe pământ și pe apele
tale Nereu⁶ cărunțitul,

Mă urmărește urgia Priapului
cel hellespontic⁷...

L-am întrebat pe scumpul meu
Giton dacă nu cumva mă

Și Pelias pe-a Junonei, când
Telephus purtat-ă
Chiar fără de știință arme,
când se temu Ulisse
De-a lui Neptun prigoană. Ca
ei sunt eu acuma
De-a lui Priap mânie, din
Hellespont, gonitul!

*

Începui să cercetez pe Giton,
dacă întrebare în lipsă-mi
cineva de mine? «Nimeni nu
te-a căutat azi, îmi răspunse el.
Ieri însă, a venit o femeie
frumușică și după ce a stat
multă vreme cu mine de
vorba, până m'a obosit, la
urma de tot mi-a spus că tu ai
meritat să fii bătut și că vei fi

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

163

si laesus in querela
perseuerasset." < . . . >
Nondum querelam finieram,
cum Chrysis interuenit
amplexuque effusissimo me
inuasit et: "Teneo te, inquit,
qualem speraueram: tu
desiderium meum, tu
uoluptas mea, nunquam finies
hunc ignem, nisi sanguine
extinxis." < . . . >
Vnus ex nouiciis seruulis
subito accurrit et mihi
dominum iratissimum esse
affirmauit, quod biduo iam
officio defuissem. Recte ergo
me facturum, si excusationem
aliquam idoneam
praeparassem: uix enim posse

Knowing not he must bear the
brunt; Ulysses feared the
storms
Angry Neptune decreed as his
due. Now, me to overwhelm
Outraged Priapus ever
pursues on land and Nereus'
realm.
(Tortured by these cares I
spent the whole night in
anxiety, and at dawn, Giton,
who had found out that I had
slept at home, entered the
room and bitterly accused me
of leading a licentious life; he
said that the whole household
was greatly concerned at what
I had been doing, that I was so
rarely present to attend to my

căutase cineva.

– Azi, nimeni, mi-a răspuns.
Dar ieri a intrat pe ușă o
femeie destul de arătoasă și,
după ce m-a ținut de vorbă o
mulțime de vreme și mi-a scos
sufletul cu tot felul de
întrebări, la urmă s-a apucat
să-mi spună că tu ai făcut o
greșeală și că ai să fii pedepsit
cum se pedepsesc sclavii, dacă
omul jignit de tine își menține
plângerea⁸...

Nu isprăvisem cu tânguirile
mele, când a apărut Chrysis și
mi-a spus, îmbrățișându-mă
pătimaș:

pedepsit ca un sclav, dacă
partea jignită va mai urma în
plângerea ei».

*

(Eroul, atunci, începe să-și
plângă din nou soarta), dar nu
sfârșise încă și iată Chrysis că
apare din nou și îmbrățișându-
l cu multă dragoste, îi grăește:
«Te am, acum, înfârșit, așa
cum nădăjduisem, o, tu, după
care atât am tânjit, tu,
desfătarea mea! Numai cu
sângele tău îmi voi potoli
focul ce mă arde!»

*

(Chrysis pleacă, și în timpul
acesta) unul din sclavii cei
noui veni în fugă la mine, să-

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

164

fieri, ut rabies irascentis sine uerbere consideret. < . . . >

duties, and that the intrigue in which I was engaged would very likely bring about my ruin. I gathered from this that he had been well informed as to my affairs, and that someone had been to the house inquiring for me. Thereupon, I began to ply Giton with questions as to whether anyone had made inquiry for me; "Not today," he replied, "but yesterday a woman came in at the door, not bad looking, either, and after talking to me for quite a while, and wearing me out with her far-fetched conversation, finally ended by

– Te strâng în brațe așa cum nădăjdusem. Tu ești comoara mea, tu ești fericirea mea; niciodată n-o să mi se potolească focul din inimă; poate numai dacă o să-l stingi cu sângele meu⁹... Unul dintre amărății de sclavi proaspăt cumpărați de Eumolpus veni în goană și-mi vesti că stăpânul este foc de supărat, pentru că de două zile nu mă mai țineam de slujba mea. De aceea ar fi fost cuminte să pregătesc vreo apărare: e greu de crezut că mânia stăpânului s-ar fi potolit înainte de a-mi trage o sfântă de bătaie!¹⁰...

mi spuie că stăpânul e foarte mâniat pe mine, fiindcă lipsisem dela slujbă, timp de două zile. Mai îmi spuse că aş face foarte bine dacă aş găsi pentru aceasta o scuză potrivită, căci altfel, e foarte îndoelnic ca mânia-i să se potolească fără paguba spetelor mele.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

165

saying that you deserved punishment, and that you would receive the scourging of a slave if the injured party pressed his complaint." (This news afflicted me so bitterly that I levelled fresh recriminations against Fortune, and) I had not yet finished grumbling when Chrysis came in and, throwing herself upon me, embraced me passionately. "I have you," she cried, "just as I hoped I would; you are my heart's desire, my joy, you can never put out this flame of mine unless you quench it in my blood!" (I was greatly embarrassed by this

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

166

wantonness of Chrysis and had recourse to flattery in order that I might rid myself of her, as I feared that her passionate outcries would reach the ears of Eumolpus who, in the arrogance of success, had put on the manner of the master. So on this account, I did everything I could think of to calm Chrysis. I feigned love, whispered compliments, in short, so skillfully did I dissimulate that she believed I was Love's own captive. I showed her what pressing peril overhung us should she be caught in that room with me, as Eumolpus

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

167

was only too ready to punish the slightest offense. On hearing this, she left me hurriedly, and all the more quickly, as she caught sight of Giton, who had only left me a little before she had come in, on his way to my room. She was scarcely gone when) one of the newly engaged servants rushed in and informed me that the master was furiously angry with me because of my two days' absence from duty; I would do well, therefore, to prepare some plausible excuse, as it was not likely that his angry passion would be placated until someone had

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

168

been flogged. (Seeing that I was so vexed and disheartened, Giton said not a word about the woman, contenting himself with speaking of Eumolpus, and advising me that it would be better to joke with him than to treat the matter seriously. I followed this lead and appeared before the old fellow, with so merry a countenance that, instead of showing severity, he received me with good humor and rallied me upon the success of my love affairs, praising the elegance of my figure which made me such a favorite with

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

169

the ladies. "I know very well,"
he went on, "that a lovely
woman is dying for love of
you, Encolpius, and this may
come in handy for us, so play
your part and I'll play mine,
too!")

¹ Adică Iunona, numită astfel deoarece centrul cultului ei se afla la Argos, în Peloponez, oraș fondat de Inachus.

² Adică Hercule.

³ Pelias, care uzurpase drepturile lui Iason, nepotul său, asupra cetății natale (Ialchos), a fost ciopârțit de propriii lui copii, îndemnați de iubita lui Iason, vrăjitoarea Medeea, ajutată de Iunona.

⁴ Basileu legendar al Troiei, tatăl lui Priam. Nu și-a respectat promisiunile făcute lui Hercule, care-i izbăvise cetatea de un monstru marin. Hercule i-a pustiit orașul și Laomedon a pierit luptând.

⁵ Bacchus și Mineiva. Telephus fusese zămislit de mama sa, Angia, într-o duminică sacră a zeiței Mineiva, care s-a mâniat și a trimis secete asupra țării sale natale. Ulterior a participat la războiul troian, în care a fost rănit de Ahile, ajutat de Bacchus.

⁶ Zeul mării liniștite.

⁷ Priap era adorat pe malurile Hellespontului. Urmează o lacună în original.

⁸ Lacună în original.

⁹ Lacună în original.

¹⁰ Lacună în original.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

170

CXL.

Satiricon liber
1st century AD

Matrona inter primas honesta,
Philomela nomine, quae
multas saepe hereditates
officio aetatis extorserat, tum
anus et floris extincti, filium
filiamque ingerebat orbis
senibus, et, per hanc
successionem artem suam
perseuerabat extendere. Ea
ergo ad Eumolpum uenit et
commendare liberos suos eius
prudenter bonitatisque < . . >

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

(He was still speaking, when
in came a) matron of the most
exclusive social set, Philumene
by name, who had often, when
young, extorted many a legacy
by means of her charms, but
an old woman now, the flower
of her beauty faded, she threw
her son and daughter in the
way of childless old men and
through this substitution she
contrived to continue her

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Există o matroană dintre cele
mai cinstite, cu numele de
Philomela, care odinioară se
slujise de tinerețea ei ca să
stoarcă multe moșteniri. Ea era
acum o babă ofilită, care vâra
pe gâtul bătrânilor fără copii
pe fiul și pe fiica ei. Prin ei își
păstra și își dezvoltă meseria.
Aceasta femeie a venit la
Eumolpus ca să-și dea copiii
pe seama înțelepciunii și

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

În această clipă văzurăm
intrând pe o doamnă dintre
cele mai cinstite, cu numele de
Philomela. Profitând de
farmecele tinereții, ea păpase
pe vremuri multe moșteniri,
iar acum, veștejită de
bătrânețe, își ducea băiatul și
fata pe la bătrânii fără copii,
continuând astfel prin urmașii
ei, să-și exerciteze mai departe
meșteșugul. Veni deci la

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

171

credere se et uota sua. Illum esse solum in toto orbe terrarum, qui praeceptis etiam salubribus instruere iuvenes quotidie posset. Ad summam, relinquere se pueros in domo Eumolpi, ut illum loquentem audirent: quae sola posset hereditas iuuenibus dari. Nec aliter fecit ac dixerat, filiamque speciosissimam cum fratre ephebo in cubiculo reliquit, simulauitque se in templum ire ad uota nuncupanda. Eumolpus, qui tam frugi erat ut illi etiam ego puer uiderer, non distulit puellam inuitare ad pygesiaca sacra. Sed et podagricum se esse

established policy. She came to Eumolpus, both to commend her children to his practical judgment and to entrust herself and her hopes to his good nature, he being the only one in all the world who could daily instruct young children in healthy precepts. In short, she left her children in Eumolpus' house in order that they might hear the words that dropped from his lips, as this was the only legacy she could leave to them. Nor did she do otherwise than as she had promised, but left in his bed chamber a very beautiful daughter and her brother, a

bunătății lui; bătrâna îi încredința năzuințele sale și chiar pe sine însăși. Zicea că el e singurul om pe tot pământul care putea să-i crească în fiecare zi pe tineri prin precepte sănătoase. Ce mai calea-valea, ea și-a adus copiii în casa lui Eumolpus, ca ei să-l poată auzi vorbind: asta este singura moștenire care se poate dăruia copiilor. Zis și făcut: și-a lăsat în iatacul lui Eumolpus fiica, o frumusețe de față, împreună cu fratele ei, care era efeb, și s-a prefăcut că pleacă la un templu ca să se roage zeilor. Eumolpus, care era așa de cumpătat încât mă

Eumolp și recomandă înțelepciunii lui pe copii, încredințând bunătății bătrânului toate speranțele ei. După ea, Eumolp singur era în stare a da neîncetat învățăminte sănătoase tinerilor. Sfârși, spunând că-și lasă copiii în casa lui, pentru ca ei să-i asculte sfaturile, care ar fi fost cea mai frumoasă moștenire ce le putea ea da. După cum zise, și făcù, lăsând în camera lui Eumolp o fată foarte frumoasă, împreună cu fratele ei tânăr ca și ea. Plecă, prefăcându-se că se duce în templu ca să facă rugăciuni pentru binefăcătorul ei.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

172

lumborumque solutorum
omnibus dixerat, et si non
servasset integram
simulationem, periclitabatur
totam paene tragoediam
euertere. Itaque ut constaret
mendacio fides, puellam
quidem exoravit ut sederet
super commendatam
bonitatem, Coraci autem
imperavit ut lectum, in quo
ipse iacebat, subiret positisque
in pavimento manibus
dominum lumbis suis
commoveret. Ille lente parebat
imperio, puellaeque artificium
pari motu remunerabat. Cum
ergo res ad effectum spectaret,
clara Eumolpus uoce

lad, and pretended that she
herself was compelled to go
out to a temple to offer up her
vows. Eumolpus, who was so
continent that even I was a
boy in his eyes, lost no time in
inviting the damsel to sacrifice
to the Aversa Venus; but, as he
had told everyone that he was
gouty and that his back was
weak, and as he stood in
danger of upsetting the whole
farce if he did not carefully
live up to the pretence, he
therefore, that the imposture
might be kept up, prevailed
upon the young lady to seat
herself upon that goodness
which had been commended

luă și pe mine drept un fecior
bun de iubit, n-a pregetat să
poftască copila să facă
împreună cu el sfânta
ceremonie pygesiaca¹. Însă,
cum strigase pe toate
drumurile că e un om atins de
podagra și suferind de șale, în
cazul în care n-ar fi dus până
la capăt întreaga șarlatanie, ar
fi primejduit toată ticluirea
noastră. Astfel, spre a întreține
minciuna, i-a cerut fetei să
aibă bunătatea să se așeze
deasupra lui; i-a poruncit apoi
lui Corax să se vâre sub patul
pe care el însuși sta culcat, să
se sprijine cu mâinile de podea
și să-l împingă în sus cu șalele.

Eumolpus, qui tam frugi erat
ut illi etiam ego puer viderer,
non distulit puellam invitare
ad pygesiaca sacra, sed et
podagricum se esse
lumborumque solutorum
omnibus dixerat, et si non
servasset integram
simulationem, periclitabatur
totam paene tragoediam
vertere. Itaque ut constaret
mendacio fides, puellam,
quidem exoravit, ut sederet
super commendatam
bonitatem, Coraci autem
imperavit, ut lectum, in quo
ipse iacebat, subiret positisque
in pavimento manibus
dominum lumbis suis

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

exhortabatur Coraca, ut spissaret officium. Sic inter mercennarium amicumque positus senex ueluti oscillatione ludebat. Hoc semel iterumque ingenti risu, etiam suo, Eumolpus fecerat. Itaque ego quoque, ne desidia consuetudinem perderem, dum frater sororis suae automata per clostellum miratur, accessi temptaturus an pateretur iniuriam. Nec se reiciebat a blanditiis doctissimus puer, sed me numen inimicum ibi quoque inuenit. < . . . >
“Dii maiores sunt, qui me restituerunt in integrum.

to her, and ordered Corax to crawl under the bed upon which he himself was lying and after bracing himself by putting his hands upon the floor, to hoist his master up and down with his own back. Corax carried out the order in full and skillfully seconded the wriggling of the girl with a corresponding seesaw. Then, when the crisis was about due, Eumolpus, in a ringing voice, called out to Corax to increase the cadence. And thus the old lecher, suspended between his servant and his mistress, enjoyed himself just as if he were in a swing. Time and

Corax îi dădu ascultare și, prin mișcări încete și regulate, răspunse meșteșugitelor unduirii ale fetei. Și cum clipa capătului plăcerii amenința să vină, Eumolpus îi strigă lui Corax cât putu de tare să-și înțească mișcările. Astfel, legănat între slujitor și amantă, bătrânul părea că se dă de-a huța. Și, cu toate că și el, și noi râdeam cu lacrimi, Eumolpus și-a dovedit bărbăția o dată și-înc-o dată... Cât despre mine, nevrând să-mi las trupul să tânjească în fața unei priveliști atât de îmbietoare, l-am ochit pe fratele acelei copile, care se uită cu jind la toate acestea,

commoveret. Ille lente parebat imperio puellaeque artificium pari motu remunerabat. Cum ergo res ad effectum spectaret, clara Eumolpus voce exhortabatur Coraca, ut spissaret officium. Sic inter mercennarium amicumque positus senex ueluti oscillatione ludebat. Hoc semel iterumque ingenti risu etiam suo, Eumolpus fecerat, itaque ego quoque, ne desidia consuetudinem perderem, dum frater sororis suae automata per clostellum miratur, accessi temptaturus, an pateretur iniuriam. Nec se reiciebat a blanditiis

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Mercurius enim, qui animas ducere et reducere solet, suis beneficiis reddidit mihi quod manus irata praeciderat, ut scias me gratiosiore esse quam Protesilaum aut quemquam alium antiquorum." Haec locutus sustuli tunicam, Eumolpoque me totum approbaui. At ille primo exhorruit, deinde ut plurimum crederet, utraque manu deorum beneficia tractat. < . . >
"Socrates, deorum hominumque <...>, gloriari solebat, quod nunquam neque in tabernam conspexerat nec ullius turbae frequentioris

again Eumolpus repeated this performance, to the accompaniment of ringing laughter in which he himself joined. At last, fearing I might lose an opportunity through lack of application, I also made advances to the brother who was enjoying the gymnastics of his sister through the keyhole, to see if he would prove amenable to assault. Nor did this well trained lad reject my advances; but alas! I discovered that the God was still my enemy. (However, I was not so blue over this failure as I had been over those before, and my virility

ademenindu-1 la o încleștare la fel de plăcută. Băiatul, nemaipomenit de bine învățat, nu s-a dat înapoi de la nici o ghidușie de-a mea; dar un zeu pizmaș îmi tot stătea în cale²...

[Encolpius către Eumolpus]:

— Zei mai mari mi-au redat toată vloga pe care o pierdusem. Căci Mercur, care de obicei duce și readuce sufletele morților, a avut bunăvoința de a-mi reda ceea ce îmi răpise o mână mânioasă³. Să știi că eu sunt mai norocos decât Protesilaus⁴ sau oricare altul dintre cei mai străvechi

doctissimus puer, sed me numen inimicum ibi quoque invenit.
(La urmă eroul își capătă puterea și vestește despre aceasta și pe Eumolp):
«Zei mi-au dat înapoi toată vloga. Mercur, care duce și readuce sufletele din iad, mi-a dat din nou, prin bunătatea lui, ceea ce o mână dușmănoasă îmi răpise, făcându-mă astfel să fiu mai favorizat ca Protesilaus sau orice alt erou din vechime». Grăind acestea, îmi scosei veșmântul și mă înfățișai în toată goliciunea în fața lui Eumolp. El dintru început se

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

175

concilio oculos crediderat. Adeo nihil est commodius quam semper cum sapientia loqui. “Omnia, inquam, ista uera sunt; nec ulli enim celerius homines incidere debent in malam fortunam, quam qui alienum concupiscunt. Vnde plani autem, unde leuatores uiuerent, nisi aut locellos aut sonantes aere sacellos pro hamis in turbam mitterent? Sicut muta animalia cibo inescantur, sic homines non caperentur nisi spe aliquid morderent.” < . . >

returned a little later and, suddenly finding myself in better fettle I cried out,) “Great are the gods who have made me whole again! In his loving kindness, Mercury, who conducts and reconducts the souls, has restored to me that which a hostile hand had cut away. Look! You will find that I am more graciously endowed than was Protestilaus or any other of the heroes of old!” So saying, I lifted up my tunic and showed Eumolpus that I was whole. At first he was startled, then, that he might believe his own eyes, he handled this pledge of

eroi.

Și, zicând astea, îmi suflec tunică și mă înfățișez lui Eumolpus în toată măreția mea. Întâi s-a dat înapoi înspăimântat; pe urmă, ca să se încredințeze de adevărul adevărat, a pipăit, când cu o mână, când cu cealaltă, aceste daruri zeiești⁵...

—Socrate⁶, socotit de oameni și de zei drept cel mai înțelept muritor, se fălea mereu că nu și-a aruncat niciodată privirile într-o prăvălie și nici nu s-a uitat prea des la îmbulzeala unui număr mai mare de inși.

sperie, pe urmă însă, ut plurimum crederet, utraque manu deorum beneficia tractat.

*

(În urmă se aduce vorba despre înșelători, cari cad adesea în propriile lor curse. Eroii noștri trebuie să procedeze cu înțelepciune și cumpătate, spre a nu fi descoperiți de șarlatanii, pe spinarea cărora trăesc așa de bine).

«Socrates, îmi spuse Eumolp, el, cel mai înțelept dintre zei și dintre oameni, se glorifică întotdeauna cu faptul că nu privise niciodată într’o tavernă

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

176

the good will of the gods with both hands. (Our good humor was revived by this blessing and we laughed at the diplomacy of Philumene and at the skill with which her children plied their calling, little likely to profit them much with us, however, as it was only in hopes of coming into a legacy that she had abandoned the boy and girl to us. Meditating upon this unscrupulous method of getting around childless old men, I began to take thought of the present state of our own affairs and made use of the occasion to warn Eumolpus

Într-adevăr, a ne sfătui mereu cu înțelepții este lucrul eel mai cuminte de pe lumea asta.

— Toate astea îs adevărate, spusei eu; de altminteri, nu sunt oameni care să cadă în năpastă mai iute decât cei ce râvnesc la bunuri străine. Din ce ar trăi toți pierde-vară și toți pungașii, dacă n-ar azvârli în mulțime, ca momeală, pungi și săculețe cu bani sunători? Cum dobitoacele necuvântătoare se lasă momite cu mâncare, tot așa oamenii n-ar cădea în ispită dacă, mânați de speranță, n-ar prinde câte ceva⁷...

nici nu cutezase să intre într'o adunare de oameni mai numeroasă. Nimic nu folosește mai bine ca o vorbire înțeleaptă».

*

«Toate acestea, îi răspunsei, sunt adevărate și nimeni nu cade mai repede în nenorocire ca cel ce râvnește la bunul altuia. De unde ar trăi, altfel, vagabonzii și pungașii, dacă n'ar aruncă în mijlocul mulțimii undița pungilor și a sacilor plini cu bani sunători? După cum animalele sunt momite cu mâncare, tot așa sunt și oamenii momiți cu speranțe».

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

177

that he might be bitten in
biting the biters. "Everything
that we do," I said, "should be
dictated by Prudence.)
Socrates, {whose judgment
was riper than that} of the
gods or of men used to boast
that he had never looked into
a tavern nor believed the
evidence of his own eyes in
any crowded assembly which
was disorderly: so nothing is
more in keeping than always
conversing with wisdom.

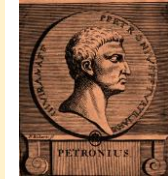
Live coals are more readily
held in men's mouths than a
secret!
Whatever you talk of at home

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

178

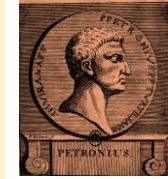
will fly forth in an instant,
Become a swift rumor and
beat at the walls of your city.
Nor is it enough that your
confidence thus has been
broken,
As rumor but grows in the
telling and strives to
embellish.
The covetous servant who
feared to make public his
knowledge
A hole in the ground dug, and
therein did whisper his secret
That told of a king's hidden
ears: this the earth straightway
echoed,
And rustling reeds added that
Midas was king in the story.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

179

“Every word of this is true,” I insisted, “and no one deserves to get into trouble more quickly than he who covets the goods of others! How could cheats and swindlers live unless they threw purses or little bags clinking with money into the crowd for bait? Just as dumb brutes are enticed by food, human beings are not to be caught unless they have something in the way of hope at which to nibble! (That was the reason that the Crotonians gave us such a satisfactory reception, but) the ship does not arrive, from Africa, with your money

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

180

and your slaves, as you
promised. The patience of the
fortune-hunters is worn out
and they have already cut
down their liberality so that,
either I am mistaken, or else
our usual luck is about to
return to punish you!"

¹ Adică dragoste. Aluzie la ceremoniile consacrate faimoasei Venus Callipyge, zeița dragostei fizice.

² Lacună în original.

³ Cea a lui Priap.

⁴ Erou grec legendar, celebru pentru succesele sale în dragoste, deci un fel de Don Juan antic. A debarcat cel dintâi sub zidurile Troiei și a fost ucis de Hector.

⁵ Lacună în original. În pasajul pierdut, discuția a ajuns la impostura pusă la cale de eroii noștri și la mijloacele de a o menține. Ei trebuiau să înșele în continuare pe șarlatanii care vânau testamentul lui Eumolpus.

⁶ Vorbește Eumolpus.

⁷ Lacună în original.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

181

CXLI.

Satiricon liber

1st century AD

“Ex Africa naus, ut
promiseras, cum pecunia tua
et familia non uenit.
Captatores iam exhausti
liberalitatem imminuerunt.
Itaque aut fallor, aut fortuna
communis coepit redire ad
paenitentiam suam.” < . . . >
“Omnes, qui in testamento
meo legata habent, praeter
libertos meos hac condicione
percipient quae dedi, si corpus

The Satyricon

Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“I have thought up a
scheme,” replied Eumolpus,
“which will embarrass our
fortune-hunting friends
sorely,” and as he said this, he
drew his tablets from his
wallet and read his last wishes
aloud, as follows:) “All who
are down for legacies under
my will, my freedmen only
excepted, shall come into what
I bequeath them subject to this

Satyricon

Traducere de Eugen Cizek,
1995

– N-a sosit din Africa corabia
încărcată cu avuția și sclavii
tăi, așa cum făgăduiseși¹.
Vânătorii de testamente, acum
secătuiți, au început să-și
drămuiască dărnicia. Ori mă
înșel eu, ori Fortunei, așa cum
îi e obiceiul, a început să-i pară
rău că ne-a ajutat²...
Toți cei care sunt trecuți ca
moștenitori în testamentul

Satyricon

Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

(Se pare că vânătorii de
moșteniri au început să prindă
de veste că Eumolp nu-i decât
un șarlatan, care-și bate joc de
ei. Prin urmare, încep a-și lua
măsurile și Encolpius vestește
bătrânului aceasta):
«Din Africa, îi zisei, n’a mai
venit corabia încărcată cu bani
și sclavi, după cum
făgăduiseși, iar vânătorii de
moșteniri, secătuiți aproape,

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

meum in partes conciderint et
astante populo comederint.”
“Apud quasdam gentes
scimus adhuc legem seruari,
ut a propinquis suis
consumantur defuncti, adeo
quidem ut obiurgentur aegri
frequenter, quod carnem suam
faciant peiorem. His admoneo
amicos meos, ne recusent quae
iubeo, sed quibus animis
deuouerint spiritum meum,
eisdem etiam corpus
consumant.” < . . . >
Excaecabat pecuniae ingens
fama oculos animosque
miserorum. < . . . >
Gorgias paratus erat exsequi.
< . . . >

condition, that they do cut my
body into pieces and devour
said pieces in sight of the
crowd: {nor need they be
inordinately shocked} for
among some peoples, the law
ordaining that the dead shall
be devoured by their relatives
is still in force; nay, even the
sick are often abused because
they render their own flesh
worse! I admonish my friends,
by these presents, lest they
refuse what I command, that
they devour my carcass with
as great relish as they damned
my soul!” (Eumolpus had just
started reading the first
clauses when several of his

meu, în afară de libertății mei³,
nu mă vor moșteni decât cu
condiția următoare: să taie
leșul meu în bucăți și să-l
mănânce de față cu toată
lumea din oraș. Știm că la
unele neamuri se respectă și
acum legea ca morții să fie
mâncăți de rudele lor. Încât
bolnavii sunt certați deseori că
își strică ei înșiși carnea. De
aceea, eu atrag atenția
prietenilor mei să nu refuze
îndeplinirea celor poruncite
acum, ci să pună în înfulecarea
trupului meu tot avântul cu
care mi-au blestemat
totdeauna spiritul⁴ ...

au început să cam strângă
băierile pungii. Dacă nu mă
înșel, norocul începe să ne
întoarcă spatele».
(Eumolp însă nu se sperie și
dă cetire clauzei principale din
testamentul său).
«Toți aceia, pe cari i-am lăsat
moștenitori, în afară de sclavii
mei liberați, nu se vor putea
atinge de ceeace le-am lăsat,
decât cu o condiție și anume:
să-mi taie corpul în bucăți și
să-l mănânce în fața
poporului». («Să nu te sperii
de așa ceva, adăugă el), căci se
știe că sunt popoare, unde-i
ordonat prin lege ca rudele să
mănânce trupul răposatului și

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

“De stomachi tui recusatione non habeo quod timeam. Sequetur imperium, si promiseris illi pro unius horae fastidio multorum bonorum pensionem. Operi modo oculos, et finge te non humana uiscera, sed centies sestertium comesse. Accedit huc, quod aliqua inueniemus blandimenta, quibus saporem mutemus. Neque enim ulla caro per se placet, sed arte quadam corrumpitur, et stomacho conciliatur auerso. Quod si exemplis uis quoque probari consilium, Saguntini oppressi ab Hannibale humanas edere carnes, nec

most intimate friends entered the room and catching sight of the tablets in his hand in which was contained his last will and testament, besought him earnestly to permit them to hear the contents. He consented immediately and read the entire instrument from first to last. But when they had heard that extraordinary stipulation by which they were under the necessity of devouring his carcass, they were greatly cast down, but) his reputation for enormous wealth dulled the eyes and brains of the wretches, (and they were such

Faima uriașă a banilor lui Eumolpus orbea ochii și sufletele acestor nenorociți⁵ ...

Gorgias era gata să se supună clauzelor testamentului⁶...

— Nu am de ce să mă tem de stomacul tău⁷. N-o să i se facă scârbă. O să-ți dea ascultare, dacă ai să făgăduiești în schimbul unui ceas de silă nenumărate lucruri bune pentru mai târziu. Căută să închizi ochii și prefă-te că îmbuci nu măruntaie de om, ci un milion de sesterti⁸. Pe lângă astea, o să găsim noi niscaiva mirodenii, cu ajutorul cărora

chiar sunt dojeniți cei ce se îmbolnăvesc prea des, sub cuvânt că-și strică astfel carnea. Întemeiat pe aceasta, îndemn și eu pe prietenii mei să nu-mi refuze ceea ce le prescriu, ci cu acelaș zel cu care-mi vor blestemă sufletul, să-mi mănânce și corpul». (Eumolp cetește această condiție și vânătorilor de moșteniri și ei o primiră): până într'atâta faima marei lui bogății le întunecase nenorociților ochii trupului și ai minții! (Ba unul din ei, Gogias, eră gata să îndeplinească numai-decât condiția).

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

hereditatem expectabant.
Petelini idem fecerunt in
ultima fame, nec quicquam
aliud in hac epulatione
captabant, nisi tantum ne
esurirent. Cum esset
Numantia a Scipione capta,
inuentae sunt matres, quae
liberorum suorum tenerent
semena in sinu corpora.”

cringing sycophants that they
dared not complain of the
outrage in his hearing. One
there was, nevertheless,
(named) Gorgias, who was
willing to comply, (provided
he did not have too long to
wait! To this, Eumolpus made
answer:) “I have no fear that
your stomach will turn, it will
obey orders; if, for one hour of
nausea you promise it a
plethora of good things: just
shut your eyes and pretend
that it’s not human guts
you’ve bolted, but ten million
sesterces! And beside, we will
find some condiment which
will disguise the taste! No

să schimbăm gustul cărnii de
om. De fapt, nici un fel de
carne nu e bună așa goală, ci
trebuie gătită cu iscusință, ca
să nu i se facă scârba
stomacului. Dacă vrei cumva
pilde în sprijinul îndemnului
meu, gândește-te la saguntini⁹.
Au mâncat și ei carne de om și
doar nu așteptau nici o
moștenire. Petelinii¹⁰ au făcut
același lucru într-o vreme când
bântuia o foamete cumplită și
nu urmăreau decât să se
hrănească și ei într-un fel. Iar
atunci când Numantia¹¹ a fost
cucerită de Scipio¹², în orașul
biruit au fost descoperite
mame care strângeau la piept

*
«N-am teamă că-ți va fi scârbă,
îi spuse Eumolp. Oricine se va
supune la aceasta, dacă
făgăduiești că-i vei răsplăti
desgustul de un ceas cu un
lung șir de bunătăți. N’ai decât
să închizi ochii și să-ți
închipui, că în loc de
măruntaie de om, mănânci un
milion de sestertii. Unde mai
pui că vom găsi mijloace ca să
schimbăm gustul cărnii,
făcându-l mai bun, căci orice
carne nu place prin ea însăși, ci
chipul de-a o găti o schimbă
așa de bine încât împacă orice
stomac. Dacă vreți exemple,
aveți pe locuitorii Saguntului,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

185

flesh is palatable of itself, it must be seasoned by art and reconciled to the unwilling stomach. And, if you desire to fortify the plan by precedents, the Saguntines ate human flesh when besieged by Hannibal, and they had no legacy in prospect! In stress of famine, the inhabitants of Petelia did the same and gained nothing from the diet except that they were not hungry! When Numantia was taken by Scipio, mothers, with the half-eaten bodies of their babes in their bosoms, were found! (Therefore, since it is only the thought of eating

trupușoarele pe jumătate mâncate ale pruncilor lor¹³...

care asediați de Hannibal, mâncară carnea semenilor lor, fără a aștepta nici o moștenire. Petelinii rășbiți de foame, făcură acelaș lucru, fără alt scop decât acela de a nu mai fi flămânzi. După ce Scipio a luat cu asalt Numantia, el a găsit mame care-și țineau la sân copiii pe jumătate mâncați»

.....
(Povestirea se întrerupe aci.
Dacă ar fi să ne luăm după un fragment citat de Servius în Aeneis III, 57. Crotoniații aflând înfine, înșelătoria, tratară pe Eumolp după obiceiul locuitorilor din Marsilia. Aceștia, pentru a

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

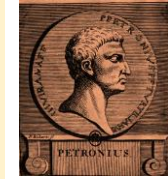
human flesh that makes you squeamish, you must try to overcome your aversion, with all your heart, so that you may come into the immense legacies I have put you down for!" So carelessly did Eumolpus reel off these extravagances that the fortune-hunters began to lose faith in the validity of his promises and subjected our words and actions to a closer scrutiny immediately; their suspicions grew with their experience and they came to the conclusion that we were out and out grafters, and thereupon those who had been

scăpă de vreo epidemie, luau pe un sărac care se oferia de bună voie, și după ce-l țineau pe cheltueala orașului, hrănindu-l cu toate bunătățile, îl aruncau în Mare încărcat de blestemele lor. Grămadind toate relele orașului pe capul lui, scăpau de ele odată cu el).

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

187

put to the greatest expense for our entertainment resolved to seize us and take it out in just revenge; but Chrysis, who was privy to all their scheming, informed me of the designs which the Crotonians had hatched; and when I heard this news, I was so terrified that I fled instantly, with Giton, and left Eumolpus to his fate. I learned, a few days later, that the Crotonians, furious because the old fox had lived so long and so sumptuously at the public expense, had put him to death in the Massilian manner. That you may comprehend what this means,

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

188

know that) whenever the Massilians were ravaged by the plague, one of the poor would offer himself to be fed for a whole year upon choice food at public charge; after which, decked out with olive branches and sacred vestments, he was led out through the entire city, loaded with imprecations so that he might take to himself the evils from which the city suffered, and then thrown headlong (from the cliff.)

¹ Vânătorii de testamente începuseră să bănuiască ceva. Vorbește Encolpius, care-l avertizează pe Eumolpus că-l amenința o mare primejdie.

² Lacună în original.

³ Sclavii eliberați la moartea lui Eumolpus, adică Encolpius și Giton. În pasajul pierdut, Petroniu a povestit probabil, cum, spre a pune capăt suspiciunilor, Eumolpus a adunat pe toți vânătorii de testamente, care-l întreținuseră până atunci din punga lor, și le-a citit testamentul. Romanul a ajuns acum la momentul eel mai interesant și cel mai amuzant.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

⁴ Lacună în original.

⁵ Lacună în original.

⁶ Lacună în original.

⁷ Vorbește Eumolpus, care i se adresează, probabil, lui Gorgias.

⁸ Suma de bani foarte mare. Echivala cu censul unui senator.

⁹ Locuitorii Saguntului, oraș din Hispania atacat și cucerit de cartaginezi în anul 219 T.C. Cucerirea Saguntului a determinat pe romani să declare război Cartaginei. Saguntinii au suferit într-adevăr de foame, dar, dintre toți autorii antici care se referă la asediul cetății lor, numai Seneca Retoail vorbește despre acte de canibalism.

¹⁰ Locuitorii orașului Petelia (astăzi Policastro) din Italia. Mai mulți autori antici s-au referit la această foamete, dar ei nu vorbesc de canibalism. De altfel, în unele ediții ale *Satyricon*-ului se utilizează forma *Perușii* în loc de *Petelini*, deci locuitorii cetății Perusa din Etruria, asediată de armatele lui Octavian și apărată de partizanii lui Antonius în timpul unui conflict dintre cei doi succesori ai lui Caesar (iama 41/40 î.C.). Mai mulți autori antici ne spun că locuitorii s-au hrănit cu carne de om în timpul asediului.

¹¹ Cetate din Hispania, ultimul centru de rezistență al iberilor în războiul purtat împotriva romanilor.

¹² *Scipio Aemilianus*, cuceritorul Cartaginei și al Numantie.

¹³ Din păcate, romanul se întrerupe în plin moment palpitant; am spune, folosind un termen foarte modern, în plin *suspense*. Nu știm ce s-a mai întâmplat cu eroii noștri și cum au înlăturat suspiciunile captatorilor de testamente. Au părăsit ei oare Crotona? Și cum?

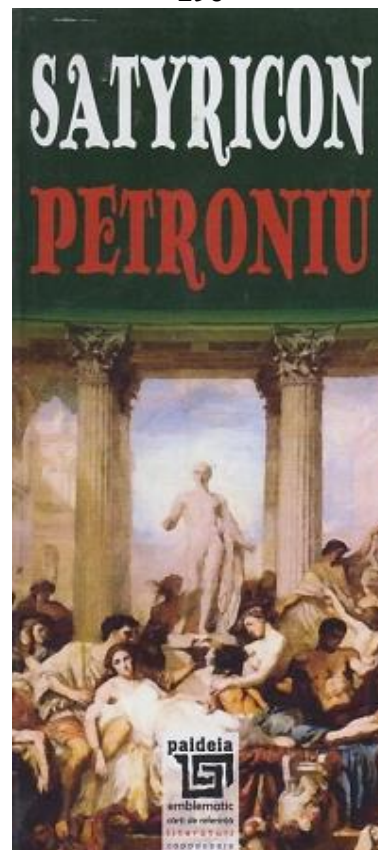

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

190

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

191

A Manual for the Advanced Study of James Joyce's *Finnegans Wake*

in **130** Volumes

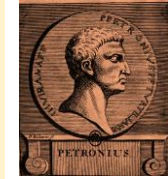
by C. George Sandulescu and Lidia Vianu

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

192

FW 167.28

My unchanging Word is sacred. The word is my Wife, to exponse and expound, to vend and to velnerate, and may the curlews crown our nuptias! Till Breath us depart! Wamen. Beware would you change with my years. Be as young as your grandmother! The ring man in the rong shop but the rite words by the rote order! *Ubi lingua nuncupassit, ibi fas! Adversus hostem semper sac!*

FW 219.16

And wordloosed over seven seas crowdblast in celtelleneteutoslavzendlatinsoundsript.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

193

Title

Launched on

Vol. 1.	The Romanian Lexicon of <i>Finnegans Wake</i> .
http://editura.mttlc.ro/sandulescu.lexicon-of-romanian-in-FW.html	455pp	11 November
2011
Vol. 2.	Helmut Bonheim's German Lexicon of <i>Finnegans Wake</i> .
http://editura.mttlc.ro/Helmut.Bonheim-Lexicon-of-the-German-in-FW.html	217pp	7 December
2011
Vol. 3.	A Lexicon of Common Scandinavian in <i>Finnegans Wake</i> .
http://editura.mttlc.ro/C-G.Sandulescu-A-Lexicon-of-Common-Scandinavian-in-FW.html	195pp	13 January
2012
Vol. 4.	A Lexicon of Allusions and Motifs in <i>Finnegans Wake</i> .
http://editura.mttlc.ro/G.Sandulescu-Lexicon-of-Allusions-and-Motifs-in-FW.html	263pp	11 February
2012

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

194

- Vol. 5.** A Lexicon of '**Small Languages** in *Finnegans Wake*. 237pp 7 March 2012
Dedicated to Stephen J. Joyce.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-small-languages-fw.html>
- Vol. 6.** A **Total** Lexicon of Part Four of *Finnegans Wake*. 411pp 31 March 2012
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-total-lexicon-fw.html>
- Vol. 7.** **UnEnglish English** in *Finnegans Wake*. The First Hundred Pages. Pages 003 to 103. 453pp 27 April 2012
Dedicated to Clive Hart.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-unenglish-fw-volume-one.html>
- Vol. 8.** **UnEnglish English** in *Finnegans Wake*. The Second Hundred Pages. Pages 104 to 216. 280pp 14 May 2012
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-unenglish-fw-volume-two.html>
- Vol. 9.** **UnEnglish English** in *Finnegans Wake*. Part Two of the Book. Pages 219 to 399. 516pp 7 June 2012
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-unenglish-fw-volume-three.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

195

- Vol. 10.** **UnEnglish English** in *Finnegans Wake*. The Last Two Hundred Pages. Parts Three and Four of *Finnegans Wake*. From FW page 403 to FW page 628. 563pp 7 July 2012
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-unenglish-fw-volume-four.html>
- Vol. 11.** **Literary Allusions** in *Finnegans Wake*. 327pp 23 July 2012
Dedicated to the Memory of Anthony Burgess.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-literary-allusions.html>
- Vol. 12.** *Finnegans Wake* **Motifs** I. The First 186 Motifs from Letter A to Letter F. 348pp 7 September 2012
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-finnegans-wake-motifs.html>
- Vol. 13.** *Finnegans Wake* **Motifs** II. The Middle 286 Motifs from Letter F to Letter P. 458pp 7 September 2012
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-finnegans-wake-motifs.html>
- Vol. 14.** *Finnegans Wake* **Motifs** III. The Last 151 Motifs. from Letter Q to the end. 310pp 7 September 2012
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-finnegans-wake-motifs.html>
- Vol. 15.** *Finnegans Wake* without Tears. **The Honuphrius** & A Few other Interludes, 248pp 7 November

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

196

paraphrased for the UnEducated.

2012

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-the-honuphrius.html>

Vol. 16. Joyce's *Dublin English in the Wake*.

255pp 29 November
2012

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-dublin-english-in-the-wake.html>

Vol. 17. Adaline Glasheen's **Third Census** Linearized: A Grid. FW Part One A.

269pp 15 April 2013

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-third-census.html>

Vol. 18. Adaline Glasheen's **Third Census** Linearized: A Grid. FW Part One B.

241pp 15 April 2013

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-third-census.html>

Vol. 19. Adaline Glasheen's **Third Census** Linearized: A Grid. FW Part Two.

466pp 15 April 2013

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-third-census.html>

Vol. 20. Adaline Glasheen's **Third Census** Linearized: A Grid. FW Parts Three and Four.

522pp 15 April 2013

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-third-census.html>

Vol. 21. **Musical Allusions** in *Finnegans Wake*. FW Part One. All Exemplified.

333pp 10 May 2013

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

197

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-musical-allusions.html>

- Vol. 22. Musical Allusions** in *Finnegans Wake*. FW Part Two. All Exemplified. 295pp 10 May 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-musical-allusions.html>
- Vol. 23. Musical Allusions** in *Finnegans Wake*. FW Parts Three and Four. All Exemplified. 305pp 10 May 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-musical-allusions.html>
- Vol. 24. Geographical Allusions** in Context. Louis Mink's *Gazetteer of Finnegans Wake* in Grid Format only. FW Episodes One to Four. 281pp 7 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-geographical-allusions.html>
- Vol. 25. Geographical Allusions** in Context. Louis Mink's *Gazetteer of Finnegans Wake* in Grid Format only. FW Episodes Five to Eight. 340pp 7 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-geographical-allusions.html>
- Vol. 26. Geographical Allusions** in Context. Louis Mink's *Gazetteer of Finnegans Wake* in Grid Format only. FW Episodes Nine to Eleven. 438pp 7 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-geographical-allusions.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

198

- Vol. 27. Geographical Allusions** in Context. Louis Mink's *Gazetteer of Finnegans Wake* in Grid Format only. FW Episodes Twelve to Fourteen. 238pp 7 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-geographical-allusions.html>
- Vol. 28. Geographical Allusions** in Context. Louis Mink's *Gazetteer of Finnegans Wake* in Grid Format only. FW Episode Fifteen. 235pp 7 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-geographical-allusions.html>
- Vol. 29. Geographical Allusions** in Context. Louis Mink's *Gazetteer of Finnegans Wake* in Grid Format only. FW Episodes Sixteen and Seventeen. 216pp 7 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-geographical-allusions.html>
- Vol. 30. German** in *Finnegans Wake* Contextualized. FW Episodes One to Four. 314pp 18 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-german-contextualized.html>
- Vol. 31. German** in *Finnegans Wake* Contextualized. FW Episodes Five to Eight. 339pp 18 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-german-contextualized.html>
- Vol. 32. German** in *Finnegans Wake* Contextualized. FW Episodes Nine to Eleven. 413pp 18 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-german-contextualized.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

199

- Vol. 33.** **German** in *Finnegans Wake* Contextualized. FW Episodes Twelve to Fourteen. 228pp 18 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-german-contextualized.html>
- Vol. 34.** **German** in *Finnegans Wake* Contextualized. FW Episodes Fifteen. 222pp 18 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-german-contextualized.html>
- Vol. 35.** **German** in *Finnegans Wake* Contextualized. FW Episodes Sixteen and Seventeen. 199pp 18 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-german-contextualized.html>
- Vol. 36.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 205 pp 9 September 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 37.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 127 pp 9 September 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 38.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 193 pp 9 September 2013

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

200

FW Episode Three.

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>

Vol. 39.	A Lexicon of Selective Segmentation of <i>Finnegans Wake</i> (The 'Syllabifications').
FW Episode Four.	208pp	9 September
2013
	http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html		
Vol. 40.	A Lexicon of Selective Segmentation of <i>Finnegans Wake</i> (The 'Syllabifications').
FW Episode Five.	136pp	9 September
2013
	http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html		
Vol. 41.	A Lexicon of Selective Segmentation of <i>Finnegans Wake</i> (The 'Syllabifications').
FW Episode Six.	266pp	9 September
2013
	http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html		
Vol. 42.	A Lexicon of Selective Segmentation of <i>Finnegans Wake</i> (The 'Syllabifications').
FW Episode Seven.	173pp	9 September
2013
	http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html		

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

201

- Vol. 43.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 146pp 9 September 2013
FW Episode Eight.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 44.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 280pp 9 September 2013
FW Episode Nine.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 45.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 290pp 9 September 2013
FW Episode Ten.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 46.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 271pp 9 September 2013
FW Episode Eleven. Part One.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 47.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). FW 266pp 9 September 2013
Episode Eleven. Part Two.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

202

- Vol. 48.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 116pp 9 September 2013
FW Episode Twelve.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 49.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 169 pp 9 September 2013
FW Episode Thirteen.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 50.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 285pp 9 September 2013
FW Episode Fourteen.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 51.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). FW 260pp 9 September 2013
Episode Fifteen. Part One.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 52.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). FW 268pp 9 September 2013
Episode Fifteen. Part Two.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

203

- Vol. 53.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 247pp 9 September 2013
FW Episode Sixteen.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 54.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 241pp 9 September 2013
FW Episode Seventeen.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 55.** **Theoretical Backup** One for the Lexicon of *Finnegans Wake*. Charles K. Ogden: 331pp Noël 2013
The Meaning of Meaning.
Dedicated to Carla Marengo.
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-theoretical-backup.html>
- Vol. 56.** **Theoretical Backup** Two for the Lexicon of *Finnegans Wake*. Charles K. Ogden: 93pp Noël 2013
Opposition.
Dedicated to Carla Marengo.
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-theoretical-backup.html>
- Vol. 57.** **Theoretical Backup** Three for the Lexicon of *Finnegans Wake*. Charles K. Ogden: 42pp Noël 2013
Basic English.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

204

Dedicated to Carla Marengo.

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-theoretical-backup.html>

- Vol. 58.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized.** FW Episode One. 235pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/boldereff-linearized.html>
- Vol. 59.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized.** FW Episode Two. 149pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 60.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized.** FW Episode Three. 190pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 61.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized.** FW Episode Four. 191pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 62.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized.** FW Episode Five. 164pp 7 January 2014

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

205

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>

Vol. 63. A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized**. FW Episode Six. 310p 7 January 2014

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>

Vol. 64. A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized**. FW Episode Seven. 136pp 7 January 2014

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>

Vol. 65. A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized**. FW Episode Eight. 157pp 7 January 2014

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>

Vol. 66. A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Nine. 234pp 7 January 2014

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>

Vol. 67. A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Ten. 361pp 7 January 2014

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

206

- Vol. 68.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Eleven, Part One. 337pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 69.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Eleven, Part Two. 266pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 70.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Twelve. 167pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 71.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Thirteen. 148pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 72.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Fourteen. 174pp 7 January 2014

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

207

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>

- Vol. 73.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Fifteen Part One. 187pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 74.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Fifteen Part Two. 229pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 75.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Sixteen. 191pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 76.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Seventeen. 215pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 77.** **Stories** from *Finnegans Wake*. Frances Boldereff: Sireland calls you, James Joyce! 171pp 17 January 2014

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

208

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-stories.html>

- Vol. 78.** Theoretical Backup Four for the Lexicon of *Finnegans Wake*. Volume 78. **Tatsuo Hamada**: *How to Read FW? Why to Read FW? What to Read in FW?* 271pp 23 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-hamada.html>
- Vol. 79.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode One. 246pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 80.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Two. 141pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 81.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Three. 238pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 82.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Four. 246pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

209

- Vol. 83.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Five. 168pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 84.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Six. 325pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 85.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Seven. 216pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 86.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Eight. 164pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 87.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Nine. 349pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

210

- Vol. 88.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Ten. 363pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 89.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Eleven Part One. 371pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 90.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Eleven Part Two. 337pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 91.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Twelve. 145pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 92.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Thirteen. 198pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

211

- Vol. 93.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Fourteen. 350pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 94.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Fifteen Part One. 335pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 95.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Fifteen Part Two. 339pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 96.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Sixteen. 316pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 97.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Seventeen. 311pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

212

- Vol. 98.** Alexandru Rosetti *echt rumänisch* Corpus 227pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-rosetti-corpus.html>
- Vol. 99.** Clive Hart **Segmentation Corpus** One (From A to M) 322pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-hart-segmentation-corpus.html>
- Vol. 100.** Clive Hart **Segmentation Corpus** Two (From N to Z) 253pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-hart-segmentation-corpus.html>
- Vol. 101.** Text Exegesis. Excerpts from *Assessing the 1984 Ulysses* (1986), edited by C. G. Sandulescu and C. Hart. 44pp 24 March 2014
<http://editura.mttlc.ro/assessing-1984-ulysses.html>
- Vol. 102.** James Joyce's Word-Poetry: **Context-Free Graphotactics** of FW. 107pp 10 May 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-poetic-graphotactics.html>
- Vol. 103.** **Out-of-the-way** Joyce. 134pp May 2014

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

213

<http://editura.mttlc.ro/out-of-the-way-joyce.html>

- Vol. 104. Long Words** in *Finnegans Wake*. From Episode One to Episode Eight. 195pp 7 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-long-words.html>
- Vol. 105. Long Words** in *Finnegans Wake*. From Episode Nine to Episode Fourteen. 218pp 7 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-long-words.html>
- Vol. 106. Long Words** in *Finnegans Wake*. From Episode Fifteen to Episode Seventeen. 156pp 7 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-long-words.html>
- Vol. 107. Joyce's 'Words'** in *Finnegans Wake*. Letters A to C. 239pp 23 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-joyce-words.html>
- Vol. 108. Joyce's 'Words'** in *Finnegans Wake*. Letters D to G. 203pp 23 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-joyce-words.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

214

- Vol. 109.** Joyce's 'Words' in *Finnegans Wake*. Letters H to M. 255pp 23 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-joyce-words.html>
- Vol. 110.** Joyce's 'Words' in *Finnegans Wake*. Letters N to R. 208pp 23 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-joyce-words.html>
- Vol. 111.** Joyce's 'Words' in *Finnegans Wake*. Letters S and T. 200pp 23 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-joyce-words.html>
- Vol. 112.** Joyce's 'Words' in *Finnegans Wake*. Letters U to Z. 123pp 23 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-joyce-words.html>
- Vol. 113.** *Finnegans Wake* Seen from the Angle of **Mathematics** 58pp 18 February 2015
<http://editura.mttlc.ro/FW-mathematics.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

215

- Vol. 114.** Dan Alexe: 'Romi', români și ceilalți în *Finnegans Wake*! 44pp 15 September 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-dan-alexe.html>
- Vol. 115.** The Table of Contents of A Wake Newslitter, published by Clive Hart and Fritz Senn between March 1960 and December 1980 118pp 11 March 2015
<http://editura.mttlc.ro/awn-contents.html>
- Vol. 116. Spectacular Acrobatics in the field of Rhetoric!** 175pp 18 March 2015
One Hundred Different Devices packed into one single FW Page by James Joyce!
<http://editura.mttlc.ro/rhetoric-joyce.html>
- Vol. 117. Lewis Carroll – His Stories** 224pp 18 May 2015
<http://editura.mttlc.ro/grownup-books-for-children.html>
- Vol. 118. Jonathan Swift – His Travels** 288pp 18 May 2015
<http://editura.mttlc.ro/grownup-books-for-children.html>
- Vol. 119. Oscar Wilde – His Tales** 149pp 18 May 2015
<http://editura.mttlc.ro/grownup-books-for-children.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

216

- Vol. 120** **Rudyard Kipling – His Legends** 149pp 1 June 2015
<http://editura.mttlc.ro/grownup-books-for-children.html>
- Vol. 121** **The 'Quark'...** 191pp 11 June 2015
<http://editura.mttlc.ro/the-quark.html>
- Vol. 122** **The Sayings of Brancusi, Blake, and Joyce** 99pp 23 July 2015
<http://editura.mttlc.ro/joyce-sayings.html>
- Vol. 123** **Translatability ?** 179pp 12 October 2015
In French, Italian, German, Spanish, and Japanese
<http://editura.mttlc.ro/joyce-translatability.html>
- Vol. 124** **The Devil in Corsica. Work in Progress** 101pp 5 September 2016
<http://editura.mttlc.ro/joyce-the-devil-in-corsica.html>
- Vol. 125** As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last
Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum. 225p 11 October 2016

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

217

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923).

<http://editura.mttlc.ro/petronius-stayricon.html>

- Vol. 126** As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last 249pp 11 October 2016
Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum.
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923).
<http://editura.mttlc.ro/petronius-stayricon.html>
- Vol. 127** As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last 222pp 11 October 2016
Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum.
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923).
<http://editura.mttlc.ro/petronius-stayricon.html>
- Vol. 128** As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last 219pp 11 October 2016
Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum.
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923).
<http://editura.mttlc.ro/petronius-stayricon.html>
- Vol. 129** As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last 228pp 11 October 2016
Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

218

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923).

<http://editura.mttlc.ro/petronius-stayricon.html>

Vol. 130 As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last

316pp 11 October

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum.

2016

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923).

<http://editura.mttlc.ro/petronius-stayricon.html>

You are kindly asked to address your comments, suggestions, and criticism to the Publisher: lidia.vianu@g.unibuc.ro

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

219

Contemporary Literature Press

Bucharest University
The Online Literature Publishing House
of the University of Bucharest

A Manual for the Advanced Study of *Finnegans Wake* in One Hundred and Thirty Volumes

Totalling 5,000 pages

by C. George Sandulescu and Lidia Vianu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

You can download our books for free,
including the full text of *Finnegans Wake* line-numbered, at
<http://editura.mttlc.ro/> , <http://sandulescu.perso.monaco.mc/>

Holograph list of the
40 languages
used by James Joyce
in writing *Finnegans Wake*

Director
Lidia Vianu

Executive Advisor
C. George Sandulescu